

308371

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

VOL. I.
సంపుటము ౧

చెన్న పట్టణము 1914 వం. ఆక్టోబరు నెల 24 వ తేది శనివారము
ఆ సందనామ సంవత్సర కార్తీక శుద్ధ షష్ఠి మి. ౬.

No. 188
సంచిక ౧౮౮

శృంగారనైషధము.

దీనికిమూలము. 'నైషధం విద్యబోధనము' అను శ్రీహర్షుని సంస్కృతనైషధము. దీనికి కర్తయో కవి సామ్యభామదగు శ్రీనాథుడు. ఆ నైషధమునకు నిది చక్కని తెనుగు. తెనుగుమాత్రమే కాదు; (మూలమును) రసంబుపొందియు నలంకారంబు భూషించియు నాచిత్యంబావరించియు ననాచిత్యంబు స్పృహరించియు, నన్ని ట్లునాసికిది చొక్కపు మెలుగు. శ్రీనాథుని నైషధమునకు శ్రీనాథుని తెనుగు శృంగార మగుటచే నిది శృంగార నైషధమయ్యెను. కవిశక్రవర్త లిద్దఱి కవిభావ్యురసములును గలసి వెలసియున్న యీ కావ్యకృత్తుమందలి సామ్యభావప్రస్థియు, అర్థచమత్కృతియు, వర్ణనానైచిత్యమును, అసన్యకములు. వ్రాతప్రతులను బరిశీలించి నెక్కడోప ములను సవరించి, యొక్కొక్కపద్యముననుగు నద్యమునకును, టీక, తాత్పర్యము, ఉదాహరణము, వ్యాకరణము, నిఘంటువు మొదలుగా నందందు వలయునవి యెల్ల వ్రాయబడియున్నవి. చేతికిమిడిగానున్న చిన్న నైషధ, మేలు కాగితములు, సాగ్నైకపటములు, మంచి కాలికోడెందు దీనికిగలవు. వెల అంచెమాలి వి నా రు. ౩.౩.0

ప్రేషనరీసాహాయ్య, పౌలెక్ పేనాలు, పుస్తకములు, కాగితములు మొదలగు దొరకును.

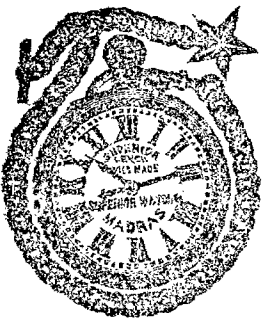
ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్డ్ కంపెనీ

ఆనందా ముద్రదాలయము. బ్రాహ్మ, మదరాస్.

సుపీరియర్ లీవర్ జ్యూయెలువాచ్.

గొలుసుతోసహా ధర రు ౩.0-0. పోస్టేజి 0.4-0.

దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారెంటీ గలదు.

ఈగడియారము దయబహుమిత మాకంపెనీ చేరు ఎజ్జనిసిరా తోను ముద్రింపబడియుండును. ఇది చూచుటకుకండమె తలదీగ మును, డక్టు, కిల, గ్లాసు దూము మొదలుపనులకు దగియుండును. వెళ్లెమార్త ఖా భాగమున గ్యారంటీ చీటి అతి కించి యుండును. సీస సుండి మాదె తమూరుచేయబడినది. గాన నెలరియొద్దను జేక్కదు. ఒకొక్కదరుడు దీనుదురగు తలంపుతో తక్కువ ఖాతంబు తిమి. చాలకాలము పనిచేయునట్టిదెను, స్వల్పధరగల గడి యొక మిదియొకటిదీయరి యనుభవంబున నెలియను. ఇదిగల కనేక గడియారములు ఖర్చయి యొగ్గతాపత్రముల నంది యున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మాధుర్యముననే యనే తులు కొని సంశయించిన వేలుమాట తెడుకు? సుపీరియర్ నాచ్ కంపెనీ, పోస్టువాళ్సు నెం. 187, మదరాస్

నల్లభీమ పాకశాస్త్రము.

ఇయ్యది దాక్టరు యక్స్. టి. యస్. టి. గోపాలయ్య గారిచే దేవనాగరి భాషనుండి తిర్గుమాచేయబడినది. 8 భాగ ములు కలవు. 1 భాగమునందు అనేకవిధములైన అన్నములు చిత్రాన్నములు చేయుక్రమముగలదు. 2 భాగమునందు ఉరగా యలు పచ్చర్లు కోవంటివిలు యింకను భోజనమును కావలసిన అనేకపాకములు గలవు. 3 భాగమునందు పిండివంటలుచేయు క్రమముగలదు. వేమెల శివీలో పాకమునకు కావలసిన యా వత్తుగలదు. ప్రతిముంట సుండతిగినది.

240 పేజీలగ్రంథము క్యాలికోడెండు ప్రతి 1 కి ధర 1.8-0 పోస్టు ఖర్చులుసహా 1-11-0 సగతియందు వేలు నొక్కకొనినంటి చెప్పిన ప్రస్తావకే ప్ర పదియొక్క విసోద కథలు.

240 పేజీలు మేలుకాగితములు క్యాలికోడెండు ప్రతి 1 కి ధర 1.4-0 పి. పి. ఖర్చుతో 1-8-0 రెండు ప్రతులు పోస్టుఖర్చుతో 3-0-0. మావిలాసము:—

మధురవాడీ పుస్తకాలయము,
25 నమ్మళ్ళూరు వీధి మద్రాసు.

అన్యతసంజీవి.

దీని ప్రభావమత్యంతము. ఇది భూతప్రేతపిశాచము లను, కలరా, స్ఫోటకము మున్నగు అంటువ్యాధులను వార దోలి బలము నుఖము ఉత్సాహమునొసంగు వశాయుధము నంటిది. ఒకసంజీవిని తెప్పించి దీనిఫలితమును చూడుడు. వెల రూ. 0-12-0లు మూడు సంజీవులు రూ. 2-0-0లు ఈ పత్రిక చందాదారులకు రూ. 0-8-0లు మాత్రమే మూడు సంజీవులు రూ. 1-2-0.

నానిసంగడి.

కొందరు నారికురువులకు మందులేదని శలంకెదగు. ఇది కేవలము పిచ్చిభ్రమ. మేము మాతనముగా వనమాలికల చేతను, భరగల సుప్రసిద్ధమైన వస్తువుల తోడను నారికురు వు పుట్టవండుటకు యీ నారిగంజారిని కాయాచేసితిమి. ఈ మందు నారికురువునకుజేసిన పదిసంస్కరములవరకు నారికురు పుట్టనేపుట్టదని ధృవముగాచెప్పగలము. ఇది ప్రతిజటుంబము నను ఉండవలసినమందు. అనేకులు దీనిగుణమునుపరిశీలించి నుఖముపొందియున్నారు. దక్క 1 కి రూ. 0-10-0లు. ఈ పత్రికచందాదారులకు రూ. 0-8-0లు మాత్రమే సోపేజీప్రత్యే కము. ఈధరలు దిశించరు వెల 1 తేని వరకు మాత్రమే. కర్పాత ధరలు పొచ్చింపబడును గనుక వెంటనే వ్రాయుడు. పి. ఆర్. జనార్దనరావు. మెస్సేజ్సు, బంగోలు.

ది చ ప త్రి క.

ప్రతిదినము 10 పుటల విషయ ముండును.
చందా సరి నకు రూ. 12.0-0 8 మాసములకు రూ. 8.4-0
6 మాసములకు ,, 6.4-0 1 మాసమునకు ,, 1-2-0

క్రొంప్టన్ ఇంజనీరింగు

కంపెనీ. మదరాసు.
ప్రింటింగు ప్రెస్సులు,
రయిసు మిల్లులు,
పిండి మిల్లులు,
నీరుతోడు యంత్రములు,

మొదలగు వాటినిన్నిటిని ఆవిరివలన గాని, గ్యాసువలన గాని, నూనెవలన గాని, లేక విద్యుత్తు క్షి (ఎలక్ట్రిసిటీ) వలన గాని, నడపింపవలయు ననువారు

ఎస్టిమేటులకు, స్కీములకు
మాకు తప్పక వ్రాయవలసినది.

మానద ఎలక్ట్రికల్ సామానులు, జనరలు ముంజసిరింగు సామానులు విశేషముగా గలవు. మేము ఎంగల్ బర్న్స్ ల్యూలిగేటింగు ఆయిలు లకు ఏజెంటులము.

చిరునామా:—
నెం 7, ఆర్మీని యక్ వీ థి,
మ ద రా సు.

The Crompton Engineering Co.,
7, Armenian Street, MADRAS.

అమృతౌంజనము

అన్ని వ్యాధులకు పరమామృతము
ప్రతివారము వేలకువేలు విక్రయము.

నీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే
తలమెప్పుల మాన్పును. వాయువుపోల్ల బొప్పులు
చార్మిపునెప్పుల తొరదోలును. పొట్టపోగొట్టాడు
వనకమాలికలచే హిందూదేశమందు
తెయారుచేయబడు మంచిమందు.
సువాసనగలిగియుండును.

దీనిని విదేశములలోకూడ వాడుచున్నారు.
అంజనావచీటి మాదిరినిన మోము గలగడు

అమృతౌంజనము డిపో, నెం. 109, సోదరు శంకారాయి; లేక నెం. 9, జనాంగిరుషి, బార్డిటౌన్ మద్రాసు.

చిరునామా:—ఆంధ్ర ప్రతి కా కార్యాలయము. పోస్టువాళ్సు నెం. 212, మద్రాసు.

కలరాకు నిర్దోషధము

౧౦౦-కె-కా-గుణము.

తప్పక యేదళలోనున్ననుగాని కలరాను కుదుర్చును
మూత్రమును ధారాళముగను ఉష్ణముగను స్థిరముగను
వ్రం చు ను.

ఇతరదుర్ఘణముల రానివ్వదు.

కర్పూరాద్యరిష్టం - బు-౧ 0-12-0. మాత్రమే.
విషాచి సంజీవిని - మా-౧౨

ప్యాకింగు పోస్టేజి వేరు.

అధికముగా గోరువారు దగ్గరరైలుస్టేషనును జెలుపవలెను.

వైద్య రత్న పండిత డి. గో పాలా చౌ ధ్ల,

ఎ. వి. యస్. ఏ. యం. బి.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

జి. టి. మదరాస్.

అలిగం అడ్రసు
పండిట్, మదరాస్.

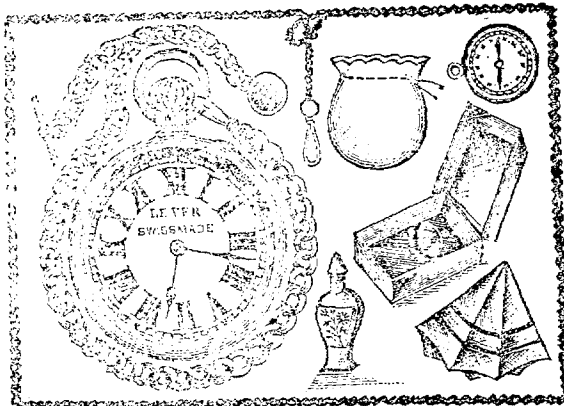
స్వచ్ఛమైనది.

నూతనగడి గానిము.

నాణ్యమైనది.

స్ట్రాంగ్ పాకెట్ లీవరు గెడియారము.

7 బహుమానములతో దీని వెల రూ. 8-8-0 మాత్రమే. 7 సంవత్సరములు గ్యారంటీ గల.

ఆశ్చర్యకరములా! ఈనూతనగెడియారమును నమూనాను తెప్పించితిమి. ఇది ప్రపంచమంతయు ప్రసిద్ధి జెందినవి. మిక్కిలి బలమైన యంత్రసామానులతో తయారుచేయబడినది. మాకంపెనీకి ప్రత్యేకముగ రప్పించియున్నాము మన గవర్నమెంటువారి గుండుకు సరిగాకడవును. వీటిసామానులతో నేక దినములవరకు ఆరుగక చక్కగా నడుచును. చక్కని గెడియారము. వేయేల? కరణం, మునిసీపు, ఉద్యోగీయులు, ధనవంతులు, వీరలు మొదలగువారు ఉపయోగించునటుల ధరను తగ్గించి మాకంపెనీపేరు భావకముంచుకొనుటకుగాను ఈదిగువకవరకు 7 బహుమానములను పంపుచున్నాము. గెడియారం గలము, నల్ల పట్టుచాకం, స్ట్రేప్ 1, గెడియారముంచుచుంబి, లాకెట్ 1, సీమసెంటుబుడ్డి, చేతిరమాల. 5 1/2 మూలనిడివి 2 1/2 మూల వెడల్పుగల పట్టుపంచ యేరంగై ననుబడికపేధగ వెల 1-3 రూ. 2-0-0 2 మూల వెడల్పు, నిడివిగల చుట్టుబాలరుచాకం రూ. 1-6-0. 1 1/2 మూల వెడల్పు, నిడివిగల చుట్టుబాలరుచుట్టుచాకం 0-15-0 2 పాకెట్ సిల్క్ వేర్ హాన్సు, నెం 1-6 వెంకటేశ మేస్త్రి వీధి, మదరాస్.

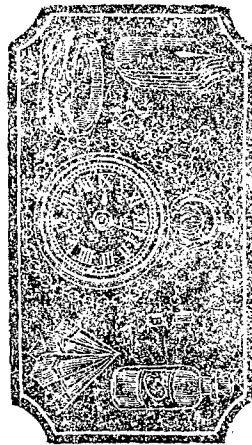
వనోపధి సారసవరిల్లా.

ఇది యేకముగనుండువాని నత్తురుగడ్డంను ముడియు సగల చక్కరోగములను కాగునైయును. కష్టబోధి, సాతవాదులబోధి, రసకల్లు, రక్తవిశారమువలన కలిగిన అన్నిరోగములను దీనివలన చిలువబడును. ఇది చక్కయువకు కాంతినిగలిగించును. నాడిగ్గంతులను పుష్టినిగలిగించును. పెత్తురును పట్టకజాలి న్నొడ్డియెను. దీనివలన కఠిరమునకు బలము, అరోగ్యము కలుగును. ఇది సీసామంతును నాడిన లోడనే కఠిరములో నొకనిధమైన మోహ్య గనువించును. లెండుసీసాలు వాడన లోడనే కఠిరము కాగువడును. సీసా వెల రూ. 1-4-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్. ౧౪౪. ఫనసవాడి. నం. ౨. బొంబాయి
Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2. Bombay.

పాకెట్ లీవరు గెడియారము.

దీని క్రయాము 6 బహుమానులతో రూ. 2-14-0 లు మాత్రమే 6 సంవత్సరములు గ్యారంటీ యివ్వబడును.

ఈపాక్ట్ బలమైన లీవర్ పనితో లేక నాణ్యమైన యంత్ర సామానులతో తయారుచై యిప్పుడే నూతనముగా వచ్చి యున్నది. కొంచెమైనను వ్యత్యాసములేవని దా సరియైన కాలక్రమము చూపించు వీధు యిదియే, మిగుల సుందరమైనది. దీని 6 బహుమానులనివరం:— (1) నాణ్యమైన చేతిగడ్డ, (2) పరిమళమైన ఆత్మరసీసా, (3) సర్వాకారమైన ఉంగరము, (4) గడియారపు గాజు, (5) వివిధమైన స్ట్రీలునిబ్బు (6) దిక్కులుమా వెడు కంబోసు.

దయచేసి ఈవిలాసమునకు వాసి తెప్పించుకొనుడు.
బి. అక్. వెంకటరమణ అండు కంపెనీ.
నెం. 7, కోపు వెంకటాచలయ్యార్ సందు, మద్రాస్.

చక్కని సువాసనగల సెంటులను ప్రేమించువారు

ఆటోమేట్ బహారీ (రిజిస్టరు)

అనుప్రాప్త్యయల కుద్దేశంపబడిన ఆత్మరసయోగింపవలయును. మనోహరమయినది, నూనానగలది, చాలకాలము వాడనయందునది, కొన్ని ఏర్పరచబడిన పుష్పములనుండి మాత్రమే తయారు చేయబడినట్టిది. ఇందు మద్యసారము చేర్చబడలేదు. నీచేతిరుమాలు మీదగాని, కోటుమీదగాని కొన్ని బొట్టను వేసికొనినయెడల నునానగలతో గూడినపుష్పతోట లోనే గూర్చునట్లుండును. ఈ అద్భుతమైన వేయరకముల పుష్పములనుండి తయారబడిన ఆత్మర యొక్క నునాననుభవించుటకయి ఆటోమేట్ బహారీ యివ్వచుని మీదగ్గరనున్న పాపులీషరు నడుగవలయును వారితావున లేచని మామూలము. చిన్నబుడ్డి విజన 0-8-0, మధ్యతరగతిబుడ్డి 0-12-0, క్షీణేత్తు ఆత్మరగల పెద్దదయిజా బుడ్డి 2-0-0 ఈ ఆత్మరలో మరగబెట్టబడి ఘుమఘుమ లాడుచుండు కార్టూలు డబ్బా 1-8 0-10-0. బి. పి. ఖర్చుకొనువారే భరించవలయును. సోలు ఎజెంటులు—ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ కంపెనీ కంపెనీ, 155 జానా మసీదు. బొంబాయి. యదరాసు ఏజెంటు:— మేహత పురుషోత్తం మూర్తి నెం 23, వై నాబజారు కోడ్డు, ప్రభు బహారుగమీపం మదరాసు.

సర్వ జీవన్.

భాతుపుష్టినుండు లన్నిటికి తల్లి.

ఇది శుభదీపంబి ఒక వనమాలిక. ఇదియే మన పూర్వికుల అతిరహస్యపు కైవసము. దీనిప్రభావము కనుగొనవలయునన్న రాత్రి జరుండుబోధి సమయమున పుచ్చుకొనిన కొన్ని వివిధములలో దానిప్రభావము కనవచ్చును. నపుంజీ కత్తము పోగొట్టుటకు యంతకుమించినది లేదు. జాత్యంధియై చుర్చినియొగముచేతను మూత్రవ్యాధిరంబులకు సంభవించెడి అనేకవ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజునంటిది. రక్తమును కృత్రిమరచి నరములకు నటుత్తమును జేహమునకు బలమును కాంక్షియు నిచ్చును. 20 విధములగు సేవాములను మొదలంబు నాశనము చేయుటలో గంతవివరించి. “సర్వజీవన్” ఇతి శ్రీకృష్ణ, పురుషోము, బాబును పుష్కలం అందరును నువయోగించవచ్చును. ఇది పుచ్చుకొనినదయెడల పృథ్వాప్యము నకింబి మిగుల బలమును ఆయుర్వ్యధి యొకతగును.

నెల టిచ్చు 1-3 1/2-0-0 సోశ్రీజీ ప్రత్యేకము.

ప్రాఫెసర్ జి. యస్. నాయు

(13-5-14) కలియుగభీమ.

16 కృష్ణపు వెంటులివీధి, తిరునల్లి క్షేత్ర మదరాసు.

కూస్తాండలేవ్యము.

ఈలేవ్యము కనుమాలికాసారంబులతో కాస్త్రాక్రముగా తయారు చేయబడినది. ఇది 40 రోజులు సేవించిన కుక్లనప్తము, అజీర్తి, క్షయ, మూలశంఖలు, నుఖవ్యాధులు మేహతిమ్మెరలు, మొదలైన అనేకరోగములను పోగొట్టి బలము, కాంతి, వీర్యవృద్ధిలకాడై పరాక్రమము, దీప్తాయువు కలుగజేయును. పర్యయలేదు. 40 రోజులకు 2 డబ్బాలు కాంబు. డబ్బా 1-3 వెల రూ. 2-8-0 లు ఖర్చులు సహా 2 కోరికవారికి సచిత్రమైన క్యాట్రాగు ఉచితముగ పంపబడును విలాసములు విడి అతురములతో చూయును. అద్రెసు:— మేనేజరు.

సరస్వతి వైద్యశాల,

మాముడూరు, కృష్ణాజిల్లా.

23 వ కృష్ణామండల మహాసభ.

ఏలూరులో 24వ తేదీని సమావేశమగుట.

ఆంధ్ర సభాధ్యక్షుల, సభాధ్యక్షుల ఉపన్యాసములు.

ఈ శు॥ 24 తేదీని 22వ కృష్ణామండల మహాసభ ఏలూరులో సమావేశమైనది. సభ్యాసభాధ్యక్షులగు ఆనందలింగరావుబహద్రుడు మొదలై రానుచుండరావు పంతులుగారు సభ్యులకు స్వాగతముసలిరి. వారియొకపాస్యము నుండి ఈ క్రిందవిషయములు ముద్రింపబడుచున్నవి:—

యుద్ధము - రాజభక్తి.

ఈజిల్లా ప్రజలపక్షమున నీసమయములో ఆంగ్లేయ ప్రభుత్వమువారియెడల మన విశ్వాసమును తెలియజెప్పటయూ, ఈయుద్ధములో మనప్రభువులకు భగవంతుడు విజయము కలుగజేయునట్లు ప్రార్థించుటయూ, మన శక్తికొలది యిష్టము ప్రభుత్వమువారికి మనముచేయగల సహాయంతయు చేయుటయూ మనకు ముఖ్య కార్యములై యున్నవి. ఈయుద్ధ మారంభమయినది మొదలు ఆంగ్లేయ ప్రభుత్వముయెడల మన దేశపుప్రజల కావిర్భవించిన స్వతస్సిద్ధమగు రాజభక్తి ఆంగ్ల పరిపాలనకు లోబడిన యెల్ల దేశములయందును, అ. తమకు ఆనందమును కలుగజేసినది. మనకు సంబంధించి నంతవరకు, ఈయుద్ధము మనకు వైకీకనబడని ఉపకారమును చేసినదిగా ఎంచవలసియున్నది. ఇండియాదేశమునందు ఆంగ్లేయ రాజ్యము ఆకల్పాంతము వర్జిల్లవలెనను నభిలాషయే నిశ్చలమైన ప్రభుభక్తియు ఇంగ్లండుదేశపు ప్రజలకును పార్లమెంటువారికిని ఈ యుద్ధముల మన వెల్లడియయ్యెను. విరోధాలొని రాజ్యాంగ వ్యవహారములలో, ఏమాత్రము అలజడినచ్చినను, దేశములో కలత సంభవించునని చెప్పెడి పలువురు మహానుభావులయొక్క జ్యోతిషము వ్యర్థమయ్యెను. ఈదేశపు ప్రజలకు శ్రీచక్రవర్తిగారు పంపిన సందేశమును ఈ ప్రజలయొక్క నిజమగు అంతఃకరణ సిద్ధిని పార్లమెంటువారు గ్రహించి ఆనందభరితులగుటయును, ఈ దేశచరిత్రములో శాశ్వతసంఖ్యా విశేషములుగా నుండును. అన్నిటికంటె మనదేశములను యుద్ధరంగములో పోరాడుటకు ప్రభుత్వమువారంగీకరించిరి. పంపుట యెల్లవలను అపరిమితానందమును కలుగజేసినది.

ఆయుధశాసనము—వాలంటీయరులు.

ఇప్పుడు జరుగుచున్న యుద్ధము యిదివరకు చరిత్రలో వ్రాయబడిన యుద్ధములన్నిటికంటెను మహాభూతమైనదిగా కనబడుచున్నది. దీనిలో జేలకొలది జనులు నశించుచున్నారు. అట్టి రణరంగములో నీదేశముకూడ తన శక్తికొలది దనప్రజల నిచ్చి సహాయము చేయుచున్నదని చెప్పట కొంతకరకు విచారముతో గూడిన మనశ్శాంతికి కారణముగా నున్నది.

ఈ యుద్ధమువలని ప్రస్తుత స్థితినిగూర్చి “మ్యాస్టేటు మును” అను వార్తాపత్రికయొక్క యభిప్రాయములను అందు పయిన సర్ విలియమ్ వెడ్డెర్బరన్ గారు కొద్ది రోజుల క్రిందట వ్రాయించిన లేఖయు మీరు చూచియుండుదురు. ఇప్పుడు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముయెడల ఇండియాదేశపు ప్రజలకుగల శ్రద్ధాభక్తులు, అసహాయులై, ఆపత్కాలములో, బ్రిటిషువారి వైశ్యమువలన రక్షింపబడవలసిన నిరంధరులగు ఇండియా ప్రజలయొక్క శ్రద్ధాభక్తులుగానున్నవి. నానాసాహేబు పిటూరి మొదలగు, ఈ దేశపు ప్రజలను నిరాయుధులుగా చేయుటయే ఇట్టి పిటికి కారణము. వైస్రెజిడెంటువారుభయము అను మానాస్పదమగు నీ వ్యవహార పద్ధతికి కొంచెమైనను హేతువు గాని న్యాయముగాని కనబడదని వాదించుచున్నారు. ఆపత్కాలములో అపసరమువచ్చినపుడు తమకు తమ దారావు త్రాడులను తమ దేశమును సంరక్షించుకొని, అందరి గౌరవము నిలువజేయుకొనుచు, తమ సంరక్షణ నిమిత్తము పోరాడి శత్రు పరాజయమును గలుగజేయుటకు తమ ఆయుధ విహీనుల మగుటచే వ్యర్థమయితిమి గదా యను సంతాపము ప్రజలను మిక్కిలి పీడించుచుండును. ఇంకొకటిగాక ప్రభువుకొఱకు తమ పోరాడలేక పోతిమేమను శంకకూడ వీరిని బాధించుచుండును. ప్రజలను నిరాయుధులుగా చేయుట వీరి యెడలను వీరి రాజభక్తి భంగమను పూర్తియగు నమృతము లేదని చెప్పటకొక బలయైన స్వప్రాంతముగ నున్నదని గూడ వారు నెలవిచ్చియున్నారు. ఇండియా దేశములో ఏ యూరోపు దేశముదయిననుసరే, అమెరికా దేశముదయినను సరే, అనగా జర్మనులు, ఆస్ట్రీయులు, స్పెయినులు, మరియు

రష్యనులు, వీరందరు లయసన్న లేకుండ ఆయుధములను తీసికొని పోవచ్చును. కాని యంతభాగ్యవంతుడైన ఇండియాదేశమును అట్లుచేయ వీలులేదు. కాబట్టి ఆయుధ శాసనము పూర్తిగా రద్దుచేయుటకు వీలులేకపోయినను, ఘనా నామ నమస్కలును, విధ్యాధిక్షలును నగువారైనను, లయసన్నతో నిమిత్తములేకుండ ఆయుధములను ఉంచుకొనటకు ఆప్తలో మినహాయింపు ఏర్పడిన యెడల ఆనుకూలముగ నుండునని వారు నెలవిచ్చుచున్నారు. ఇదిగాక ఇండియాను వాలంటీరు వైశ్యముల సేర్కాటు చేయవలెననియు, తన ఇండియా దేశీయులకు వైశ్యములలో ఉన్నతపదవుల నీయవలెననియు, వీరు చెప్పచున్నారు. తమలాభములు అభిలాషలు తమకెంత ప్రేమాస్పదములో ఇంగ్లండు దేశపువారికి గూడ నట్లేయనియు, ఇంగ్లండు దేశీయుల మంచిచెడ్డలు, తమ మంచిచెడ్డలే యనియు, ఇండియాదేశపు ప్రజలు గ్రహించి తెలుసుకొనఁజేయు సదుద్దేశముతో వీరి విషయములను గూర్చి చెప్పటకు కారణ మయినది. ఈ సమయములో నిట్టియుపకారములను రాజభక్తులగు ప్రజలకు జేయవలయునని మహానీయులగు కొండతాంగ్లేయులు చెప్పట గొప్పసంగతి. అయితే యాకోరికలు, దేశీయ మహాసభ ప్రారంభించినది మొదలు అనగా 1885 వ సం॥ము నుండియు ప్రజల హృదయములందందుండి వర్ధిల్లుచున్నది. 28 సం॥ముల క్రిందటనే అనగా 1886 సం॥ములో కాలగ్రాసుసభవారు ఈక్రింద చెప్పినట్టిని ఒక తీర్మానమును నిశ్చయ పఱచినారు. విరోధాలొని చక్కబడని వ్యవహారస్థితులను బట్టియు, నీ దేశపుప్రజలను తగినరీతిని తరఫీయచేసిన యెడల, వీరు ఏకయిన అలజడులు తటస్థమయినప్పుడు ఆంగ్లేయ రాష్ట్రమున కెక్కువ సహకారు లగుదురను నంశమును బట్టియు, ఇండియా దేశపుప్రజలు ప్రభుత్వమువారి కవసరమనితోచు కట్టుపాటులకు లోబడి స్వచ్ఛమైనదిగ సంఘములుగా కూడుటకు నెలవియ వలయుననియును, గవర్నమెంటు వారిని ఈ దేశీయ మహాసభవారు ప్రాశ్నించుచున్నారు.” అని

ఈతీర్మానమందు నూచింపబడిన అవసర మిప్పుడుతటస్థమైనది. దేశీయమహాసభాగ్రేసరులయొక్క రాజ్యవహార గ్రహణశక్తి సహేతుకమయినదయినాఫల్యతనొందెను. ఆయుధ శాసనము మార్చవలెననియు సేనలోగొప్పహోదాలు మనదేశపు వారికి వచ్చెనునీలకలుగజేయవలెననియు సేనాసంబంధముగు ఉద్యోగములకవసరమగు విద్యాభ్యాసముకొఱకు సేనావిద్యాశాలలు స్థాపించవలెననియు 1888 సంవత్సరం మొదలు మన వారడుగుచునే యున్నారు. చిరకాలమునుండి కావలెనని కోరబడుచుండెడు నీమాన్యుల వర్తమానాంశమును బట్టి సఫలములగునా అను విషయము గమనించవలసియున్నది.

కాని యిప్పుడు రణరంగములో పోరాడు మనదేశీయులయొక్క పౌరుష సాహసములకు ప్రత్యుపకారము కలుగుననియు, నీమూలమున మరకంకను జోదాద్యజనకముగ మేలు కలుగగలదనియు ఆత సర్వవిధములను మనలను హెచ్చరించుచున్నది.

ఇండియాదేశపు నావికాసేన.

కాని ఇప్పటి యుద్ధకాలములో మనదేశమునకు కొంచె మయినను నావికావైశ్యమువలని రక్షణలేకపోవుట మన అసహాయస్థితిని వ్యర్థమయిన వెల్లడిపుచ్చుచున్నది జర్మను యుద్ధనావకులు “ఎమ్డెన్”యొక్క దౌర్భాగ్యము మన దేశమునకు నావికావైశ్యములేని లోటునుబయలుపెట్టినది. ఈతుచ్చపుట్టడ చెన్నపట్టణమునకు కలుగజేసినవైశ్య కొంచెమయినను దీనిదౌర్భాగ్యమువలన బంగారోహూతములొను పట్టు సముద్రములోను రంగూనుదేశములోను వర్తకవ్యాపారమున కధిక నష్టము సంభవించినది. ఇండియాలోని సముద్రపునృతమున కొకచిన్నపడవ యింకొకవైశ్యము కలుగజేయగలదను సంగతి మన హెతుగుట కిదికాకన్న సహజకాళములేకపోయెను. కాబట్టి యిందునుగూర్చి మనమందఱము ఆలోచించవలసియున్నది. మన సహాయమునిమిత్తమేకన్న తూర్పుఇండియా నావికా వైశ్యము ఖర్చులక్రింద మనము బ్రిటిషు సామ్రాజ్య నావికా వైశ్యమునకు ప్రతిసంవత్సరము 15 లక్షలరూపాయలహాస్యన చెల్లించుచున్నాము. కాని మనదేశ సంరక్షణకు ప్రత్యేకనావికావైశ్యము సేర్కాటుచేయవలసిన సమయమువచ్చెనని సేనా

కొంచెదను. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు లోబడిన స్వతంత్ర రాష్ట్రముల ప్రతినిధులందరిపించి అప్పటిప్పటి ఇంగ్లండు ప్రభుత్వమువారు ఇంగ్లండులోనిపు మహాసభలలో మన ఇండియాదేశపు ప్రతినిధులను రానియ్యకపోవుట సరికాదు. అట్లు రానిచ్చియుండిన యెడల సదరు రాష్ట్రములకును మన దేశమునకును అనుయతికు ఒడలు వచ్చునైత్రే హెచ్చి మనదేశము బ్రిటిషుసామ్రాజ్యములో ఉన్నది స్థానమును పొందియుండును. ఇండియాసంరక్షణకు కావలసిన నావికావైశ్య విషయము ఇండియాప్రభుత్వమువారును, ప్రజలునుకూడ ఆలోచించవలసి యున్నది. సదరు స్వదేశరాష్ట్రములు తమసంరక్షణ కొఱకును ఇంగ్లండుదేశసంరక్షణకొఱకును, నావికావైశ్యాభివృద్ధికిగాను కట్టబడునూతన యుద్ధనావలకు వెచ్చించు ద్రవ్యములసంగతి మీరెఱిగియుండురు. మనదేశమునకున్న విస్తీర్ణము ప్రతీమును ఆలోచించి చూచినయెడల మనదేశసంరక్షణకొఱకు నావికా వైశ్యస్థాపన అత్యవశ్యకమని మీరతోచవచ్చును. మిగిలినవైశ్యములకుండ ఇందునుగురించి ద్రవ్యకష్టమే అధికముగానున్నది. ప్రజలపై నిధివసతున్న పన్నులను అమితముగా హెచ్చించకుండ నీవిషయమును సాధించగలమాన్యు త్వరలోకనుగొనబడి ఏదో ఒకరూపకముగ దేశసంరక్షణకొఱకు నావికావైశ్య మేర్పఱుపబడునని నానమ్మకము. ఇండియాసంతతివారికి నావికావైశ్య పదవులను పొందుట కవకాశమిచ్చు నావికావైశ్యస్థాపన విషయమే ఇండియా దేశపుప్రజలకు హెచ్చుకట్టకట్టముగదు

విద్యావిషయమైనవాంఛలు.

ఈజిల్లాలోని పలు తెగలవారుకొవిద్యాభివృద్ధి మిత్తము పోగుచేసిన ద్రవ్యవిధులు చాలఉరయోగకరముగ వనిన చేయుచున్నవి. ప్రయురీవిద్య, సెకండరీవిద్య, మంచిస్థితిలోనున్నవి. ఇప్పుడు గుడివాడలో నొకహైస్కూలుస్థాపించెదరని విషయకెంతయు సంతోషముగానున్నది. కాని ఈజిల్లాలోగల కళాశాలలేని కొరతను తీర్చుటకు ప్రస్తుతమొక రెండవతరగతి కాలేజీ ఆత్యవశ్యకమని నావతోచుచున్నది. ఈజిల్లాలో ప్రభుమతరగతి కాలేజీ ఒకటి మాత్రముబందరులోగలది. ఇందు విద్యార్థులు పూర్తిగా నిండియున్నారు. ఈజిల్లాలో విద్యావ్యాప్తికిగాను అకాలేజీవారు కష్టపడిచేయు పనులకన్నిటికిని మనమెంతయు శ్రీకృతజులమైయున్నాము. అయినను నీజిల్లాలోని విద్యార్థులు స్థలములేక దగ్గరజిల్లాలోని కాలేజీలకు వెళ్లుటతటస్థించుచున్నది. అజిల్లాలవారు వారిజిల్లాలోనివారిని కాలేజీలలో చేర్చుకొని అటుమిట్టట వైజిల్లావారిమాట ఆలోచింతురు. ఈమధ్యవచ్చిన విద్యాసంబంధమైన మార్పులవలన కాలేజీతరగతులలో మధ్యదియగు ఇంటర్మీడియట్ తరగతిలో ప్రవేశించవలసిన, చాలరసంఖ్య ప్రతిసంవత్సరము అధికమే వారికి కాలేజీలలో స్థలమువరకక మిక్కిలి చిక్కుపడుచున్నారు.

వీరుకాలేజీలలోచేరుటకు ఒక్కొక్కప్పుడు చాలదూరముకూడ వెళ్ళవలసినచున్నది. ఇందుకు దృష్టాంతముగా బందరు నోబుల్ కాలేజీలో, బల్లారి, కడపకర్నూలు, అనంతపురం జిల్లాల బాలరు వెక్కుమంది యున్నారు. కాబట్టి కిక్కినసంగతులకుండ, త్వరలో మన జిల్లాలో నొకరెండవతరగతి పాఠశాలను స్థాపించుటకు మనమందరము ప్రయత్నము చేయవలసియున్నది. ఈకాలేజీ ఇప్పుడున్న హైస్కూల్లో నొకదానిని కాలేజీగా మార్పుటమూలముగాగాని, లేక ప్రత్యేకముగాగాని స్థాపించవచ్చును. ఇట్టిపాఠశాల నెర్పరచినయెడల కొద్దికాలములోనే అది అన్యసహాయమక్కురలేక వర్ధిల్లగలదని నాయభిప్రాయము. ఇప్పటి ఈవిషయమునుగురించి ప్రభుత్వమువారు సంబంధముకలుగజేసుకొనరు. ఈపని యాజిల్లాలోని జనులసహాయమువలననే నెరవేరవలసియున్నది. ఈమధ్యను మన ప్రత్యేకవర్తిగారి మంజులలోనొకరు హోదేను ప్రభువుగారు గ్రేటుబ్రిటనులో ప్రవేశగమందును, ప్రతిపట్టణమందును, ఒక్కొక్క స్వయంకౌశాలమున్నను ఆదేశమందలి విద్యయొక్క కొరతతదని నెలవిచ్చిరి. కాబట్టి ఈవిద్యా ప్రాప్తికరకు పాటుపడుచున్న చిన్నలవలెనని అవకాశములను కలుగజేయుటకు మనశక్తిసంపనలేక శ్రమపడవలసియున్నది. క్రిక్కిరేపలులను శ్రీరామ రంగయ్య అన్నారావు బహద్రుగారు వారు యువక సాహసముల కను గుణముగా నొక కాలేజీని స్థాపించు నుద్దేశముతో విద్యావిషయముగు ధర్మదాయము నొకదాని సేవనయిండ్ల. రంగపురము బహుదారుగారును సదరాదాయమునకు ధర్మకర్తలుగను శ్రీమాదపాటి వెంకటేశ్వర గుప్త పంతులుగారికి, తెలుజమిందారు గారియొక్క సహదేశమును వెళ్ళెను. ఈకళాశాలపని లోటు తీర్చవలసినదని ఈ సభవారు ఒక విశ్వరూపంపిన యెడల చాగుండునని నావతోచుచున్నది. తుదిగా మన కభీషణిది కాగలదని నానమ్మకము.

బోధనాధ్యక్షుల పాతకాల

ఉపాధ్యాయులకు తగిన బోధనాకాలము లేదని జిల్లా లో నోకిటి కావలసియున్నది. ఈ రాజధానిలో ప్రయుక్తి విద్యయు సెకండరీ విద్యయు చక్కగ కట్టబడిన జిల్లా లలో మన జిల్లా ఒకటి. ఈ జిల్లాలోనున్న తాలూకా బోధన పాతకాలలోనేమి తేలికతయు పాతకాలలోనేమి బోధనాధ్యక్షులను పొంది కృతార్థులయిన ఉపాధ్యాయులు స్వచ్ఛా కావలసి వచ్చుచుండును. అందుకుగాను తగిన యంపకరణ సన్నాహముగల బోధనాధ్యక్షుల కాలయొక్కటి అత్యవసరమై యున్నది. ఈ జిల్లాలో ప్రాథమిక విద్యా విషయమైన బోధనకుడా ఎక్కువ అవకాశముగలదు. ప్రస్తుతము ప్రాథమిక విద్యా విషయము ప్రభుత్వమువారి యాలోచనలో నున్నందున అందును గురించి మన జిల్లాయొక్క వాంఛలను మన మాలోచించుట యవసరమై యున్నది.

జిల్లాలోని పాటలు

ఈ జిల్లాలో అనకట్టలు కట్టుటచే నేర్పాటు అయిన నీటి పారుదలవలన గ్రామాదులలోని ప్రయాణపు పాటలు, గ్రామాగోస్థము, వీనియొక్క స్థితిగతులను సర్వవ్యాపకీయించి కద్దతో చూడవలసిన అవసరము తలపెట్టయ్యెను. ఈ పరియంతయు ద్రవ్యసాధ్యము యున్నది. ఇంగ్లీషునూర్చి సర్వ వ్యాప్తము వారికి కార్య సామర్థ్యమును వరకును విన్నవించు చుండవలసియున్నది. ఈ జిల్లాలో నీటిపారుదల వలన వచ్చిన ఆదాయములో కొంతభాగము యందువలన వచ్చిన యిబ్బందులను తీర్చుటకుగాను మినహాయించి ఖర్చు నెట్లుటయే సహేతుకమైన మార్గము. కాని పలుమారు ప్రభుత్వము వారికి విన్నవించు కొనినయెడల నీ విషయము సఫలము నొందలేదు.

మన జిల్లాబోర్డు (నెసిడెంటుగారి జిల్లాలోని ప్రయాణ పాటలను వాగుచున్న మంచిస్థితిలోనికి తీసికొని రావలెనని మిగుల అభిలాషలయి యున్నాడు. గవర్నరు మెంటువారి ద్రవ్య సహాయము లేనిదే యేమియు సాధ్యమేదు. ఈ నీటిపారుదల వలన వచ్చిన ఆదాయాన్ని స్థితి మెరుగు చేసుకుంటే కారణము స్థానిక అధికారులయొక్క శక్తికి మించినదయి యున్నది. ఈ నీటిపారుదల కద్దతోగాను ప్రధమములో ఖర్చుపరచిన సామర్థ్యము నీటి పన్ను మూలముగా నెక్కువ ప్రతిఫలము తిరిగి వచ్చుచున్నది. మన గోదావరి కృష్ణాజిల్లాలో ప్రధమమున ఖర్చు అయిన సామర్థ్యము మాటికి రు 17½ ఆదాయ వచ్చుచున్నది. కాని యీ అమితాదాయము కొంతవరకు ప్రజలయొక్క ఆరోగ్యసౌఖ్యములకు భంగము కలుగజేయకుండ వచ్చి యుండలేదు. కాబట్టి యీరెండు జిల్లాలోనున్న జనసంఖ్య మయొక్క ఆరోగ్యస్థితిని హెచ్చించుటకు ఆ సహాయమున విచారణ జరిగించి అందుమూలమున వారి జీవనస్థితిలను సుఖదాయకములగు నట్లుగా చేయుటయే ముఖ్యముగా కను పడుచున్నది. ఇందున కనకవరమును సామర్థ్య నీ నీటిపారుదల వలన వచ్చు ఆదాయములో నుంచి మినహాయించ వలసి యున్నది.

ఈజిల్లాను రెండుజిల్లాలుగాజేయుట

ఈజిల్లావిభాగవిషయమై ప్రజలు శ్రద్ధావంతులయియున్నారు. 1914 సం॥ రమ్యలో నీక్రొత్తజిల్లా ఏర్పాటుయినది మొదలు ఈవిభాగము సంతృప్తికరముగా లేదనియును, ఈ క్రొత్తజిల్లా సాతగోవావరజిల్లాకంటె పెద్దదయినదనియును పరిపాలనాధారము పూర్వముకన్న హెచ్చయ్యెననియును, అందఱును తెలిసినవిషయమే. ఒకజిల్లాఅధికారి యీజిల్లాను పరిపాలనచేయుట కష్టమను నంతలు రాజకీయాధ్యక్షులను, తదితరులను విన్నవించుచున్నాడు. ఈరెండుజిల్లా లకు విశ్వరూపును, కీర్తికాచి మధ్యస్థున్న భాగము నోకజిల్లాగా నేర్పాటుచిన పాగుండునని యెంచి, అవిధితి కనుగుణముగా నీవిభాగమును జరపినారు. అయితే యీ 10 సం॥ రమ్యలోను మనకుగల అనుభవమును బట్టి ఈజిల్లా తిరిగి విభజించకపోయినయెడల వీలులేదని తెలియచున్నది. జిల్లాలోనున్న డిపార్టుమెంటులందు పరిపాలనా సహాయమునకుగాను ఒక్కొక్క ప్రత్యేక ఉద్యోగముని యేర్పాటు చేయుచుండుటయు, జిల్లాలోని సివిల్ అండ్ పరిపాలనా భాగనిర్ణయమును సరిగా చేయలేకపోవుటయు, వీనిరెంటి నిబట్టిచూడ జిల్లావిభాగ మనకుగల చెప్పటకు కొంచెయైన ను సంజేయమేదు. పరిపాలనకొరకు జిల్లా విస్తీర్ణమును తగ్గించుటవలన కొన్ని లాభములును కొన్ని నష్టములునుగూడ గలవు. ఈలాభ నష్టములను యోచించి మనకేది తేమమో తెల్పుటా ర మిసభవారియందున్నది.

నీటిపారుదల చట్టము

మనగవర్నరుగారి కాననీర్పాజనభలో తీర్మానముకు తీసికొనిరావడముకు ముందు యీరాజధానిలోని ప్రజలవిమర్శనముకు ప్రయోజనపడే చట్టమునుగురించి మిగుల విన్నవించుచున్నాను. ఈ చట్టమిదిగోతు చాలకాలమునుండి యీలో చనలో నన్నది. దీనివిషయమై చాలచక్క జరగగలదు. ప్రధమములో తయారయిన చిత్తుచట్టములోని యంతములకంటె నిష్పాదు పర్యవరయిన చట్టమునందలి నిబంధనలు కొంతగంతుక్కిరముగానున్నవి. ఈచట్టముయొక్క నిబంధనలను వివరముగా పరిశీలించిచూడచోనేమిచూడవచ్చునో మనకునుపరిపాలనా సౌకర్యమునకును అనుగుణమున మార్పులను చేయునట్లు తెలియజేయుటకు ఈరాజధానిలోని రెండుగొప్పడెల్లాలగు గోదావరి కృష్ణాజిల్లాలోని ప్రముఖులగురయతులతోనిండియున్న ఈసభమిగులతగియున్నది. నీటిపారుదలనుగురించినఆరులు ఎంతవరకు ప్రభుత్వమువారియందుండవలెనో ఎంత వరకేదోములో పాటుచున్న నీటియందలిచుక్కజూసమువ్యవసారికి తగియుండ వలెనోయననంశములీచట్టములో నిర్వచించబడిన యంతములలోకొన్ని యయియున్నవి. ఈసంగతులు యెక్కువగాగ్రత్యో నాలోచించవలసి యున్నది. రెండుపక్షములను ఆలోచించవలసిన విషయములగును. ఇందులో ప్రజలయొక్క స్వంతహక్కులకు భంగములేకుండ చూడవలసిన పాధ్యతి యొక్కటియున్నది. రెండవదిజలంధరియొక్క ఉపయోగము తేమమునమిత్రము కొంతవరకు స్వంతహక్కుదారులు తమహక్కులను వదులుకొనవలసియున్నది. మతీయు శేతేమములకు కావలసిన పరిపాలనాభివృద్ధిసంగతికూడ ఆలోచించవలసియున్నది. ఇవికాక మీరాలోచించదగిన విషయములీచట్టములో ననేకములున్నవి. కాలవలమీదనుండు ఇంజినీయరు ఉద్యోగస్థులకు క్రొత్తఅధికారములను కలుగజేయు విషయముకట్టి యీజిల్లాలోనున్నది. నీరిచ్చువిషయములో నెలవ్రతకుండ నీరు నెట్లుకొన్నవారికి జరగవలసిన దండనలను గురించియు, తూములు, లాతులు వయసులు మొదలగునీటి సంధింపును సర్కారుకట్టడములకు వచ్చే నష్టమునకుగాను లక్షలనుగజించియు, నీకాలున ఉద్యోగముల అధికారములను హెచ్చించి, వారిఖాయదాను హెచ్చుచేయుటకు ఈజిల్లాలో కొన్ని నిబంధనలు వా)యుండెను. ఇవిగాక ఒక నీటిఅధికారమునుంచి భూములు సాగుపడచేసుకొనుచున్న భూమిభూమండలను, భూమిసేవ్యదారులను సరసు నీటికాలనవిషయము కొన్ని అంశములలో జవాబుదారులుగా నుండునట్లు యీచట్టముచెప్పచున్నది. ఇదిగాక కాలవలమీదనున్న తూములు మొదలగు కొన్ని ఇంజినీయరింగు కట్టడముల విషయమై జరుగు సేరములకుగాను జనులు పట్టుకొని హవాలాలో నుంచుఅధికారము నీటిని కొంతమంది యింజినీయరింగు ఉద్యోగస్థులకు కొన్ని సందర్భములలో ఇచ్చుచున్నది. నీనికొన్నిటిని మీరు చక్కగ పరిశీలించవలసియున్నది. బహుశః యింజినీయరింగు డిపార్టుమెంటులోని పెద్దఉద్యోగస్థుల కీఅధికారముల నిచ్చెదగని తోచుచున్నది. అయిన ప్రధమములో గ్రంథముజరిపి ఈతేసులను గడిపించు వ్యవహారయంతయు క్రింది ఉద్యోగస్థులయందుండక మానదు. కాబట్టి యింజనులమున ఇంజినీరు యిలాకా చిన్న ఉద్యోగస్థులు హానిచేయుటకు వీలగు క్రొత్త అధికారములు కలుగజేసినట్లు కాదా అను అంశము గూడ మీ రాలోచించవలసియున్నది. ఒకవేళ నిట్టి అధికారములు కలుగజేయవలసిన అవసరమేయున్నయెడల ప్రజలతోడ్పాటువారితోకలసి యీఅధికారములు అమలుజరిపిన పాగుండునేమో యను సంగతికూడ విమర్శించదగియున్నది. ఈ జిల్లాలో చెప్పిన పర్యవలన నమమపొందిన వారికి పరిహార మిప్పించుట విషయమై యిప్పుడున్న కొట్టలకు అధికారముండవలెనా లేదా అనుదానినిగురించియు సదరుప్రముల కియ్యబడవలసినప్రతిఫలమునుగురించియు గూడ నీజిల్లాలో నిబంధనలున్నవి. ఈచట్టమునుగురించి యెక్కువఅలోచనయు విమర్శనయు జరగవలసి యున్నదని నేను ప్రత్యేకము మీతో మన విచేయ బనిలేదు. మీరుందరు సావధానలై యీ చట్టమును గురించి మిత్రాధిభాషుల నుపయోగించి దీనిని పరిశీలించుట నమ్ముచున్నాను.

సభాధ్యక్షుల డిమాండ్లు.

సభాధ్యక్షులగు అనరణి శ్రీరాజా కె. ఆర్. వి. కృష్ణారావు పంతులు బి. ఏ. గారి యుపన్యాసమునుండి యీ భాగములు ముద్రించుచున్నాము:—

భూమిపన్ను సెటిలుమెంటు.

మనదేశముందలి ప్రజలలో మూడవంతులలో రెండువంతులవారికి సంబంధించిన విషయములు ఈభూమిపన్నును సెటిలుమెంటును గురించిన విషయములే. మనరాజధానియందు కాశ్యతిపు సెటిలుమెంటు కొన్ని భాగములందును రయతువారి సెటిలుమెంటు కొన్ని భాగములందును ఆములలో నున్నది. రైతువారి సెటిలుమెంటు సర్వోత్కృష్టమైనదని నమ్మిసర్థావన మనుతో దొరగారు ఆసెటిలుమెంటు ప్రారంభించి అప్పుటికి మిప్పుడ సంవత్సరములకు మాత్రము ఆములలో నుండు నట్లుచేసినను తుదకు రయతులతో కాశ్యతిమగు యేర్పాటు చేయవలయునని తెలపుగలిగి. రైతువారి సెటిలుమెంటు ప్రారంభించెను. మనరాజధానిలోనున్న ప్రజల జనసంఖ్యలో 10% కి 6% గురు వ్యవసాయమువలన జీవించువారు. మనరాజధానివలన గలుగు సాదాయములో 100 కి 40 రూపాయలు భూమిపన్ను వలన వసూలు అగుచున్నది. 1870 సంవత్సరమునకు పూర్వమువరకు రయతులతో కాశ్యతి సెటిలుమెంటు చేయవలయునను తొంపు దొరతనమువారికి దృఢముగానుండెను. మితమైనభూమిపన్ను కాశ్యతిముగా విధించి వ్యవసాయమువలన గలుగు లాభము సంతృప్తముగా రైతు లనుభవింపగ గలుగు నట్లును విస్తారముగా భూములపై వెచ్చించి వానిని ఫలాభివృద్ధికి తెచ్చి అందవలన లాభప్రాప్తి చెందుటకక కాశ్యతి రయతులకు గలుగజేయుకపోయినచో వారభివృద్ధి చెందుటయు వారుమంచిస్థితికి వచ్చుటయు నెప్పుడును టిగింపను. రయతులకు వ్యవసాయమందు లాభము కనగించినగాని వారాళ్ళు తిని శ్రద్ధతోనవలంబింపదు. వారు శ్రద్ధగలిగి భూములనుభివృద్ధిపఱచి ఫలనైరములుగాక జేసినగాని దేశమభివృద్ధి చెందదు. కాబట్టి వ్యవసాయభివృద్ధియే దేశాభివృద్ధికి ముఖ్యకారణము. గతముగతికముగా వచ్చుచున్న పురాతన కృషిపద్ధతులను మార్చుకొని నవీకర్యవసాయపద్ధతుల నవలంబించి వ్యవసాయభివృద్ధి నొనరించుటయు దేశాభివృద్ధిగలుగజేయుటయు మనకందరస నత్యావశ్యకము. కాశ్యతిపు సెటిలుమెంటును గురించి దివాన్ బహద్దరు శ్రీనివాస అశ్వం గారు ఈక్రిందివిధముగా వ్రాసిరి “కాశ్యతిపు సెటిలుమెంటు వలన గలుగు లాభము లనేకములు. కాబట్టి సాధ్యమగు సంతకరకు వీలయిన ప్రదేశములయందెల్ల రయతులతో కాశ్యతిపు సెటిలుమెంటు చేయుటగుచిదని నాయుఖ్యాభిప్రాయము.” తనకు లాభించినను లాభింపకపోయినను రైతులు ఇతర వ్యాపారములు చేసికొనుటకున్న వ్యవసాయవృత్తియే గౌరవ మైనదని యంచి యావృత్తిని విడచుటకు సమ్మతించును. కృషి చేసి దానివలన జీవించుట ఇతర వ్యాపారములవలన జీవించుట కన్న నధిక గౌరవమనిమిగిలి యీజిల్లాలో గిట్టినను చాలునని రయతులు భూముల విడువజాలకున్నారు. మతీయు భూమి కలవానికి లక్ష్మిన వారికంటె మనదేశముందు పరపతి యెక్కువగా నున్న కారణమువలన లాభమున్ను శేకపోయినను భూములను సంపాదించుకొనుచున్నాను. ఇట్లుపాపతి కొరకును నిరయాపకమయిన కాశ్యతిమగు అస్తి యగుటచేతను భూములను సంపాదించిన విషయము శేవలము లాభమునే చూచి సంపాదించిగని తలపకూడదు. ప్రప్రథమమున 1272 ఫసలీ అనగా 1852.61 సంవత్సరములలో ఏలూరు తాలూకాలో జేరిన 22 గ్రామములలో తప్ప తక్కిన గోదావరిజిల్లాలో పడమటితాలూకాలలో రయతువారి సెటిలుమెంటు చేయబడినది తరువాత 1276 ఫసలీ అనగా 1866.67 సంవత్సరములలో తక్కిన కృష్ణాజిల్లాతాలూకాలలో మొదటి రయతు వారి సెటిలుమెంటు చేయబడినది. పిమ్మట గోదావరి పశ్చిమడెల్లాలలోను కృష్ణా తూర్పుడెల్లాలలోను కృష్ణాజిల్లా మొరక తాలూకాలలోను 1879 ఫసలీ అనగా 1899-1900 సంవత్సరములలో రెండవసెటిలు మెంటు చేయబడినది. ఈరెండవ సెటిలుమెంటు 1940 ఫసలీ వరకు అమలులోనుండును. ఇట్లు 1809 ఫసలీలో చేయబడిన రెండవ సెటిలుమెంటు జరుగుచున్న సమయమున భూమితరముల సేర్పరచు విషయమును గురించియు నీటియాధారమునుబట్టి భూములను విభజించిన విషయము గురించియు పల్లపు భూములకు భూమిపన్ను తీరు వాపన్న కలసి ఒక్కటిగా చేసిన పద్ధతిని గజించియు భూమిపన్ను విధించిన మార్గములను గురించియు కలిగిన విశేష చర్యయు నల్లకల్లోలమును ప్రజలభూమయ మికండలకు

తెలిసియున్నది. తెలియమెంటు దేవార్థమెంటువారు ప్ర
 లల మొరనాలింపక తమకు తోచినరీతివ్యవహరించి వస్తున్న
 ప్రజలందరిని కలసి ఏకగ్రీవముగా దొరతనమువారితో మఱి
 చేసి కొనిన విషయమును అందు విషయమై గోదావరి
 కృష్ణ జిల్లా సంఘమువారు దొరతనము వారికి పంపించిన
 మహాబ్రహ్మల సుగతులను కొంచ మైన పాటిం
 పక భూమి పన్ను వృద్ధి చేయుటయే ముఖ్యము
 గాదలచి తెలియమెంటు దేవార్థ మెంటువారూ
 హించిచేసిన అంచనాలెక్కలను బట్టియు భరలనుబట్టియు
 బంటమొత్తమునుబట్టియు నీటిసదుపాయమును బట్టియు నీటి
 పారుదలవలన పోవుచున్న భూమియొక్క బలమును బట్టియు ఫల
 సాయములను విశేషలాభముగల స్థలములకు దీసికొనిపోవుట
 కర్పణముచేయబడిన సదుపాయములనుబట్టియు నీరెడప
 తెలియమెంటు ఏవిధముగాజేయబడినో అందవలన నందరకు
 కాకపోయినను గొందరికైన నెట్టియన్యాయము బరిగినో మీ
 కందరకు విశదమయియున్నది. ప్రస్తుతపు కృష్ణాదేవస్థాన
 నీతినిబట్టి ఈతెలియమెంటు వ్యవహారము రెండవిధములుగా
 నాలోచింపవలసియున్నది. 1899 సంవత్సరములో రెండవ
 తెలియమెంటు చేయబడిన సమయమునందుగూడ గోదావరి
 పశ్చిమజిల్లా తాలూకాలకు సంబంధించిన విషయముకొరతినను
 బందరుమొదలగు తాలూకాలకు సంబంధించినవిషయము మఱి
 యొకవిధముగాను ఆలోచింపవలసి వచ్చింది. దొరతనమువారు
 తెలియమెంటుచేయుట భూమిపన్నువృద్ధిచేయుటకు సాధన
 ముగా నెంచి ధరలు పెంచుటవలనను దైవికములగు నీతిర
 కారణములవలనను రహితులగులగిన లాభమునకు పన్నువిధం
 చుట న్యాయముకాదు. ధాన్యాదులకు ధరలు పెంచుట
 కలన రయతుకు ఎక్కువలాభమువచ్చినను రయతులకు ఖర్చులు
 కూడ లేదనసారముగా పెంచుచునేయున్నది. కాబట్టి ఇట్లు
 ధరలు పెంచినకారణములబట్టి భూమిపన్ను పెంచించినచో
 ఆట్టిపెంచుపన్నును ధరించుట రయతులకు చాల కష్టముగా
 నుండును. స్వల్పపరిమితిగల భూములను వ్యవసాయమునీయు
 రయతుల కొపాధ మిక్కిలి విస్తారము. రైతులస్థితిగతులు వృద్ధి
 చెందవలయునన్నచో విస్తారపు పరిమితిగల భూములకు
 భాగ్యవంతులగు రయతుల విషయముంగూర్చి యొకవిధముగను
 స్వల్పపరిమితిగల భూములను సేద్యమునీయు వీధరహితుల
 విషయముంగూర్చి మఱియొకవిధముగను నాలోచింపవలసి
 యున్నది. ఫలసాయముయొక్క ధర పెంచిన లాభము ధా
 న్యదులను విస్తారముగా పండించిన భాగ్యవంతులకు గొప్ప
 రహితులకుగాని స్వల్పముగా పండించుకొనగలిగిన వీధరహి
 తుల కొంతమాత్రమును లేదు. ఒకప్పుడు ధరలు పెంచినను
 ధరలుబిగివస్తుడు రహితులకు సదుపాయమెన్నడును కలుగదు.
 భూమిపన్నుమాత్రము ఇచ్చుకొనకతప్పకదగును. ఇతరవృత్తుల
 వలన ప్రజలు సంపాదించుకొను స్వల్పాదాయమునకు నాదా
 యపు పన్నులేకట్లు వ్యవసాయవృత్తివలన సంపాదించుకొన
 చుట స్వల్పాదాయములకు పన్నులేకపోలేదు. సం॥ 1-కి
 1000 రూపాయలకు తక్కువ సంపాదించుకొనువారి యాదా
 యమునకును ఆదాయపుష్పము మ్యునిసిపాలిటీపట్టణములలో
 తక్కువ ఆదాయములకు వృత్తిపన్ను లేదు. ఈవిధముగా
 వ్యవసాయవృత్తివలన స్వల్పాదాయములగుల రయతులకు
 పన్నులేకపోలేదుకదా, రయతులయభివృద్ధి, వ్యవసాయదారుల
 యభివృద్ధి ముఖ్యమయిన విషయము కావున వారి కుటుంబ
 పోషణమునకు అనవరతమైన ఆదాయములకు పన్నువిధించుట
 న్యాయముకాదు. స్వల్పపరిమితిగల భూములలో పండివంట
 రయతు కుటుంబపోషణమునకి మాత్రమే సరిపోయియుండును.
 కావున నట్టి స్వల్పపరిమితిగల భూములను సేద్యమునీయు
 వీధరహితులకు ధాన్యదులధరలు పెంచుటవలన లాభముం
 డదు. అట్టి స్వల్పపరిమితిగల భూములమీద పన్ను పెంచించు
 చుండుటయే తిరిగి తెలియమెంటు చేయుచుండుటయు న్యాయ
 ముకాదు అట్లు తిరిగి తెలియమెంటు చేయుచు నట్టిభూముల
 పైనున్న పన్ను పెంచించుచుండుట రహితుల జీవనమునకు
 పన్నుననూలుచేయుటగా పరిణమించును. మఱిమాటికి తెలియ
 మెంటుచేసి భూమిపన్నులు పెంచించక ఒక్కమారు కాశ్వ
 తపుతెలియమెంటు చేయుటకు దొరతనము వారంగకరింపని
 యెడల విస్తారపు పరిమాణములకు పెద్దపట్టాభూముల విషయ
 మున్నను స్వల్పపరిమాణములకుల చిన్నపట్టాభూములయ
 నను దొరతనమువారు కాశ్వతపు తెలియమెంటుచేసి దానిపై
 పన్ను పెంచించుటకుండుట న్యాయము. 10 రూపాయ
 లకు సంవత్సరము తక్కువయను భూమిపన్నుచు రయతుల
 సంఖ్య 100 కి 67 గురు: రు 80 సంవత్సరములకు
 భూమిపన్నుచు రయతుల సంఖ్య యారాజధానియందు 190

కి 90 మంది 7 లక్ష, రు 10 లక్ష, అంతకుతక్కువయను
 భూమిపన్నుగల స్వల్పపరిమితిగల భూములకు కాశ్వతపు
 తెలియమెంటుచేసిచో దొరతనమువారికప్పుడు భూమిపన్ను
 వలన కచ్చు ఆదాయములో నూటికి 19 రూపాయలు మాత్రమే
 పెంచుచేయఁ జేగూడని మొత్తముగను, ఇట్లుకాశ్వతపు
 తెలియమెంటు చేసిన పత్తమున మనరాజధాని యందంటును
 వనూలు అగు భూమిపన్ను మొత్తములో 5 వ వంతు మాత్ర
 మే పెరగని మొత్తము అగునుగాని వ్యవసాయదారులలో 5
 వంతులలో 2 వంతులవారు అదగా 100 కి 45 మంది మహా
 పకారమును జెంది 10 సంవత్సరముల కొక్కొక పర్యాయము
 చేయబడు తెలియమెంటులవలన సంభవించు కాధనముచాసి
 నుఖముగా జీవించగలుగుదురు. కాబట్టి దొరతనము వారికి
 భూమిపన్నువలన కచ్చు ఆదాయములో స్వల్పభాగముమాత్ర
 మే పెంచించుటచేపై వ్యవసాయదారులలో చాలమంది కుప
 కారకారణమై యుండును. గావున 30 రూపాయలకు సంవత్స
 రతక్కువయను భూమిపన్నుగల స్వల్పపరిమితిగల పట్టా
 భూములన్నింటికి కాశ్వతపు తెలియమెంటుచేయుట న్యాయ
 ము. దొరతనమువారి యుపకారమును జేయఁగలిగినచో 270
 లక్షలమంది జనలలో 60 లక్షలమంది జనలకు కాశ్వతముగు
 లాభముకలుగును. అందవలన దొరతనమువారికి వ్యవసాయము
 మున్న 50 కి లక్షల రూపాయల ఆదాయములో 227 లక్షల
 రూపాయల ఆదాయము మాత్రమే పెంచుచేయఁ రొందగను.
 మరియు దక్కభూముల తెలియమెంటు 30 సంవత్సరముల
 కొక్కొకపర్యాయము జేయుటకన్న 60 సంవత్సరముల కొకప
 ర్యాయము నేయుట యచితము.

సర్వీసిమిత్తమును లాండు రికార్డుస్, వ్యవహారములకింద
 ను దొరతనమువారేచేరు విస్తారపు మొత్తములను ఖర్చుచేయు
 చున్నారు. ఈరెండు వ్యవహారములనుగూర్చియు దొరతనము
 వారు ఖర్చుజేయుచున్న మొత్తములగ్గించు టుచితిమని కాసన
 నిర్మాణసభయంకి జెప్పివస్తుడు పూర్వపు సర్వీలో గలిగిన
 తప్పులనుబట్టి పొరబాట్లను సవరించుటకు ఈరెండు డిపార్టుమెం
 టును అవసరమనియు నందువలన వీటివిషయమై ఖర్చుజేయు
 చున్న మొత్తమును తగ్గించుట కవకాశములేదనియు దొరతన
 మువారు నెలవిచ్చిరి. సరియైన భూమికోలకి కొలిపించి నవీన
 కాస్త్రపద్ధతుల ప్రకారం భూముల హద్దులేర్పఱపవలయునను
 మభ్యోజ్యైకముతో దొరతనమువారు పనిచేయుచున్నారు.
 కాని చాలిప్రయత్నము ఇప్పటికి ఎంతమాత్రము కొనసాగినదో
 విచారింపవలసియున్నది. ఇదివరకు దొరతనమువారి వీధివిషయము
 నుగూర్చి చేసినవనవలన గలిగిన ఫలితము యీసర్వీలొందు
 రికార్డుస్ యపైష్టామెంట్లు క్రిందను యేటేట కర్చుపడుచున్న
 మొత్తమునకు దగియున్నచో లేదో యనుభవమువలన బోధ
 కమయి, యీప్రయత్నమునకు కచ్చుచేయు మొత్తమందు
 వలన గలుగు ఫలితమునకు దగినది కాదని యిప్పటికి బోధ
 పడియే యుండవలసిగది.

కాబట్టి యీరెండు వ్యవహారముల క్రిందను యేటేట కచ్చు
 పడుచున్న మొత్తమీ రెండు డిపార్టుమెంట్లను తగ్గించి కేవ
 లము మానుకొనకపోయినను చాలభాగమైన కచ్చు తగ్గించుట
 యుచితము. ఒక వేళ నవీన కాస్త్రపద్ధతులమీద సరియైన భూమి
 కొలతలు కొలిపించి హద్దులేర్పఱచుట విధాయికమనియు,
 దప్పక జేయవలసిగదనియు దొరతనమువారి యభిప్రాయమైన
 చో గొంతెము వ్యయప్రయోసలకుల గారణమైనను భూము
 లన్నియు వివిధ సర్వీచేయించి దానిలో దృఢీకరించి మాటి
 మాటికి దిరిగి సర్వీచేయించు ప్రయత్నము మానివేసి యీరెండు
 డెపార్టుమెంట్ల మెంట్లక్రిందను కర్చుపడుచున్న ప్రయత్నము ముందు
 కచ్చుగాడవ మానించుట మంచిది. మనరాజధానియంతటి
 విస్తీర్ణ ప్రదేశములో భూమికోలతలయందలి తప్పులు దిద్దు
 ప్రయత్నమునకు మానుకొనినచో అవిషయము చేయవని
 కంత మేయుండదని నా యభిప్రాయము. ముప్పది రూపా
 యాలను అంతకు దక్కవయను భూమిపన్నుగల చిన్న
 భూములకు కాశ్వతపు తెలియమెంటుచేసి సర్వీలొందు రికా
 ర్డుస్ డెపార్టుమెంట్లక్రింద యేటేట కర్చుపడుచున్న విశేష
 ప్రయత్నము మానిపించుటవలన చాలభాగము ప్రయత్నము తగ్గుట
 కంతమాత్రమును సందియములేదు. దొరతనమువారి విషయ
 మునుగూర్చి చక్కగా నాలోచించి కర్తవ్యమును జేయు
 టత్యావశ్యకము.

రివిరాషనులు.

భూములపంట నష్టమైపోయినప్పుడు రహితులవలన
 భూమిపన్ను వనూలుచేయక రివిరాషలిచ్చు విషయములో
 రహితులకు న్యాయముదొరుకులేదు. రివిరాషనువిషయమై
 దొరతనమువారి తర్వాటుచేసిన నిబంధనలు మిక్కిలికష్టమైన

వగుటచేతను ఆనిబంధనలబట్టియు రివిర్యా యద్యోగములు
 రహితులయందనుగ్రహింపబడినో రివిరాషనులియ్యక పోవుటయు
 సంభవించుచుండుటచే రహితులకు రివిరాషనులు దొరకుటయే
 కష్టసాధ్యముగా నున్నది. న్యాయముగా రివిరాషనులను చెంద
 వలసిన రహితుల విషయములోగూడ నీనిబంధనలయొక్క
 కఠినత్వముచేతను రివిర్యా యద్యోగముల పన్ను వనూలుచేయు
 పద్ధతులనుబట్టియు న్యాయము జరుగకపోవుటవలన పంటనష్ట
 మైనప్పుడుగూడ భూమిపన్నుచుకొనక దప్పకవచ్చుచున్నది.
 దేశాభిములచేత పంటలు బాతుగా నష్టమైపోయినప్పుడును
 రహితులు బాతుగా నేవ్వమేచేయక భూములు బంబరుగా
 నుంచినప్పుడును యొక్కడెక్కడనో కొందరికిమాత్రము రివి
 రాషనులు లభించుచున్నవి. ధాన్యములకు విశేషముయిన ధరలు
 గల యీరొజులలో బాతుగా నేవ్వమేచేయక భూములన్నింటి
 బంబరుగా నుంచుట కేరహితునకును మనసాపడు. దైవముమీద
 భారముచేసి తనప్రయత్నలోపము లేకుండ వ్యవసాయముచేసిన
 రహితులందరు పంటనష్టమై రివిరాషనుల నందవలక ఋణ
 దాతలయొద్ద ఋణము దెచ్చియో లేమయింతున్న చిరాన్తి
 నమ్ముకొనియో తనభూములలో సంతకుగాని కొంతకుగాని
 విక్రయించియో దొరతనమువారి భూమిపన్నుచుకొనవలసిన
 యవసరము తలస్థమయి తాము వ్యవసాయవిషయమైజేసిన పని
 కిని పడినకష్టమునకును పశ్చాత్తాపమందవలసిన కారణము తెలు
 థగుచున్నది. గలిగిన 1922 వ సంవత్సరం దొరతనమువారికి
 రావలసిన 23,577 రూపాయలపన్ను వనూలునిమిత్తము
 90,866 రూపాయల విలువగల రహితుల స్థిరాస్తులు
 51,204 రూపాయలకు మాత్రమే అమృతమైనవి. దీనిని బట్టి
 చూడగా తామియ్యవలసిన పన్నులక్రింద నించుమించుగా సం
 తకు నాలుగురెట్లు విలువగల స్థిరాస్తులకు రహితులు తక్కువ
 ధరలకు బోగొట్టుకొనవలసినవారైరి గొప్పపగులున్నది.
 మఱియు నీ 1922 వ సంవత్సరం భూమిపన్ను వనూలునిమిత్తము
 ద్రవ్యవంతులగు గృహస్థులకప్పుటచేసిన భూములలో పల్లపు
 భూములు పన్ను కారురెట్లవంతుననున్న, మెరకభూముల
 పన్నునకు 5,31 రెట్లవంతులనున్న ధరలుమాత్రము వచ్చినవి.
 భూములకిప్పుడున్న ధరలనుబట్టి యోచించగా నీభూముల
 స్వల్పమైనధరల కమృతవంతులకు గారణము యీభూములు
 బాతుగా ఫలవంతములేనవి కాకపోవుటయేయని నమ్మువలసి
 యున్నది. ఇట్లు బాతుగా ఫలవంతములే పంట నష్టముజేం
 దిన భూములనుమృతులకు గారణము వాటికిగూడ రివిరాషనుల
 నియ్యకపోవుటయేకదా. ఈవిషయమును బట్టిచూడగా రివి
 రాషనులిచ్చుపద్ధతు లేంత పొకరకముగానున్నచో రివిర్యాయు
 ద్యోగము లేరేమిగా నెట్టిధారాశ్రమను విధముగా రివిరాషను
 లిచ్చుచున్నారో స్పష్టమగుచున్నది. మఱియు నీ 1922 సం
 వత్సరం 1660 యకరముల పల్లపుభూమియు 6,169 యకరముల
 మెరకభూమియు నమ్ముబడిన. ఈ అమృతముచేయబడిన
 భూములలో నెవ్వరును కొనని కారణముచేత యేలములో 1931
 యకరముల మెరకభూమియు 578 యకరముల పల్లపుభూమి
 యు దొరతనమువారి స్వయముగా కొనవలసిన యవసరము
 గలిగినది. దీనిబట్టిచూడగా నీభూము లేంతమాత్రము పనికి
 రానివని యితరులు కొనలేదని మన మూహించవలసియున్నది.
 ఈవిధముగా దొరతనమువారు మనరాజధానిలో గొనవలసిన
 యవసరముగలిగిన భూముల పరిమితిలో సగముకంటె తక్కువ
 పరిమితిగల భూములగుల నాల్గుజిల్లాలలో నీకృష్ణామండల
 మొకటి యనిగ్రహింపవలెను. భూములు విభజింపబడి నట్టి
 భాగములను వేరువేరుగా సర్వీచేయించుకొని హద్దులేర్పఱచు
 చేయించుకొన్నపట్ల దప్పు భూములలో గొంతభాగములో
 పంటనష్టమైనప్పుడు రహితులు రివిరాషను పొందుటకు ప్రస్తు
 తపు రివిరాషను ధ్యాయనకలనే శుకాశములేదు. అట్లు భూములు
 విభజింపబడి, అట్లు విభాగమును జెందిన భాగములలో పంట
 నష్టముకలిగినప్పుడుగూడ రివిరాషను రూపొందునను రివిరాష
 నులు దొరుకుట రివిర్యా యద్యోగముల యనుగ్రహముతో
 జేరనివిషయముగాని మరియొకటి గదని మీనందలు నెట్టిరీతియే
 యున్నాడు.

ఇట్లు రివిర్యా యద్యోగముల యనుగ్రహప్రాప్తిమూల
 మున జెందగలిగిన రివిరాషనులనందు నానంతరహితులు విశేష
 ప్రయత్నములకు చాలయి చేలగట్టుకొని కొంతభూమిని పో
 గొట్టుకొని దమతమ భూములను విభజించుకొనుట సంభవిం
 చుదు. రహితులు వ్యవసాయముచేయు భూములలో గొన్ని
 కొన్ని భాగములుమాత్రమే పంటనష్టమును జెందినప్పు డాయో
 భాగములను గొలిది యందు సంప్రాప్తమయిన పన్నుమొట్టిగో
 నిష్టయించుటకు గోతకాలములో రివిర్యా యద్యోగములకు

సామ్రాజ్య కాండముల వాస్తవము. అట్లు విశదీకరించుచు భూములలోని భాగములు బాగాగా విడిచిపెట్టబడినప్పుడుగూడ నాయాభాగముల పరిమితి దెలిసికొనుటకు కొలతలువేయవలసి యిదియొక్కొక్కటి కనకాశము చాలా మోటులు వాస్తవమే. కాని తాము సేవ్యముచేసిన భూములలోని భాగములలో పంటపెండ్లమొనగడ దట్టి పంటపెండ్లమునకు రహితులకు రహితులనులిచ్చుచున్నట్లు న్యాయము. భూములు నెట్లుపెండ్లు చేసినప్పుడో యాభాగములలోని భాగములలోని భాగములయందు పంటపెండ్లముగలిగిన వాటిని పరిగణించి మొత్తముపంటలో నూటికి గొంతుచొప్పున ప్రభుత్వమునకు మినహాయించి తిక్కినవాని మీదనే పన్నుగట్టబడినది. గావున నిప్పుడు పేరుగా నట్టి పన్నులకు రహితులకు రహితులను లియ్యనవసరములేదని దొరతనము వారసులున్నారు. ఈ విషయముగా నిట్టిపన్నులకు నూటికి కొంతుచొప్పున నెట్లుపెండ్లు సమయమున భూముల పెట్టుపంటలోనుంచి తిక్కించి భూములకు బన్నుగట్టినమాట వాస్తవమే. కాని నెట్లుపెండ్లు సమయములో చేయబడిన అంశాలెక్కల సరియైనవి కావనియు నట్టి పన్నుల నిమిత్తము తిక్కింపబడిన వాడు చాల దురయ్య కష్టము కనక కారణములన్నవి. కాబట్టి నెట్లుపెండ్లు కాలములో పెట్టు మొత్తము పంటలో నూటికి గొంతుభాగము యిట్టిపన్నుగట్టిన తర్వాత పంటపెండ్ల కారణముచేత రహితులకు రహితులను లియ్యనవసరము లేదనుట సరిగాకాదు. అట్లు మొట్టమొత్తము పంటలో తిక్కింపబడిన వంతునుబట్టి యిప్పుడు భూముల భాగములలో గలిగిన పంటపెండ్లములకు రహితులనులియ్యక పోవుట రహితుల కంతమాత్రమును లాభకరముగా నుండుటలేదు. ఈ కాబాధానిలో సేవ్యమునకు దగిన భూమి 25,189,449 యకరములు. ఇందు 1822 ఫస్ట్ లో 20,589,381 యకరములు మాత్రమే సేవ్యము చేయబడినవి. బంజరుగా విడిచిపెట్టబడి పన్ను విధింపబడిన ప్రదేశము 4,599,689 యకరములు. అనగా వ్యవసాయమునకు దగిన భూమిలో నూటికి 18 వంతునకు వ్యవసాయము కాబడిన భూమిలో నూటికి 22 వంతునకు బంజరుగా విడిచిపెట్టబడి పన్ను విధింపబడిన భూమియైయున్నది. ఈ కృష్ణాజిల్లాలో 1822 ఫస్ట్ లో సేవ్యమున కనుకూలముగ 3,89,264 యకరముల భూమిలో 7,33,189 యకరములు మాత్రమే సేవ్యము కాబడి 2,56,175 యకరముల భూమి సేవ్యము కాక పోయినను భూమిపన్ను విధింపబడినది. దీనిపట్టిచూడగా సేవ్యమున కర్హముగు భూమిలో నూటికి 25 వంతు భూమికి సేవ్యమైన ప్రదేశములో నూటికి, 24 వంతు భూమిని బంజరుగా విడిచిపెట్టబడినను పన్ను విధింపబడినవనూలు చెయబడినది. దీనిపట్టి చూడగా బంజరుగా విడిచిపెట్టబడిన భాగములకు ప్రభుత్వమునకు సెటిల్ మెంటు జరిగినప్పుడు తీసివేయబడిన వంతుకన్న నిప్పుడు రహితులకు లెక్కనవంతు దొరతనమువారి కిచ్చుకొనవలసి వచ్చుచున్నదని స్పష్టముగచున్నది. బంజరుగా వదిలివేయబడిన భూములలోని భాగముల సంకలితుండగా అట్టివాటిలోని పంటపెండ్లములవలన గలిగిన ప్రభుత్వములకు రహితులనులిచ్చుచున్న పన్నులు తిక్కినేనివో నూటికి 25 వంతుకు గూడ యోచించవలసి యున్నది. ఈ రెండు విధములవలనను రహితులకు లియ్యనగుచున్న పన్నులకు రహితులను లభించక పోవుటచే వారియొక్కొక్కరినైన పన్ను నూటికి 25 వంతుకు చున్నదో అందుకుగాను సెటిల్ మెంటు కాలమున నూటికి 25 వంతు తీసివేయబడుచున్నదో తిక్కిగాయోచించినయెడల సెటిల్ మెంటు కాలమున నెట్లు మొత్తముపంటలో తీసివేయబడు భాగములిప్పుడు భూముల గమించును. కాబట్టి సెటిల్ మెంటు సమయమున మొత్తముపంటలో నెట్టిపన్నులగట్టిన మినహాయింపుకు భాగమునుబట్టి రహితులకు రహితులను లియ్యవలసి చెప్పట న్యాయముకాదు. పంటపెండ్లమొనగడ బంజరుగా నుంచబడినట్టియు భాగములను కొలిచి పన్నుమొత్తం స్పష్టముగా తెలుపుట రహిత్వ యొక్కొక్కటి సాధ్యముకాని యెడల సెటిల్ మెంటు సమయములో నిప్పుడు మినహాయింపుకు వంతుకన్న మూడు రెట్టియినను మినహాయింపువలసి యుండును. అట్టివిస్తానము మొత్తము మినహాయింపు దొరతనమువారికి గట్టముగా గమకించక మానను గావున రహితులను లియ్యవలసి యుచితమైన మార్గమని పోచుచున్నది.

పల్లెల అభివృద్ధి

చిక్కలమునండి వ్యవసాయ దారులను వీడించుచున్న దరిద్రమును బుజువాడకు సంబంధించిన యంశమేగాని క్రొత్తదికాదు. వ్యవసాయదారులు వివాహాది కుళకార్యములలో చేరుననుతే వ్యయమును, దురభ్యాసములకు జక్కి

కర్తవ్యము కర్తవ్యము, ద్రవ్యమును బాగరూకణితో భవిష్యత్తు నాలలోంచి కర్తవ్యమున కారణమును వారి దీర్ఘమునకును బుజువాడకు సంబంధించిన పోతులు గా భూమిపన్నుయొక్కవ చేయటము పన్నుకాలమున రహితులను లియ్యకనూలు చేయటము గా రహితులగావని సాధారణముగా చెప్ప సమాధానము సమర్థమైనది కాదు. వ్యవసాయ వృత్తి విడిచి పెట్టి యితర వ్యాపారములలో ప్రవేశించువారి సంఖ్యయే పేరు వృద్ధియగు చున్నది. వ్యవసాయము కలన లాభము లేని పోతువుచేత వాస్తవము విడిచిపెట్టి రోజుకూలి కేరళ వృత్తు లలో ప్రవేశించ వలసిన యంశము చాలమందికి గలుగుచు వచ్చుచున్నది. 1891 సంవత్సరము మొదలు 1901 సంవత్సరములో పల్లెలములలోని జనల సంఖ్య నూటికి 25 మంది చొప్పునను పల్లెటూళ్ళలోని జనల సంఖ్య నూటికి 5 మంది చొప్పునను వెగినది. తిరుపాత పల్లెటూళ్ళలో పల్లెలములలో నూటికి 15 గురు చొప్పునను పల్లెటూళ్ళలో నూటికి 8 గురు చొప్పునను జనసంఖ్య వెగినది. ఇందుకు జవాబు లెక్కలలో యేమి సమాధానము వ్రాయబడినను, పల్లెటూళ్ళలోని జనలు వ్యవసాయవృత్తిని విడిచిపెట్టి యితర వ్యాపారములు చేసి జీవించు నుద్దేశముతో పల్లెలములలో జేరుచున్నారు. వ్యవసాయము లాభకరముగాక పోవుటయే యందుకు ముఖ్య కారణమని మనము సమ్యవలసియున్నది. ఇట్లు పల్లెటూళ్ళను విడిచి వ్యవసాయవృత్తినిమాని పల్లెలములకు బోవువారుండ రంగూను, మోలుమేను నెలూలు మొదలగు దూరదేశములకు జీవనార్థము చేసేటపోవుచున్న జనల సంఖ్య అమితముగా నున్నమాట మీరందఱు నెఱిగియే యున్నారు. వ్యవసాయాభివృద్ధి యొనరించి పల్లెలలోని జనల మేమును గోరిన యెడలను పల్లెటూళ్ళను బాగుపఱచ నెంచినను యిది విధముగా పల్లెలములకు జనులు బోవలసిన యవసరము లేకుండి పల్లెలభివృద్ధి పఱచి పల్లెలయందలి జనులకు లాభకరముగు మార్గములను యోచించువలసి యున్నది. పల్లెటూళ్ళలో కాపురము చేయుట పల్లెలములలో కాపురము చేయుటకన్న లాభకరమునైనదే. దానికరముగ నుండునట్లు చేసి పల్లెటూళ్ళ ఆర్థికస్థితిని అభివృద్ధి పరచవలయును. అలాగున చేయక యెప్పుడవరే పల్లెటూళ్ళను విడిచి పల్లెలములకు పోవలసి జనులు పోవుచున్న యెడల పల్లెలము స్థితియు పల్లెటూళ్ళ స్థితియుగూడ చెడిపోవును. పల్లెటూళ్ళు విడిచిపోవుటవలన పల్లెలలో వ్యవసాయమునకు భంగమును, పల్లెలములలో జనసంఖ్య యెక్కుచుండుటవలన పల్లెలములలో నాలోగొనితీసి చెడిపోవుటయు గాకరహితులకు చున్నది. మఱియు నిందువలన నిరంతరములు గూడ ననేకములు గలవు.

రివెన్యూ శాసనము

బొంబాయి రాజధానిలో సెటిల్ మెంటు కాబడి పన్ను డెల్ల నూటికి కొంతుకలకు లెప్ప భూమిపన్ను అభివృద్ధి చేయబడి గూడదని యొక నిర్ణయ మేర్పఱపబడి శాసనము చేయబడినది. మన రాజధానిలో సెటిల్ మెంటు కాలమున సెటిల్ మెంటు యొక్కొక్కటి సిఫారసుచేయు వృద్ధి కన్న నెక్కువగా దొరతనమువారు భూమిపన్ను అభివృద్ధి చేయుటకును బొంబాయిరాష్ట్రమందు వలెగాక దయంప్రముచచ్చిన రీతిని పన్ను వృద్ధి చేయుటయు దట్టముగచున్నది. సెటిల్ మెంటు సమయమున నూటికి 25 కన్న నెక్కువగా భూమిపన్ను వృద్ధి చేయబడునాడని మనరాజధానియందు బొంబాయిరాజధానియందువలె శాసనము లేకపోవుట యొక గొప్ప లోపముగానున్నది. భూమిపన్ను వృద్ధి చేయునట్టి ముఖ్యవిషయములలో నీరాజధానియందు శాసనము లేకపోవుటయు గవర్న మెంటువారు దయంప్రముచచ్చి నట్లు పన్ను వృద్ధి చేయుటకు అయల ఆర్డర్ల బారీచేయుటయు తగదని డిసెంబరు 1896 కమిషన్ వారభిప్రాయపడి తమ యభిప్రాయమును స్పష్టముగా బ్రకటించిరి. ఈకమిషన్ వారు దొరతనమువారిచే సేవ్యపంటపెండ్ల వారయినను వారి యభిప్రాయ మిప్పటివర కంగీకరింపబడలేదు. మఱియు బొంబాయిరాజధానిలో నమలులోనున్న రివెన్యూ శాసనమువంటి రివిన్యూశాసన మొకటి మనరాజధానికి గూడనుండుటత్యాకర్య కము. అట్టిరివిన్యూశాసనము లేకపోవుటవలన ననేక బాధలు న్నుచి ప్రస్తుతము రివిన్యూశాసనముల కన్నిటికి బోర్డువారు బారీచేసిన ఆర్డర్ల ముఖ్యాధారము. ఆ ఆర్డర్ల బోర్డువారిచేత జేవిధముగా మార్పు చేయే క్రొత్త ఆర్డర్ల బారీచేయుచుండుకో కనిపెట్టుట సులభసాధ్యము కాదు. ఇట్లు ముఖ్యమైన రివిన్యూశాసనము బోర్డువారియొక్కయు దొరతనమువారి యొక్కయు అమలు ఆర్డర్లకు వేరవలసి విడిచిపెట్టుటకంటె

యారాజధానికి గూడ నొకరివిన్యూ శాసనముండట యెచి రెండు. కాబట్టి యివిన్యూశాసనమును మనము మరచిపోక మన రాజధానియందుగూడ నట్టి రివిన్యూశాసనముండట త్యాకర్య కముగాన నట్టిశాసనమును ద్వారా బారీచేయింప దొరతనము వారిని మనము కొరి యిన్యూశాసనముగూర్చి మనయభిప్రాయమును దొరతనము వారికి విన్నవించుకొనుట మిక్కిలియవసరము.

నీటితీరువాపన్ను

నీటితీరువాపన్ను వ్యవసాయాభివృద్ధికి మిక్కిలి సంబంధించియున్నది. ఈవ్యవహారమునకును వ్యవసాయవ్యవహారమునకును అవినాభావసంబంధమున్నది కావున నీవ్యవహారమెట్లున్నదో దేవిధముగా మార్పుజేయబడుట శ్రేయోదాయకముగ నుండునో యోచించవలసియున్నది. పల్లెలవ్యవసాయము యేమేట వృద్ధియగుచున్నది. పల్లెలవ్యవసాయమునకు గావలసిన నీరు రహితులకు సకాలములోనిచ్చుట కష్టసాధ్యముగా గమించుచున్నది. కాబట్టి రహితుల భూములకు నీరుచ్చు పద్ధతులను బాగుపరచి యుచితముగు మార్గములను ఆవలంబించిన గాని ముందు పల్లెల సాగుబడి యిప్పటిదానికంటె వృద్ధియగుటకు నీల లేకపోవుటయందు ప్రస్తుతము జరుగుచున్న పల్లెల పంటకైన నీటిసమపాయములు గలగ జేయుటకు నీలండును. రహితులు తమపల్లెలపంటలకు విధానికముగా గవలసిన నీటికంటె నెక్కువనీరు తీసికొని వృధాగా నీరు పాడు చేయుచున్నారని యాధారించి యివిధముగా వృధాగా నీరు పాడు చేయుటకుండ బ్రయత్నింప నెంచి పూర్వము చేలకు నీరుపారు తాటితూరలను దీసివేసి యిప్పుడు కుండ తూరల నేర్పాటు చేయుట దొరతనమువారు నిశ్చయించి అప్రకారము తాటితూరలకు బదులు డెబ్బలోనంత కుండ తూముల నేర్పాటుచేసియున్న సంగతి మీరందరు నెఱిగియున్నారు. ఈకుండతూములవలన నీరుసరిగా భూములకు పారకపోవుటయు అందువలన పల్లెలపంటలకు పోని గలుగుచుండుటయు మికందఱకుం డెలసిన విషయమే. 1904 సంవత్సరమునకు బూర్వము తాటితూరలవలననే భూములకు నీరుపారుచు వచ్చింది. ఆసంవత్సరము తాటితూరలను దీసివేయించి యివిధతూముల నేర్పాటుచేసి నీరుపారుదలకేరవినమార్గము అమలులోనికి దీసికొనిరాబడినది. ఇవిధముగా తాటితూరలను దీసివేసి కుండతూములను యేర్పాటు చేయునపుడు ఆయాకుండతూములవలన నీరుపారుడి ప్రదేశమంతయు పల్లెలపంటలకు గవలసినంత నీరు పారునా పారదాయు యాలోచింపక రహితుల యభిప్రాయముల నడిగి తెలిసికొనక డి. ఎ. డెబ్బియువారు దమకు దోచివేరిన కుండతూముల నేర్పాటుచేసిరి. ఇట్లు నీరుపారుదల విషయమై యవలంబించబడిన నూతనపద్ధతులను యేర్పాటుచేయబడిన కుండతూములను పల్లెలసాగుబడికి గావలసినంత నీరు సకాలమున సారింపలేకపోవుటచే రహితులు మహాబల అర్జీలమూలముగాను జిల్లాసంఘముల ద్వారాను మొరలెట్ట నారంభించిరి. ఈవిషయమునుగూర్చి జరిగినదంతయు మీకు వివరమే గావున నేనిచ్చట విస్తరించి చెప్పవసరములేదు. అంత దొరతనము వారు దామవలంబించిన నూతనమార్గమున రహితుల ఫిర్యాదు లధికముగుచుండుట దెలిసికొని 1908 సంవత్సరములో నొక కమిషన్ (విచారణసంఘము) నేర్పాటుచేసిరి. పూర్వము రహితులు దమకు నీరుకాలవననప్పడు పల్లెలసాగుబడి చేయదలపెట్టినప్పుడు దరఖాస్తుచేసి నీటితీరువా పన్ను యిచ్చు పద్ధతిమీద నీరుచ్చుకొనుచు వచ్చుటకును దమ కిష్టములే నప్పుడు నీటిదరఖాస్తు చేయక నీరుపెట్టుకొనక నీటితీరువా పన్నుయ్యకండుటకును అనకాశము గలిగియుండేవారు ఇప్పుడు పల్లెలపూములుగా బరిగణింపబడిన భూములన్నిటికి రహితులు నీరుపెట్టుకొన్నను పెట్టుకొనకపోయినను నీటిపన్ను భూమిపన్నుతో గలిసి వసూలుచేయుటయందుకును నీటిపన్ను విధిగా నిచ్చుకొనవలసిన వారగుచున్నారు. ఇట్లు నీటిపన్నుచ్చుకొనుచు నీరుపెట్టుకొనక పల్లెల సాగుబడిచేయకుండుటకు రహితులకు మనసాపురుకదా. పంటసంగతి యెట్లున్నను రహితులు బల్లెలపూములన్నిటికి విధాయకముగా నీరుపెట్టుకొనక మానరు. అట్టిస్థితిలో నీటిపన్ను వసూలుచేయుచు గావలసిన నీరుయ్యకను దమభూములకు బల్లెలపంటలకు గావలసినంత నీరు పారగల తూముల నేర్పాటుచేయకును పోయినచో రహితుల ఫిర్యాదులెట్లు లేకపోవును? ఈవిషయమై రహితులును ప్రజలును మొరలెట్టిన దానిని దొరతనము వారాలోచించి యివిచారణసంఘ మేర్పాటుచేసి నీరు వృధాగా కర్తవ్యకాండకు నట్లును రహితులకు పల్లెలపంటలకు గావలసినంత నీరుపారుదల చేయగలిగెట్టియు మార్గము నాలోచింప నుత్తరపు బారీ చేయించిరి.

ప్రస్తుతపు కృష్ణాజిల్లా 5,899 చదరపుమైళ్ళు వైశాల్యము కలదు. మొత్తము పరిమితి గి. లి. 1,997,545 అనగా 3,780,254 మంది జనసంఖ్యతో నున్నది. ఇందు 23,68,816 యాకరముల భూమి కృష్ణసాయమున కన్నావైశాల్యము కలదు. కృష్ణసాయము చేయబడిన భూమి 21,29,794 యాకరములు మాత్రమే కలదు. ఈజిల్లాను గోదావరి కృష్ణా అనకట్ట కాలవలతోను, ముడియేరు, డివిపండిగు ప్రాంతములను, చిన్న గావునాళి మండలి పెద్దనాయుడు చెరువులను యొకటయితర చిన్న భాగములను పల్లపుపంటకు నీటిసహాయము లిచ్చుచున్నది. ఈజిల్లాధారమువలన సాగు కాడగిభూమి 11,49,668 యాకరములయినను ప్రస్తుతము ప్రతిసంవత్సరము 9,49,829 యాకరములమాత్రము పల్లపుపంట క్రింద సేకరము చేయబడుచున్నది. గోదావరికాలవల వలన బూర్గుము గోదావరిజిల్లాలో చేరుచున్న అయిదు తాలూకా లును కృష్ణాకాలవలన కృష్ణామండలమందలి యితరపల్లపు తాలూకాలును యేలూరుతాలూకాలో గొంతభాగమును పల్లపుసాగుబడి కాధారభూమియై యున్నది. దీనినిబట్టిమాడగా కృష్ణాజిల్లాలో గలముకంట్ల యెక్కువప్రదేశము వర్షాధారము వలననే సేకరముచున్నట్లు కనపించుచున్నది.

గంజాముజిల్లా మొదలు కెల్లూరుజిల్లావరకును సముద్ర ప్రాంతమందున్న యంత్రరాజిజిల్లా అన్నిటికంటె కృష్ణాజిల్లాలో గురిసిన వృక్షము దక్కువైనను 1922వ. ఫిబ్రవరిలో 83,68 అంగుళములవర్షముగురిసినది. తాటితూరలను దీనిజేసి కుండ తూములవలన నిరుపారించుటకు నిశ్చయింపబడిన విషయము కృష్ణాజిల్లాగవటిలో 1907వ సంవత్సరములోఁ బ్రకటింపబడినది. ఈవిషయమునుగూర్చి డి. పి. డబ్లియం ఆధికారులు దమ తాతేదారులకు విరళముగా గర్హ్యమును వ్రాతమాలముగా తెలియఁజేయక కొన్నికొన్ని మాగ్గములనుమాత్రము వాగ్రూపకముగాఁజెప్పిరి. ఇంతియగాక డెల్టాతాలూకాలో నన్నికాలవలలోను ఒకేవిధముగా నీరుండతూముల నేర్పాటుచేయక నొక్కొక్కకాలవ కొక్కొక్కవిధముగా నీక్రిందియేర్పాటు చేయబడినది. ఈమార్గవలనఁగలిగిన నష్టమును రహితు లీవిషయమునుగూర్చి మొదటినుండియఁజేయుచున్న ఫిర్యాదులను మికందజుకు విశదమే అయియున్నది. నీరువృధాగా కర్బుచుకూర్చుట నాపవలయునను మఖ్యోద్దేశముతో ననుభవమునుబట్టి చేయదగిన మార్పులను జేయనుద్యేశించి యానవీ నపదతి నేర్పాటుచేసిరి గాని రహితుల కననుకూలములగు మార్గముల నేర్పాటుచేసి వారిని బాంధించవలయునను యుద్దేశముతో నంతమాత్రమునకాదు. కాని యావిషయములోఁజరిగిన పొరబాట్లలో నీక్రిందిప్రధానముగా నొకటిఁబడినది. కాలవలలో నవలంబించి దాని లాభవస్త్రములను బట్టి యన్నితాలూకాలలో నేర్పాటులను చేయక డెల్టాలోని యన్నికాలవలను నాకేవల్యాయ మియేర్పాటు చేయుటయు నీయేర్పాటులను చేయునపుడు వాటిసాధకబాధకముల ననుభవించిన రహితులతోడను అనుభవముగల యితరగృహస్థులతోడను ఆలోచించి వారియనకూల ప్రతికూలములను బొత్తు గొనబరిగింబకపోవుటయు సంభవించినది. పంటకాలవల మరమ్మత్తులు గాగ్గియుకొప్పుగించి వారిచే జేయించుచు భూములను నీరిచ్చువిషయములో రివిన్యూయ్యువోగ్గియు సలహానుగూడ దీసి కొనుటచిత్తుమియు నీ. జి. మాస్టరుగారు రిపోర్టువ్రాసిరి. ఈ సలహాను దొరతనమువారింగీకరింపకపోవుటయేగాక నిరుడు నవంబరు నెలలో జరిగిన శాసనసర్వోత్సాహభూమిగిల్లలో వాముఖ్యోన్నహితులగు ది అనరబిల్ రావుమహదూరు రామచంద్రరావుమహదూరు సాగుబడికి నీరిచ్చువిషయములో రివిన్యూయ్యువోగ్గియు నాలోచించి వారిసలహానుగూడదీసి కొనుటచిత్తు గావున దొరతనమువారి మార్గమును దప్పక నవలంబించదగినది చెప్పచు నింకను ననేకసంగతులతోనొక యుద్దేశమునుపహించి నీటిసహాయవిషయమందఁగలుగుచున్న లోపములను సవరించువిషయములోఁ దగిన మార్గములనుగూర్చి యోచించుటకొక కమిషను ఏర్పాటుచేయించుచుని దొరతనమువారిని గోరిరి. అట్లు దొరతనమువారికొక కమిషను నేర్పబడి చిరుకాలమునుండి యావిషయమై గలుగుచున్న యక్రమమునుగూర్చి యోచించుట కియ్యకొనక డి. పి. డబ్లియం యువోగ్గిగ్గల మాలముననే యందువిషయమై ఆలోచించి ప్రజలకు సదుపాయకరముగు మార్గములనుగూర్చి తెలియఁజేయుట కొక యున్నతోవోగ్గి నేర్పాటుచేసిరి. అనేకకుండి జనులకు బాధకరముగానున్న యావ్యవహారముందు గలుగుచున్న బాధను నివారించుట ముఖ్యము. ఇట్టివిషయమును జేరికగా నాలోచింపగూడదు. వటియు 1908 సంవత్సరములో ని ఆనచేరిని కెల్లూరుగారి యాధిపత్యముక్రింద నేర్పాటుచేయ

బడిన కమిటీవారు గుండతూములనుగూర్చి యిచ్చిన సలహాను గూడ విశేష ప్రయత్నమున కారణముచే నంగీకరించి కార్యాచరణములోనికి దీక్షింపిరాక పల్లపుసాగుబడియగు ప్రదేశ మభివృద్ధియగుటకు యాక్రొత్తమాగ్గులవలన సరిగా నీరు పోగని కాలవలపట్లనుమాత్రము మార్పులు చేయవచ్చునని దొరతనమువారు తీర్మానము చేసిరి. దీనినిబట్టిమాడగా దొరతనము వారికి లాభకరముగానందు మార్గములు నవలంబించుట కియ్యకొనిరేగాని ప్రజలకష్టములను నివారించుమార్గముల నవలంబించుట కిష్టపడలేదని స్పష్టముగుచున్నది. అన్నికర్బులునపోగా నూటికి 19½ చొప్పున కృష్ణాజిల్లాయందును నూటికి 21 చొప్పున గోదావరిజిల్లాయందును కష్టపట్టుచున్న యావ్యవహారముందు దొరతనమువారు సామ్య భిన్నులని ప్రజాక్షేమమునకు ముఖ్యముగా జేయవలసిన కార్యములను జేయకుండు టుచితము గాదు. పంజాబు శాసనసర్వోత్సాహభూమి పంజాబు ఇర్రిగేషను లిల్లునుగురించి యోచించుసమయమున లార్డు మేయోప్రభువన్ని భిన్నులపోగా నూటికి 7 రు. చొప్పున కష్టపట్టుచుండల దొరతనమువారు సంతృప్తిగనుండి వ్యవహారించవచ్చునని చెప్పెను. ఇట్లు లార్డు మేయోప్రభువు చెప్పినవానికింటె నిండుమిండుగా నెక్కువకష్టపట్టుచున్నది. యేమిబాధ నివారణమై ప్రజలకు కష్టకరముగా నుండునావున నన్నికర్బులుపోగా నూటికి 5 రు. చొప్పున కష్టపట్టుచుండునని క్రిష్ణాజిల్లా మేన్యూల్యువ్రాసిని మేకంజిదొరగారు ముప్పదిసంవత్సరములకు పూర్వమే యుద్దేశించి వ్రాసిరి. కాబట్టి యంతి లాభకరముగువిషయములో దొరతనమువారు ప్రజాక్షేమకరముగమార్గముల నవలంబించుటకు జెనదీయుట న్యాయముకాదు. భూములకు పల్లపుసాగు బడి కవసరముగు నీటిపరిమితిని నిర్ధారణచేయుటకు అన్నివిషయములయందు నొక్కేవిధముగు యేర్పాట్లు పనికిరావు. కొన్ని భూములకు తక్కువనూటికింటె నెక్కువనీరు కేవలసియ్యండును. పల్లపుపంటలు భూసారము నెక్కువపట్టును. గనుక భూమి యధాసారవంతముగాఁ జేయుటకు నీటిసారదల విశేషముగాఁ గావలసియ్యుండును. పల్లపుసాగుబడివలన చచ్చు దెక్కినభూములందలి చచ్చుమొదలగు నిస్సాగ్రపదార్థములు విరిగిపోవుటయు విశేషము నీరు భూములపై పారవలసియుండును. అట్లు చేసినగాని భూములు పల్లపుపంటలకు పనికిరావు.

అనుమూలు లంక ప్రాజెక్టు.

ఈసందర్భమున లాభకరముగు కొన్ని ప్రాజెక్టును గూర్చి పూర్వమాలోచించి మిజిల్లాకు లాభకరముగా నుండు నని దొరతనమువారిప్రాయోపదేశ విషయములగుర్చి జెప్పవలసియున్నది. ఆప్రాజెక్టునుగూరించి దొరతనమువారిపట్టికి నాలోచించుటకు లోచనీయము. గోదావరికి గుడివైపు నానకట్టుకు పదిహేను మైళ్ళవైన యంత్రములచేసిన తోడించి పల్లపుసాగుబడి వృద్ధిచేయు మార్గములగుర్చి రిడ్డుదొరగారు ద్వేషించినవిషయ మేమైనదని శాసనసర్వోత్సాహభూమి దొరతనమువారి నేడగిన యందునుగురించి న్యూపరింటెండెంటువారి ఆఫీసులో వాచుజేపదమని దొరతనమువారు తీర్మానము చేసిరి. తరువాత నవంబరు పదనాకండ్లవ తేదీని జరిగిన శాసనసర్వోత్సాహభూమి దొరతనమువారిని తిరిగి నేడగిలినది. అందువైన గోదావరినిజలము కాలలద్యాగా పారుదలజేయుటకు వీలయినమార్గముల నవలంబించిన తరువాత గాని యంత్రములవలన నీరుతోడి నీరు సప్లయచేయుటకు ప్రస్తుతము దొరతనమువారికష్టములేదని జవాబుచెప్పిరి. దీనిబట్టి మాడగా యంత్రమువలననీరుతోడి పల్లపుపంటకు నీరుసప్లయచేయుటకు దొరతనమువారు ప్రస్తుతముయ్యకొనెను. కాని సభల యందును వాగ్దాప్రతికలములమునను శాసనసర్వోత్సాహభూమి ప్రజా ప్రతినిధులచేతను దొరతనమువారికి విన్నవించుకొనినయెడల యింకొకలాభకరముగు పోజెట్టివిషయమై దొరతనమువారిలోచించుట కవకాశమున్నదని నాయభిప్రాయము. ఆపోజెట్టి అనుమూలులంక పోజెట్టియని యందురు. ఆపోజెట్టి విషయమై మీరు వినియే యుండవచ్చును. ఈ విషయమునుగూర్చి యంతకుపూర్వము 1869 సంవత్సరములో దొరతనమువారు మిక్కిలి యుపయోగకరమైనదని యొప్పుకొనియున్నారు. ఎగ్గుగూడెముతాగాకా గోదావరిమండలములో చేరియున్నంత వరకు జిల్లాయధికారులున్నా ఈపోజెట్టును మగచిపోక యిం దువిషయమై దొరతనమువారికి విన్నవించుచునేయుండిరి. ఈ పోజెట్టుయొక్క అవశ్యకతయు నిరుదలన గలుగు లాభముల బట్టియు ముగమందరము దొరతనమువారికి విన్నవించుకొనవలయును.

మురుగుకాలువలు

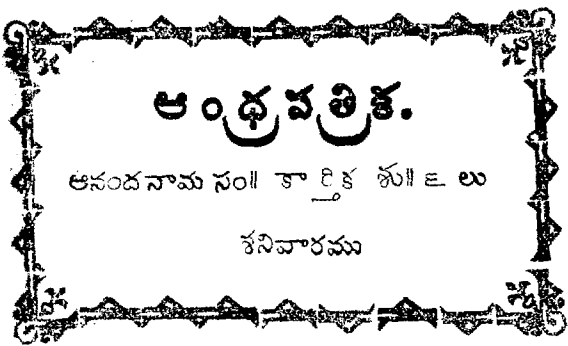
పల్లపుపంటకు నీటిసారదల యంతముఖ్యమో మురుగు నీరుపోవుటకు దగిన సాధనములుగూడ నంతే ముఖ్యమగును.

గోదావరి, కృష్ణాజిల్లాయందు మురుగు నీరుపోవుటకు దగినంత సరియైన సాధనములు లేకపోవుటచేత పంటలకు గలుగు నష్టములు మిగిలెగియేయున్నాను. నీటిపారుదలనుగూర్చి యెట్టిసదుపాయములు సౌకర్యములు గలుగజేసినను మురుగునీరు పోవుమార్గములు లేనియెడలపంటలు శిథిలమవును. కృష్ణా, గోదావరి జిల్లాప్రదేశములలో మురుగునీరు పోవుటకు సరియైన మురుగుకాలువలు లేకపోవుటవలన పంటలు విశేషనష్టముగు చుండుటయేగాక గాగ్గియుగ్గుల యావోగ్గిగ్గులనుగూడ చెడిపోవుచున్నదని జెప్పట కంతమాత్రము సందియములేదు. మురుగు నీరు పోవుటకు దగిన మురుగుకాలువలవలన దొరతనమువారికి లాభములేదని కొందరన్నమాట న్యాయమైనదికాదు. మురుగు నీటివలన నష్టములేకపోవుటయే లాభము. నష్టమును నివారించుటవలన గలుగు లాభము చాలక ప్రత్యేకము మురుగు కాలవలవలన విశేషలాభము కావలయుననుట యసంభవమైనది. దొరతనమువారికి మురుగుకాలువలవలన లాభములేదు గావున మురుగుకాలువల ద్రవ్యించుటకు పోజెట్టునామలేదని యొక గొప్ప డి. పి. డబ్లియం యువోగ్గిగ్గులకు నెలవిచ్చియున్నాడు ఈమాట మిక్కిలి విరుద్ధమైనది. పంటలకు నష్టముగలుగకుండుటయేలాభము. ప్రజలలోగ్గ మే దొరతనమువారిలాభము. కాబట్టి మురుగుకాలువలవలన దొరతనమువారికి లాభము లేదని జెప్ప మాట న్యాయమైనది కాకపోవుటయే కాక మిక్కిలిహాస్యాస్పదముగా గూడ నున్నది. పంటలకును ప్రజల యావోగ్గిగ్గులకును విశేషనష్టము కలుగజేయుచున్న యావిషయమును దొరతనమువారు చులకనగా నెంచుట భగ్యము కాదు. డెల్టాగ్రామములలోని జనులయొక్కయు వ్యవసాయమున కాధారభూమిగు పశువులయొక్కయు, ఆరోగ్యస్థితిని గూర్చియు మురుగు నీటివలన సంభవించుచున్న విశేషనష్టమును గూర్చియు ఫీపు కానిటీ యినస్పెక్టరుగారి యభిప్రాయమేచాలను. కాబట్టి దొరతనమువారు మురుగునీటి కాలవలను గూర్చి తగిన యేర్పాటులను సత్వరముగాజేయుట త్యాగశక్తికము, డెల్టాతాలూకాలలో మురుగునీరు పోవుటకు తగిన కాలవల నేర్పరచుట మిక్కిలి కష్టసాధ్యమైనదనియు వ్యయ ప్రయాసలకు మూలమైనదనియు దొరతనము వారనుచున్నారు. అట్టి యభిప్రాయముతో నీవిషయమునుగూర్చి తగినయేర్పాట్లు జేయకుండుట యుచితముగాదు. ప్రజాక్షేమ మాలోచించియు దమకు నీటితీరువా పన్నవలన వచ్చుచున్న విశేషలాభమును యోచించియు మురుగుకాల్వలు విశేషవ్యయములములని లెవ్వించుట మానుట న్యాయముకాదు. ప్రజలకు బాధకముగా బరిణమించిన కుండతూముల యేర్పాటుకొప్పర్యాయము డెల్టా ప్రదేశముందంతటను చేసిరి. ప్రజలకు లాభకరము, శ్రేయోదాయకమునగు మురుగుకాలువల విషయములో దొరతనమువారికి మనసాపకమున్నది. ఇది మిక్కిలి లోచనీయముగానున్నది. మురుగు కాలవక్రింద 1,2000 రూపాయలకన్న నొక సంవత్సరములో మురుగు కాల్వలక్రింద దొరతనమువారు దామాషాయాని సంవత్సరము 1 కి 63000 రూపాయలకంటె నెక్కుడును గర్బుచేయలేదు. ఈ మొత్తమైనను యిదివరకున్న మురుగుకాల్వలకు మరమ్మత్తు చేయుట కుపయోగించలేదు. ఈ మురుగుకాలువల విషయమై యడతెగక దొరతనమువారితో బ్రజలు చేసుకొను మనవి కేవలముగ విషయము కాలేదు. ఎవమధ్యమ మురుగు కాలవల విషయమై దొరతనము వారిమధ్య గలుగజేసుకొన్న జోక్యమును శ్రద్ధయు నిందుకు నిదగ్గనము. చాలాకాలము క్రింద 1896 సంవత్సరములో గోదావరిజిల్లా కలెక్టరుగారగు వి. యె. వ్రాడ్లిఫోర్డగారు కెటిల్మెంటు స్క్రీము రిపోటుమీద దమ యభిప్రాయములను వ్రాయుచు నొక్క గోదావరి పశ్చిమజిల్లాలోని మురుగుకాల్వలక్రిందనే పదిలక్ష లొక్కపర్యాయము కర్బుపన్నదగియున్నదని దొరతనమువారికి తెలియజెప్పిరి. దీనినిబట్టి మాడగా మురుగుకాల్వల యవసర మెంత యెక్కువైనదో స్పష్టముగుచున్నది. (సకేషము.)

గవర్నరుగారి పర్యటనము.

తిరువనంతపురము.

ఆక్టోబరు 25:—త్రైశక్తిగూరు 25వ తేదీ ఉదయమున మహానాణావారి కొట్కేగిరి శ్రీప్రభువుగారు మహారాజా వారితోముచ్చటిచుచుండవచ్చిగారు కొట్కేలోపన్న వివిధజాతి చాలికల సాతకాను లిలించిరి. పిమ్మట ప్రభు దంపతులు జనరలు హాస్పిటలును, శ్రీలక్ష్మకుండ్ల పిల్లలకును ప్రత్యేక మేర్పరచబడిన హాస్పిటలును లెకించిరి. వధ్యాన్నము శ్రీ ప్రభువుగారు రివాజు బహదరు వి. నాగ మయ్యగారికి దగ్గర మొసగిరి. పిమ్మట నటనండి కన్యాకుమార్తెగమున కేగిరి. వారు మొత్తము 25వ తేదీ తిరువనంతపురమునకు వచ్చెదరు. సకేషము.

౨౩ వ కృష్ణామండల సభ.

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులయిన గౌ. మోచర్ల రామచంద్రరావుగారును సభాధ్యక్షులగు గౌ. కె. ఆర్. వి. కృష్ణారావుగారును నిరువురును నాంధ్ర భాషయందు తమతమ యుపన్యాసములను వినిపించుట సరియైన మార్గమనియు నికముందుమాడల సభలలో నీయాచారము యథావిధిగా నంగీకరింప బడగలదనియు విశ్వసించుచున్నాము. రామచంద్రరావుగారి యుపన్యాస మనతిక్కి మై మండలియ లోపాలోపవిచారణోపేతమై యుచితవిషయ విమర్శనమై తనరారుచున్నది. సభాధ్యక్షుల యుపన్యాసము మొదటియాపునకు మహావిపులమయి కాన్పించినను వినినట్లెల్లయు వారి యనుభవమునకును వారిసమయోచితవిషయస్ఫురణకును వారి చర్చా శక్తికిని నిదగ్గనమగుచు హృదయాహ్లాదకరమయి యున్నది. వీరిరువురు మాండలసభా సమావేశమునకు నేకోపయోగముగదగిన రైతుయొక్క తేమ లాభములను తమయుపన్యాసములకు ముఖ్యాంగముగా స్వీకరించుట ప్రశంసనీయము. అందును నిప్పుడు ప్రభుత్వమువారు క్రొత్తగా నిర్మింపనుండు నీటియాధారముల చట్టమునుగురించి చర్చ యుపక్రమించి కొంతవరకు తమ యభిప్రాయములను సూచించియుండుట ప్రస్తుతావస్థలో నావిషయమై చర్చ పురికొల్పుటకును తన్మూలమున మనరైతుల కనవసర నిర్బంధములు తొలగి అవిచారత్వదోషముచే నని వార్యములయి రాగల కష్టనష్టములు సాధ్యమయినంతవరకు నిరోధింపబడుటకును మార్గ మేర్పడునని నమ్ముచున్నాము. రామచంద్రరావు గారు

“నీటిపాటుదలను గుఱించిన అటులు ఎంతకంటె ప్రభుత్వమువారియందుండవలెనో ఎంత వఱకీదేశములో పాదుచున్న నీటియందలివాక్కు జనసామాన్యమందరికి కలిగియుండవలెనో యనునంతమ లీచట్టములో నిర్ణయించబడినయంతములలో కొన్ని యయియున్నవి. ఈసంగతులు యెక్కడవజ్రాత్రతో నాలోచించవలసినయన్నవి. రెండుపక్షములను ఆలోచించవలసిన విషయముగలవు. ఇందులో ప్రజలయొక్క స్వంతహక్కులకు భంగములేకుండ చూడవలసిన బాధ్యత యొకటియున్నది. రెండవదిజనలందరియొక్క ఉపయోగము తేమనునిమిత్తము కొంతకంటె స్వంతహక్కుదారులు తమహక్కులను కదలకొనవలసియున్నది. ఇదికాక మిగతాలోచించవలసిన విషయము లీచట్టములోనేకమున్నది. కాలుగలవిదనండుఇంజనీయరుఉద్యోగములకుక్రొత్తఅధికారులనుకలుగజేయువిషయ మొకటి యీ టిల్లులోనున్నది. నీటిచ్చు విషయములో సెలవులేకుండా నీరు పెట్టుకొన్నవానికి జరిగవలసిన దండనలను గుఱించియు, తూములు, లాకులు వయరులు మొదలగు నీటి సంబంధముగు సగ్గురు కట్టవములకు వచ్చే వస్తువులకుగాను షిక్షలనుగుఱించియు నీ కాలున ఉద్యోగస్థుల ఆధికారులను హెచ్చించి, వారి ఖాయదాను హెచ్చుచేయుటకు ఈ టిల్లులో కొన్ని నిబంధనలు ప్రాయబడినవి.”

అని నుడివియున్నారు. కృష్ణారావుగారు రామచంద్రరావుగారి కంటె విషయము నెక్కువ సూక్ష్మముగా చర్చించి

“ప్రస్తుతము ప్రజలభుక్తములో నున్న హక్కులపేరా సనము సంపూర్ణముగా నాశముచేసి జలాధారము లన్నిటి యందును దొరతనమువారి కెక్కుడును లేని యొక్కక్రొత్తహక్కును కల్పించుట కారణమగుచున్నది.”

అని సారాంశము తేల్చియున్నారు. రాజోవు సంచికలో నీశాసనమునందలి ముఖ్యభాగములను ప్రకటించి దేశమునందలి యనుభవశాఖలగు ప్రజా నాయకుల చర్చను కోరనున్నాము గావున నీవిషయమున సూక్ష్మవిమర్శకు బూనినవారముగాము. అయినను నిర్దుష్ట శారవసీయసభ్యుల యభిప్రాయము మాయభిప్రాయముతో నేకీభవించుచున్నది గాన విమర్శకొకజాడ నేర్పరచునిమిత్తము వారి యభిప్రాయములకు మేమును ప్రోద్బల మొసగుచున్నామని తెలిపజేయుట మాధర్మము. గౌ. రామచంద్రరావుగారు వ్యక్తపరచినరీతిని ఈనూతనశాశనాంకురమునందు రైతులును భూస్వాములును నాలోచింపదగిన యంశము లనేకములు గలవు. ముఖ్యముగా నీటియాధారములపై తనిఖీయు నీటి యాధారపుచట్టముక్రింద రానుండు దోషవిచారణయు తన్మూలమున నవీనముగా నానిర్భవింపనుండు స్వాతంత్ర్యమును ధర్మములును చక్కగా విచారించి నిర్ణయింపబడినతప్ప నివరకు వనశాఖ (ఫార్మెస్ట్రీ డిపార్టుమెంటు) వలన కలిగిన తొందరలకంటె వేయిరెట్లెక్కువ తొందరలు కలుగగలవనుట నిర్కువము. డి. పి. డబ్లియు క్రిందిఅధికారులబాధ ఇప్పటికే మోయరానిదయియుండుట పల్లపుజల్లాలగు కృష్ణాగోదా వరులు దురదృష్టానుభవములచే బాగుగ నెరుంగును. వారి శక్తులొకను పెంపందుట యేమాత్రమును శుభావహముకాదని ప్రభుత్వమునకు నన్ని విధముల నివేదించుకొనుట యీబిల్లు సందర్భమున ముఖ్యవసరము కాగలదు. ఇంతియేకాక గౌ. కృష్ణారావుగారు తెలిపినట్లు ఈబిల్లునందు ఇదివరకు రైతులకుగల హక్కులను నిరుపయోగపఱచుశక్తి తమ యధికారులకు ప్రభుత్వమువారిచ్చి సందర్భము లనేకములుగలవు. ఇట్టి సందర్భములకలిగించు చట్టములు చేయజూడుటకూడ ప్రభుత్వమువారికి తగదను వాదమును సమంజసమనియే తోచుచున్నది. ఎట్లయినను ఈ శాసనము స్థిరముకావలసి వచ్చినను గౌ. రామచంద్రరావుగారు సూచించు నట్లు సాధ్యమైంతవరకు నీ చట్టమునందలి ముఖ్య నిబంధనల చలామణీనైనను ప్రభుత్వపువారి యొక్కయు ప్రజలయొక్కయుప్రతినిధుల స్వాధీనమున నుండునట్లేర్పరచుట ప్రభుత్వమువారికిని ప్రజలకును అనవసరమన్నది నివారకమును శ్రేయోదాయకము ను ననిచెప్పి తీరవలసియున్నది. సంపూర్ణముగా రాష్ట్రప్రజయంతటి యొక్కయు అభిప్రాయసారమును తమ యభిప్రాయములలోను కార్యములలోను ప్రతిఫలింపజేయు ప్రజాప్రతినిధి ప్రభుత్వముపై నుండ్రిక్రిందినరకునుండు రాష్ట్రములలో ప్రభుత్వమువారు జాతీయాభివృద్ధికయి ప్రతి పరిపాలనా శాఖయందును వ్యక్తియొక్క హక్కులపైని కూడ తామే స్వాతంత్ర్యము వహించుట న్యాయమైన కారవచ్చుచు కాని స్వపరిపాలన వైశవ దేశయంతుండు మనదేశమునుబోలిన దేశములలో ప్రజాప్రతినిధులను తత్తత్కార్యములకైన తమ ప్రతినిధులతో జేర్చక సాధారణ పరిపాలనాశాఖలలో సర్వ స్వాతంత్ర్యములను ప్రభుత్వమువారు తాము వహింపబూనుట ప్రజలమాట యట్లుండ తమకే యనవసరానుకూలముగాను గలిగింపక మానదు. కావున వనశాఖేత్తాది శాఖల పరిపాలనా సంవిధానములలో నవసరముబయియుండు సంస్కారములను దృష్టాంతములుగాజూపి తగినరీతిని విన్నవించుకొనిన యెడల నీటియాధారముల శాసన విషయమున ప్రభుత్వమువారు మన మొరల నాలకింతురనుటకు సందేహములేదు. గౌ. కృష్ణారావుగారు ఇతర ముఖ్యవిషయములను గురించియు విపులముగా నుపన్యసింపియున్నారు. 1896వ సంవ

త్సరమున వ్రాయుచు వి. పి. బ్రోడ్బెగారు అప్పటి స్థితిలో మురుగుకాలవల నిమిత్తము 10లక్షల రూపాయల నెక్కుమాను వ్యయపరచినను నష్టము కాదని యభిప్రాయము కనుపరచిరనియు ప్రభుత్వమువారు సంవత్సరమునకు వీని మరమ్మత్తు మాత్రమునకు రు 63,000ల కంటె నెక్కువ సెవు చేయుచుండుట లేదనియు తెలిపి మురుగుకాలవల విషయమున నిత యశ్రద్ధజరుగుట సమంజసము కాదని ఖండించు వారై రి. డెల్టా ప్రదేశములలో పంటకాలువ లెంత యవసరమునో మురుగుకాలువ లంతకంటె నెక్కువ యావశ్యకమనుట సర్వజనులు సంగీరింపవలసిన విషయమే. పంటకాలువలు రైతుల ఫలములనిమిత్తము మాత్రమవసరము. మురుగుకాలువలు ఫలములకు మాత్రమేగాక యంతకంటె లెక్కుపెట్టినరీతిని రెల్లు పాంఛనీయమగు నారోగ్యమునకుకూడ నాధారములు. ఇట్లుండ నీటికాలువలకై వివిధోగించిన మూలధనముపై కృష్ణారావుగారి ననుసరించి నూటికి కృష్ణా డెల్టాలో 19½ వంతుననుగోదావరి డెల్టాలో 21 వంతునను వడ్డీ సంపాదించగలుగుచుండు ప్రభుత్వమువారు మురుగుకాలువలకై తగిన వ్యయముచేయ వెనుదీయుట నిజముగా నాశ్చర్యకరము. ప్రజలు నోరెత్తి చెప్పుకొను వరకు ప్రభుత్వమువారికైనను విషయములు స్పష్టమగుట యొక్కొకప్పుడు తటస్థింపమగాన గౌ. కృష్ణారావు గౌ. రామచంద్రరావు గార్లవంటి ప్రజాప్రతినిధులచే ప్రబోధితులయి మనప్రభువు లీ విషయమున తగిన శ్రద్ధవహింతురని నమ్మవలసియున్నది. గౌ. కృష్ణారావుగారు సెలెట్టెంటు, రెమిషనులను గురించియు ఆంధ్రసీపాయిలు వాలంటీర్లను గురించియు, నుదిత విద్యాదానమునుగురించియు స్వపరిపాలన గ్రామపంచాయతులను గురించియు చెప్పిన విషయములు తత్తచ్ఛాఖ్యాధి కారులును ప్రభుత్వమువారును గమనించి యాలోచింతురని విశ్వసించుచున్నాము. ప్రజలకును కృష్ణారావుగారు సంజేతమియ్యకపోలేదు. బందరునందలి యాంధ్రజాతీయ కళాశాలనుబోలు విద్యాలయముల పెంపునకు సుత్సాహముపై దోడ్పడవలసిన దనియు ప్రభుత్వమువారు దయామయులై 500 ప్రజలగల ప్రతిగ్రామమునకు త్రాగునీటిస్థలసమిత్తై బావుల త్రవ్వించునని తమ చేయుచుండు నేర్పాటులకు తోడ్పడి యపయోగించుకొని లాభమందుటకు ప్రజలు గ్రామపారిశుధ్య సమాజములుగా జేరి పరిశ్రమజేసి యాంధ్రులు వట్టి వదరుబోతులుగాక కార్యదీక్షా పరులని దృఢపరచవలసినదనియు వీరు ఆంధ్రహాహుజనము నుద్బోధించియున్నారు. ఇంత దీప్తోన్మానముచేసియు కృష్ణారావుగారును ఏదోయొక స్వల్పసంబంధమున దప్ప రామచంద్రారావుగారునుఆంధ్రోద్యమమునుగురించిప్రసంగింపక వదలిపెట్టియుండుట తోచనీయము. ఆంధ్రోద్యమమునకుపుట్టికల్లనదగిన మండలమున మండల సభాకార్యనిర్వాహకు లాయుద్యమపునాదర్యములను నొక్కి చెప్పుకయుండుట సంభావ్యముగా తోచలేదు. వట్టి ప్రమాదమే యీలోపమునకు కారణమని తలంచుచున్నాము. అంతోవన్యాస సమయమునకైన నగ్రాసనాధికారి కీషయము స్ఫురణకు వచ్చునని నమ్ముచున్నాము. ఇంత విశాలదృష్టిగల యగ్రాసనాధి. పతిగారి యుపన్యాసోపక్రమమందుభితో ప్రారంభమయిన యీయిరువది మూడవ కృష్ణామండల సభజయభేరి నినాదముతో నాంగ్లసామ్రాజ్య జయనూచన్వాగ్ధ రీతిని ముగియునుగాకయని షనఃపూర్వకముగా నెదురుచూచుచున్నాము.

యధాపు వార్తలలో నేటిదినము విశేషాభ్యాసము లేదనియు లేదు. మొత్తముమీద సమరము సంకులముగా జరుగుచున్నది. కొన్ని స్థానములలో మిత్రమండలివారు శత్రువును బాగుగ నెదిర్చిరిదియున్నాడు. మరొకొన్ని స్థానములలో కొంతకొంత విజయమందుచున్నారు. నౌకాయుధము జరుగుచునేయున్నది. ఉత్తర సముద్రమున నౌకయాంగ్ల సముద్రాంతర్దామి మునిగి పోయినదని నమ్ముచున్నారు. ఇది చాలకాలముగ కనుపించలేదట! పడునెనిమిదవ తేదీన మునిగినదని జర్మను వార్తయట. బెల్జియము తటరేఖ ప్రాంతములను నౌకాయుధముగనుచునేయున్నది. బ్రుస్సెల్సున కిటీవల వచ్చిచేరిన జర్మనుకుటుంబములవారు 48గంటలలో వెడలిపోవలసినదని బ్రుస్సెల్సునందలి జర్మనీయధికారి హెచ్చరించియున్నాడట. దీనినిబట్టి చూచినను యధాపు సంకులముగనుండుటను బట్టి చూచినను ఇటలీపాలిమేరలనుండిపోయిన ఆఫ్రికాయను సైన్యము లుత్తర సముద్రప్రాంతములను జేరికొనుటను చూచినను జర్మనీవారు ఇదివరకు బహుకాలముగా ననుకొనబడు చుండునీతిని కంటువర్పు, బ్రుస్సెల్సు, లీజి, నామూరుల నాధారభూమిచేసికొన నిశ్చయించినారేమో యను ననుమానము తోచుచున్నది. జర్మనుచక్రవర్తి కేయిజరుగారు కాంచిన మరియొక కల మాయమయినది. మొన్న పడునెనిమిదవ వార్తాప్రకారము విజయభేరినినాడముల మధ్యప్రదేశ్ నెంచియుండెనట. ఈహృదయ సంతాపమును దీర్చుటకో యన నీతిని ప్రతినిధి యగు డిటు సభాధ్యక్షుడు ఆ సభా సమావేశోపకర్మమున ప్రియంకను నెంతయో త్యాగమును కనుపరచవలసియున్నదనియు జర్మనీరాష్ట్రము విగ్రహమున విజయసంపాదన మొనర్చి న్యాయక కార్యబద్ధులగు నేకజాతీయుల ప్రయత్నము లప్రతిహతములని లోకమునకునిరూపింపనన్నదనియు ప్రగల్భప్రసంగ మొనర్చి యున్నాడు. ప్రాంసునకు సురక్షితముగా నైందవనైన్యములు చేరియుండుట యొకవార్త యందు కానవచ్చుచున్నది. ఈవార్త రెండవవార్తకు పుంపబడిన హైందవబలముల కన్వయించునని నమ్ముచున్నాము. క్రూరభ్రష్టుగారు మన వి. సి. ఎస్. ఇత్యాది హైందవోత్తమోద్యోగులగుణముల విభిన్నించి యీ యద్యోగశాఖల ప్రవర్తనయే యిప్పటి యత్యధ్యతరాజభిప్రాయాన్నిత్యాస తరంగములకుకారణ మనుటను నూచించియున్నాడు. మహాదారహృదయులును స్వాతంత్ర్యవక్షసాతులును మానవ పరిణామపరిణాతులును నగు శ్రీ పంచమజార్జి చక్రవర్తియొక్కయు, నాతని ప్రతినిధులగు క్రూరభ్రష్టు హిందూజాతీయులయు కంటిచూపుకొంద నియద్యోగశాఖల నీరీతి నభినందించుట న్యాయపేయగును. క్రూరభ్రష్టుగారి మనసున నింతకంత నెక్కువకలదనిగాని, యీశాఖలలో ననాదిగనుండుచువచ్చిన యద్యోగస్థులందరును గుణగణసంశోభితులని వారభిప్రాయపడి ఇదివరకు ఆంగ్లో యిండియన్ యధికారులు తాము నైకుంతము నుండి జారిపడినవారనుని చేసికొనుచుండిన ప్రకటనకు ప్రోద్బలముగా సర్వావలోకనీయమైన స్వైచ్ఛిన్యములకు నానందమగురీతిని చెప్పినారనిగాని విశ్వసించజాలము. యాతరు తంత్రవార్తమాత్రమిప్పుడు మాసిందియున్నది. క్రూరభ్రష్టుగారి పూర్ణోపన్యాసము ఈదేశమునకు వచ్చిచేరినప్పుడింతకింట విశేషముగా విషయములు తెలియగలవని నమ్ముచున్నాము.

శ్రీనివాససహజము యామని:— మా యూరిలో "శ్రీనివాససహజము" అను పుస్తకభాగము 1918 సం. డిసెంబరునెలలో నెలకొల్పబడినది. ఇప్పటికి ఘామూరు 600 గ్రంథములతోను 16 వార్తాపత్రికలతోను విరాజిల్లుచున్నది.

బరోపా మహాసంగ్రహము.

ఇంగ్లాండు-ఫ్రాన్సులు.

నవ్వమైన బిటిషు సైనికులు.
లండను ఆక్టోబరు 21:— ఈక్రిందివారు కనుపడుట లేదు. చనిపోయి యందురని చెప్పుచున్నారు. కెప్టెన్ జి. డబ్లియం. బెంట్లీ, రెండవ లెఫ్టినెంటు క్వారా, కెప్టెన్ టి. హెచ్చి. హ్యూస్. కెప్టెన్ ఏ. సి. మాగార్, రెండవ లెఫ్టినెంటు జే. టి. క్రిచ్చర్ల, లెఫ్టినెంటు సి. డి. స్మిత్ గార్ల రెండవ లెఫ్టినెంటు ఇ. డి. మర్రెగారు చనిపోయిరి. ఈక్రిందివారికి దెబ్బలు తగిలినవి:— లెఫ్టినెంటు డి. క్రాసు, లెఫ్టినెంటు ఇ. ఏ. ఎవ్లర్డుసు, రెండవ లెఫ్టినెంటుగిల్ల, లెఫ్టినెంటు సి. ఇ. గోఫ్ లెఫ్టినెంటు కెఫ్ఫే, రెండవ లెఫ్టినెంటు జే. ఆర్. లాన్సు డేలు, లెఫ్టినెంటు జే. ఆర్. మెక్ ఫెల్లెసు, రెండవ లెఫ్టినెంటు జే. సి. మెక్ కెరో, రెండవ లెఫ్టినెంటు డబ్లియం ఎం. మెక్ నీలు, కెప్టెన్ ఎమ్. జే. మిసోగో, కెప్టెన్ ఎల్. ఎఫ్, హెన్రీ, రెండవ లెఫ్టినెంటు, హేవెల్సు గార్ల కెప్టెన్ టి. బి. మెరియాల్టీ గారు తిరిగి సేవలో చేరకొనినారు.

నవ్వమైన బిటిషు ఆధికారులు.

లండను ఆక్టోబరు 22:— ఈక్రింది ఆధికారి యధాములో చనిపోయినాడు:— లెఫ్టినెంటు యల్. జే. యస్. పేగెట్. దెబ్బలుతగిని కొన్ని రోజులు బ్రతికి చనిపోయిన వారు:— లెఫ్టినెంటు ఏ. సి. డోన్సు, కెప్టెన్ డబ్లియం. ఎ. ఫుల్లరు.

ఇంగ్లాండు సేన.

లాహోరు 22:— ఇంగ్లాండు సేనను క్రొత్తగా పంపు సేనకు, ఇదివరకు హిందూజాతీయుల ఆర్థికరీతి ఇనస్పెక్టరు జెనరలుగనున్న లెఫ్టినెంటు జెనరల్ పార్సన్నుగారు ఈసేనకు కమేండరుగ నుండురు.

సబుమెరైను ముంచివేయబడుట.

లండను ఆక్టోబరు 22:— నౌకాధికారి కెప్టెన్ లెలియ జేయుచున్నాడు. ఇది 4 అను సబుమెరైను చాలకాలము క్రిందటనే మన శత్రువుల రావలసి యుండెను. కాని ఇంతవరకు వచ్చియందలేదు. దీనిని ఉత్తరసముద్రములో శత్రువులు ముంచివేసి యందురని భయపడుచున్నారు. ఇది 13వ తేదీన ముంచివేయబడినదని జర్మనీవారి తీగలేని వార్తవలన తెలియచున్నది.

నావికులను గౌరవించి పతకములిచ్చుట.

లండను ఆక్టోబరు 22:— 24 గురుద్యోగులకును శ్రీ బార్జి సార్వభౌమకు బిరుదములను పతకములను నొసగిరి.

హెలిగోలాండు నావికాయుధము.

లండను ఆక్టోబరు 22:— హెలిగోలాండు నౌకాయుధమునకు సంబంధించిన అధ్యైలు తెలిపిన సంగతులను నౌకాధ్యక్షుడు నావిక్కు జే. టి. రాత్రి ప్రకటించుచున్నాడు. ఈ యుధములో అనేకులు ఉద్యోగులును, నావికులును చాలాచైర్యమును చూపిరి. ఈయుధము నందు జరిగిన సంగతుల వివరము లిందున్నవి. అప్పుడు సముద్రము అల్పకల్లాలముగ లేదు. అందువలన సబుమెరైను ప్రయాణము సులభముగ జరిగినది. శత్రువుల ఓడలువచ్చి క్రీస్తుమేరీయను క్రూరమీద రెండుసార్లు పడినవి. చుక్కాని బాగ్రత్తపట్టి క్రీస్తుమేరీని పడిసి, శత్రువులూర్పాడోలు కొనకుండ తప్పించుకొనిరి. లోహబోఫ్టులను క్రూరమీద శత్రుపక్షమువారి ఓడలమీద పడకుండ తప్పించుకొనినది. లయను క్రూరమీద మిక్కిలి ప్రత్యక్షముగ ఫిరంగులను వేసిరి. రెండుసార్లు ఫిరంగులు కాల్చి శత్రువుల క్రూరమును ముంచివేసినది. అప్పుడు మంచుక్రమ్యముండుటచే శత్రువులు కనుపించుటలేదు. ఇంతియగాక లయను చాలాసేగముతో పోవుచుండగా దీనికి అడ్డముగ శత్రువుల క్రూరము వచ్చిరి. ఇట్లుండినను సరిగిరిగాచి ఫిరంగులు వేల్చి శత్రువుల క్రూరమును ముంచి వేసినదని అధ్యైలు బీహేసుగారు తెలియజేయుచున్నారు. ఈయుధము ప్రారంభించబడిన మూడు గంటలకు లర్నరు, ఫిరెడ్రెస్ అను క్రూరములు హెలిగోలాండు, బ్రైటుల కవలెలరుగుచు శత్రువుల సంగతిసందర్భములను కనిపెట్టుచుండెనని కొమ్మెర్జోరు కీసుగారు తెలియజేయుచున్నారు. ఇంగ్లాండునుండి ఫ్రెంచి సేనలకు సహాయముచేయుటకు పంపబడిన

సైనికుల కేవిభముగు ప్రమాదములేమండ కొన్ని సబుమెరైనులు రాత్రియనక పగలనక కనిపెట్టి పడించినది. తరువాత వీనిని హెలిగోలాండు, బ్రైటు మున్నగు స్థలములలోని శత్రువుల తీరమునకు పంపించి లాభకారియగు సమాచారములు తెలిసికొనబడినవి. ఇవి శత్రువుల యధాపుటోడలుండిన స్థలములకు పోయి, ఓడలు లంగరువేయుప్రదేశములను నేర్పుతో శత్రువులకు చిక్కకుండ కనిపెట్టుచు వచ్చినది. జర్మను వారి డిప్ట్రాయరులు తరుచు వీనివెంట బడుచుండెడివి. శత్రువు ఫిరంగులు వేయుచుండెడిది. టార్పెడోలు వచ్చి మీద పడెడిది. ఈ సబుమెరైనులు హెలిగోలాండు యుధములో శత్రువులతో పోరినవి. బ్రైటులో మునిగి పోవుచుండిన ఆంగ్లేయులను ఇ. 4 అను యుధనావ రక్షించినది. దీనిమీద లెఫ్టినెంటు కమేండరు లీరుగారు పనిచేయుచున్నారు. వీరినిగురించి ప్రత్యేకము నీ ప్రకటనలో తెలియజేయబడినది. వీరు శత్రువుల సమీపముననే తమ నావతో నిలిచియుండిరి. ఇట్లు చేయుటెంతయు ప్రశంసనీయును. ఇ. 6: నావమీద లెఫ్టినెంటు కమేండరు టార్ బటుగారిని గురించు ఇ. 9 నావమీద లెఫ్టినెంటు కమేండరు హార్వసు గారిని గురించియు నీ ప్రకటనలో వ్రాయబడియున్నది. వీరు హార్వసుగారు తమనావతో బెల్జి హేలా యను శత్రువుల నావను, డిప్ట్రాయరును టార్పెడోతో కొట్టిరి. కమేండరు టార్బటుగారిక సాహసము చేసిరి. సముద్రములో వేయబడిన మంచుగనియొక్క త్రాళ్లను వీరు తీసివేసిరి. వీరిసాహసము చాలాపాఠావకరమైన పనియైనను, గన్ ఫేలకుండ కెరవేర్చి, వీరు అరగంటనేపు తంటాలుపడినగాని యిదిసాధ్యమయినకాదు. తీవ్రముగ పడుటటిగాలి వీరుచున్నను, కమేండరులు హెలిగోలాండుకవలె తమసబుమెరైనులను ఆయా స్థానములలో నిలువబెట్టుకొని యుండుట చాలాస్థానియును. శత్రువుల సబుమెరైనులు రక్షితములయిన తమనౌకాస్థానములను అసలువదలి బయటకు రారేదు. అందుచే శత్రువుల మీద పడుటకు సబుమెరైనులకు కొద్ది అవకాశము మాత్రమేయుండెను. సెప్టెంబరు 13 వ తేదీకి పూర్వము ఒకసబుమెరైను మాత్రము మన క్రూరమును అందుబాటులో నెక్కివచ్చినది.

యుధనావలలోని విమానములు.

కొలోనులైలువేస్తేషనుకు నవ్వమచేయుట

లండను ఆక్టోబరు 22:— ఆంగ్లేయ యుధనావలలోని కొన్ని విమానములు బయలుదేరి డుస్సెలు డోర్సులోని జర్మనీవారి విమాననిలయమీద పడిరి కొలోను మిలిటరీ లైలువేస్తేషనుమీద కమేండరు గ్రేగారు చాంబువేసి చాలా నవ్వము కలుగజేసిరి. శత్రువులు విమానముమీద ఫిరంగులు వేయుచున్నను వీరు పట్టణముమీద 600 అడుగులకు వైగా చుట్టు తిరిగి వచ్చిరి.

నౌకా ఉద్యోగులు.

బిరుదులిచ్చుట.

లండను ఆక్టోబరు 22:— ఈక్రిందివారికి బిరుదులు లిహ్యబడినవి:— కెప్టెన్ బైరువిట్టు గారికి సి. డి. అను బిరుదు. కెప్టెన్ విల్లియము బ్లెంటు, కమేండరులు మీడు, ప్రాంకు, రోసు, బార్లను సామ్సెసుగార్ల; లెఫ్టినెంటు కమేండరుమాక్స్ హోప్సు; లెఫ్టినెంటు విల్లియము ఫ్రీమను, విమానముల కమేండరు గ్రే; లెఫ్టినెంటు చార్లసు కొల్లుగార్లకు డి. ఎస్. ఓ. అను బిరుదు. లెఫ్టినెంటు. హెచ్చి. హోరను, లెఫ్టినెంటు సి. చానెసు, లెఫ్టినెంటు సి. పెప్టోగార్లకు డి. ఎస్. సి. అను బిరుదులు లెఫ్టినెంటు కమేండరు ఎం. గోల్డ్స్మిత్తు, లెఫ్టినెంటు కమేండరు లీరు, లెఫ్టినెంటు కమేండరు సి. టార్బటుగార్లకు కమేండరు ఉద్యోగమియ్యబడినది. లెఫ్టినెంటు కమేండరు మాక్స్ హోప్సుగారిని క్రీస్తుములో ప్రమాదముచేయవలసినదని తెలియజేయబడినది.

పట్టికసర్వసు కమిషను.

లండను ఆక్టోబరు 21:— బిత్తుగ్రాయబడిన వారి విషయము విచారించుటకు కమిషనువారు గురువారమునాడు తిరిగి సమావేశ మగుదురు.

ప్రెంచివోరతనమువారి ప్రకటనము.

లండను, ఆక్టోబరు 21:—హ్యూగో. “హ్యూగో, డిక్సన్ మ్యాన్, లావానీ అనుచోటలను ముఖ్యముగ శత్రువులు వైకి వచ్చిరి. కాని, మిక్రమండలమువారి నైపుణులు శత్రువులను వై మాడు చోట్లనునుగూడ వెనుకకు గొట్టివేసిరి. చిట్కిన యుద్ధరంగములందు చెప్పిన మాన్యులేవియు లేవు” అని ప్రెంచివోరతనమువారు ప్రకటించియున్నారు.

ఆక్స్ ఫోర్డ్ నీకుల యుద్ధము.

జర్మనులను వెనుకకు గొట్టుట.

బలోను, ఆక్టోబరు 21:—యుద్ధములో దెబ్బలుతిరిగి యొక ఆర్మీక నైనికోవోగ్, ప్రెంచిదేశములోని యుద్ధ భాగమునందు జరిగిన ఆర్మీక నైపుణుల యుద్ధములను వర్ణించుచు, ఇట్లు చెప్పుచున్నాడు:—మిక్రమండలమువారి యాక్స్ ఫోర్డ్ నైపుణులు శత్రువులను పండిపని నెవ్వేర్చినవి. అనగా జర్మనుల యాక్స్ ఫోర్డులను మన యెడమప్రక్కను లెరుముకొని రాకుండ నాటివేసిరి. ఇంతియ కాదు. శత్రువులను వెనుకకు తరిమివేసిరి.

యుద్ధము జరిగినవిధము.

మునుపటివలె నైనికోవోగ్ లాక్కటిగాజేరి, శత్రువులవై బడుటలేదు. నైనికోవోగ్ గుంపుగుంపులుగా విడిపోయి శత్రువులతో నచ్చటచ్చట వేర్వేరుగా పోరాటములు జరుపుచుందురు. శత్రువులు మావకుండ శత్రునైపుణులగుండ నానలికి దారి కేసి కొని యే పక్షము వారు పోగలగో, వారికి యుద్ధమునందు ఆ పరిమితమగు లాభముకలదు. అనగా నైపుణులను నోటితో నోకటికి అపిమెలని దొమ్మి యుద్ధము సంభవించినప్పుడు జర్మనులను వెంటి నిర్లక్ష్యముగ నైపుణుల నప్తపరచుకొన సంసిద్ధులైయున్నను, ఇందుమించుగ నైపుణులను మాకే బయలుకలిగిరి. గొప్పవిస్త్రీకముగల విశాల భూప్రదేశములందు కలవాములొనగుటకు దేశమంతి యనుకూలమైనది కాదు. ఇంతియ కాక, కన్నులు కనుపడకుండ, పొగమంచుగూడ మిక్కుటముగ నుండెను.

ప్రాన్సులో యుద్ధము.

జర్మనుల తీవ్రపోరాటము.

ప్రాన్సు ఆక్టోబరు 22:—ప్రెంచి దొరతనము వారు ఈక్రిందివిషయమును ప్రకటించిరి:—యుద్ధరంగమునందు ఎవమ వయపున డిక్సన్ మ్యాన్, వార్నెటన్, ఆర్మెంటియన్, లేడింగుమోం. లాదెస్సెలను ముట్టుప్రక్కలనున్న బ్రిటేషు, ప్రెంచిసేలవై జర్మనులపడి అతితీవ్రముగ పోరాడుచున్నారు బ్రిటేషు, ప్రెంచి సేలు తమతమ స్థానములను నిలుపుకొనినవి. సేనాముఖమున ఇతర ప్రదేశములలో కూడ జర్మనులు మన సేనలవై పడిరి. కాని వేను క తు కొట్ట బడిరి. సేనాముఖమున అనగా ఫ్రీకోర్సులద్ద అచ్చులకు తూర్పున, క్రోసేరు పడమట సోయిస్ ప్రాంతముల, ఆగ్గో సే సునిప మున, ఇర్డిస్టాన్ దాపున, వెస్టుకు నైపులిమూల, మా లివోర్దు ప్రాంతముల, ఓనులో, ఛాంఫుడగర్ సెంటు మిహిలోరు నైపులిమూల, జర్మనులు వెనుకకు కొట్టబడిరి. మన సేనలు ఆగ్గో సే దక్షిణ దిశలలో మార్పుమేరు అడవిలోను కొంచెము ముందుకు వెళ్లినవి.

ఎన్నును యుద్ధము.

కనుకారణమైనవాడు చెప్పుచుంటు.

లండను ఆక్టోబరు 22:—గూర్ఖామిలో బ్రిటేషు నైపుణుల కొరతనుగోరి యుద్ధమున కనుకారణ మైనవాడు ఒకడు ఇట్లు చెప్పుచున్నాడు:—బ్రిటేషు సేనలు కొన్ని ఎన్ను వద్ద యుద్ధము చేయుచున్నవి. కొన్ని బ్రిటేషు దేశమునందలి న్యూపోర్టులద్ద యుద్ధముచేయు చున్నవి. ఈరెండుస్థలములలోను చాలాత్మకరముగ పోరాడుచున్నవి. యుద్ధరంగమునకు ఎడమవైపునయున్న మనసే (అనగా బ్రిటేషు) జర్మనుల ఎదిరించుచున్న చాలామందిను వెళ్లినది. కుడివైపు సేన జర్మనులను ముందుకు గానియ్యకుండ పోరుచున్నది. ఆక్టోబరు 10న తొట్టు వెడలు 16 వరకు వాన మనుకుగా నున్నందున తుపాకులు, ఫిరంగులు ఉపయోగించలేదు. ఒక్కరోజుమట్టుకు రాత్రియుద్ధము జరిగినది. మన రక్షక సేన రాత్రివేళ జర్మనులవై బడి సన్నీలతో పోడిచినది.

మిక్రమండలి సేనలు

జర్మనుల తీవ్రపోరాటము.

లండను ఆక్టోబరు 22:—నిన్న రాత్రి 11 గంటలవేళ ప్రెంచి

దొరతనమువారు హ్యూగో నగరములో ఈక్రింది కవయములను ప్రకటించిరి:—జర్మను సేనలు నిన్న ఎంత తీవ్రముగ పోరాడినో, సేనను అంతతీవ్రముగ పోరాడుచున్నది. సముద్రమునను లాబస్సేకిని మధ్య ముద్దము బహుతీవ్రముగ జరుగుచున్నది. జర్మనులు ఎంతతీవ్రముగ పోరుచున్నను బ్రిటేషులు, ప్రెంచి, బ్రిటేషు సేనలను వెనుకకు కొట్టలేకుండ నున్నారు.

అగ్రాన్, ఓయిసులను మధ్యకూడ జర్మనులు మిత్ర మండలి సేనలను వెనుకకు కొట్టలేనని విశ్వప్రయత్నములు చేసిరి కాని ఎచ్చటను వారి ప్రయత్నములు కొనసాగలేదు.

ఆగ్గోని పరగణాలోను సెంటు హ్యూగోర్దు ఫోర్టి హ్యూగో సులమధ్య మన సేనలు ముందుకు వెళ్లినవి.

జ్మనుకు ఉత్తరమున సోమంటువద్దను బ్రహంటుసర్ మ్యూజువద్దను మన సేనలు జర్మనులను వెనుకకు కొట్టి కొంత స్థలమును ఆక్రమించుకొనినవి. ఒకరు పరగణాలో ఛాంఫుడలను మన సేనలమీద పడగా మన సేనలు వారి వెనుకకు కొట్టి వేసినవి.

లింగ్వి తీరిగి పట్టుకొనుట.

లాహోరు ఆక్టోబరు 22:—సివిల్ అండు మిలిటరీ గజెట్ ప్రకటించి ఈక్రింది తెలిగ్రాములు వచ్చినవి:—జర్మనీ వారు ఆక్రమణలోనున్న లింగ్వి పట్టణమును బ్రిటేషు ప్రెంచిసేన లో ఇప్పటిలో తిరిగి ఆక్రమించుకొనుట మంచిదికాదు. అది కొందరు అనుచున్నారు.

బ్రిటేషు, ప్రెంచిసేనలు 8 మైళ్లలో నున్నవి. బ్రిటేషు ప్రెంచిసేనలు ఇంకను లింగ్వికి 8 మైళ్ల దూరము లో నున్నవి. వివర ఒకానొకరుగా లింగ్వి చేరవచ్చుచున్నవి. ఆక్రమించుకొనకుండనే ఇబ్బందిలేదని సేలతోనున్న పత్రికావిలేఖలు అనుచున్నారు.

బెల్జియము.

జర్మను సేనలు.

యుద్ధనావలకు ఫిరంగులను మధ్య చిక్కుకొనుట.

లండను ఆక్టోబరు 22:—జర్మను సేనలు బెల్జియము దేశమునందలి న్యూపోర్టుల చేరవలెనని ప్రకాశించుచు ఒక బ్రిటేషు బ్రిటేషు యుద్ధనావలకును, రెండవవైపు ప్రెంచిఫిరంగులకును మధ్య చిక్కుకొనిరి. ఇప్పుడు జర్మనులు బెల్జియములో సముద్ర తీరమున నున్న మిడిల్ కెయ్యువద్ద కందకములను శ్రద్ధ కొనుచున్నారు. ఘంటానుండి తీరమునకు రైలుగోడునవచ్చు మిత్రమండలి సైనికులు తెగగొట్టివారిని తెలిసినది.

బెల్జియను తీరమందు బ్రిటేషు యుద్ధనావలకు జయము.

లండను ఆక్టోబరు 22:—దూరపు బెల్జియము దేశమున బ్రిటేషువారి యుద్ధనావలు చాలవని చేసినవి. కందకములలో దాగియున్న శత్రునైపుణుల జావలను వారు చేసికొనుచున్న చలిమంటల సహాయమున కనిపట్టినవి. మన యుద్ధ నావలకును శత్రువులనున్న ప్రదేశమునకును గల దూరమును పరిగా గమనించి, తెల్లవారు నప్పటికి మన నౌకానైపులు శత్రునైపులవై ఫిరంగులను కాల్పునారంభించిరి. శత్రువులకు గలిగిన నష్టము అపరిమితము. ఒక్క దిశములో 1600 మాన్యుటెరి ఫిరంగులను కాల్పు సానుము లూరు నాశనమయ్యెను. అదివారమునాడు మనవారు కాల్పిన మొదటి ఫిరంగి గుండు వలన శత్రువుల విమానములలో నొకటి ధ్వంసమయ్యెను మరి యొకటి లోపలి యంత్రము చెడుటచే నడువలేక పోయెను సోమవారమునాడు శత్రువుల సముదాంతర్యములు మనయుద్ధ నావలను నాశనమొనరించిన ప్రయత్నము లోకములు గానించినవి కాని గ్రాబ్బికోలు గురితప్పి పోవుచుండుటచే వారి యుద్ధములన్ని యొక్కరిగ్గము లయ్యెను.

కడమటి బెల్జియము లో యుద్ధము.

లండను ఆక్టోబరు 22:—వార్తా ప్రకటన గంభీరము వారు ఈ క్రిందివిషయములను ప్రకటించిరి:—బ్రిటేషు, ప్రెంచి బెల్జియను కమేండరులు కొరకుండ బ్రిటేషు నౌకాధికారులు చాలదూరము గుండును వేయగల ఫిరంగులతో సహా కొన్ని చిన్న నావలను బెల్జియను తీరమునకు పంపిరి. ఈ సెల 19న తొట్టు వెడలు ఈ నావలు తీరమున నున్న జర్మను సేనలవై ఫిరంగులు కాల్పుచున్నవి. నౌకా విమానములు వైకి ఎగిరి జర్మను సేనల ఉనికిని కనిపెట్టుచున్నవి. జర్మనులకు చాలనష్టము కలిగినది. కాని మన ఫిరంగులు చాల దూరము పోవునని

గా నున్నందున మనకేమియు నష్టము కలుగలేదు. రియర్ బ్రిటేషియన్ హుడు ఈ నావలకు కమేండరుగ నున్నాడు.

జర్మను బ్యాటరీలవై ఫిరంగులు కాల్పుట.

ఆయుటర్ డావ్ ఆక్టోబరు 22:—ఆయుటర్లో ఇసుక దిన్నెలవై ఎక్కియాడ మారియాకియ్య, మిడికోకియ్యలమధ్య బ్రిటేషు నావలు ప్రెంచివారల సాహాయ్యముతో జర్మనుతీర మునకు బ్యాటరీలవై ఫిరంగులు కాల్పుచున్నట్లు అగ పడును. ఫిరంగులు విగామములేకుండ కాల్పుచున్నారు. బ్రిటేషు నౌకాధికారులు శత్రుసేనల ఉనికిని తెలియజేయుచున్నవి. ప్రెంచి, బెల్జియను సేనలు ఇకనీ కాలుగపూకగున జర్మనులను వెనుకకు కొట్టుచున్నవి. ఇకనీ కాలుగలోని నీటిని దేశముపై వదలివేయుటవలన ఆప్రాంతములను దేశములా నీటియయ నైనది.

ఇన్ని యిబ్బందులు కలుగుటలన, జర్మనులు చాల వాధపడుచున్నారు. నుండకు వెళ్లజాలకున్నారు.

వైద జర్మనుఫిరంగులు.

బ్రిటేషు యుద్ధనావలవై కాల్పుటకు జర్మనులు వారిద్ద నున్న అన్నిటికన్న వైదఫిరంగులను బెల్జియను తీరమునకు తెచ్చివారు. యుద్ధము జరుగుచున్న ప్రదేశమునందలి గ్రామము లన్ని ధ్వంసమై పోయినవి.

జర్మనుల కవము.

లాహోరు ఆక్టోబరు 22:—సీఅండు, యంగజేట్ పత్రికకు ఈక్రింది తెలిగ్రాము వచ్చినవి:—జర్మనులు వైదఫిరంగులను తీరమునకు తెచ్చివారుగాని, ఒకచెంప మన యుద్ధనా వలు ఫిరంగులు కాల్పుచున్నందున వారి ఫిరంగులను అమర్చు కొనుటకు నీలులేకుండున్నది. అని మార్నింగు పోస్టుపత్రిక మిలిటరీ విలేఖకుడు వ్రాయుచున్నాడు.

జర్మనులు బ్రుసెల్సును ఆక్రమించుకొనుట.

జర్మనులు బ్రుసెల్సును ఆక్రమించుకొన్న చాలకాలము నుండి బ్రుసెల్సు నగరములో కాపురమున్న జర్మనులకు పారిపోయిన తరువాత కొన్నిరోజులకు ఇండ్లు చేరిరి. చేరిన వారిని 48 గంటలలోగా వెళ్లిపోవ్వని బ్రుసెల్సులో నున్న జర్మను కమేండరు ఉత్తరపు నిచ్చినాడు. అని ఆయుటర్ డామనగరమునందలి తెలిగ్రాఫ్ పత్రికకు తెలియజచ్చినది.

ఇంగ్లండుపై పడుటకు పయల్పెనుములు.

లండను ఆక్టోబరు 22:—ఇటీవల ఘంటాలో 5 నౌకలు జర్మను సేనలతోనున్న ఒకలండను పత్రికా విలేఖకుడు జర్మనులు ఎక్కిడాక్కిడి సేనలను బెల్జియనుతీరమునకు వెళ్పించుచున్నమాట, ఇంగ్లండుపై దండెత్తుటకు ప్రయత్నములు చేయుచున్నామని బడాయి కొట్టుచున్నమాట నిజమని చెప్పుచున్నాడు.

కాలరీలు.

బాంబులు వేయుట.

లండను ఆక్టోబరు 22:—మాంట్రియలో అస్పిరు నలు ఒక ఇంటిలో బాంబువెట్టివారిని తెలుపబడినది గదా! యుద్ధమువలన కలిగిన నాల్గవైషమ్యములు దీనికి కారణమని తెలియుచున్నది. (మాంట్రిల్ పట్టణము కెనడాలోనిది).

జపాను

జర్మనీవారి కెగోనైనుదీపులు.

లండను ఆక్టోబరు 22:—టాకెయోనగరము. జర్మనీ వారి మాన్యుట్, కెగోనైనుదీపులను యుద్ధవ్యవహారములమిత్రము కావలసి జపానువారు పట్టుకొనిరిని అధికారులు తెలియజేయుచున్నారు.

అమెరికా.

అమెరికా పార్లమెంటు.

పత్రికపం.

వాషింగటన్ ఆక్టోబరు 22:—యుద్ధమువలన దూది వ్యాపారము కలిచిపోయి, దానివలన ప్రత్తిపంట్ల వేయగలిగి, పండించువారికి కష్టము కలుగుననియు, వారికి అప్పు ఇచ్చుటకుగాను 25 కొట్ల డాలర్లు దక్షిణాదియు బ్యాంకులలో నిలవయించవలసిన దనియు నర్తకులు కోరిరి. ఇందుకు పార్లమెంటువారు ఒప్పుకొనలేదు.

జర్మని

ఒక రాకుమారునికి దెబ్బలు తగులుట.

లండను ఆక్టోబరు 22:—జర్మనీ దేశమునందలి హిస్స రాకుమారుడగు మాక్ మిలరు గారికి యుద్ధములో దెబ్బలు తగిలినవి.

రుష్యా.

రుష్యాజర్మనీల యుద్ధము.

లండను అక్టోబరు 22:— రెట్రోగ్రేడ్. రుష్యను యుద్ధ భూమిలోని సైనికాధికారు లిట్లు తెలియజేయుచున్నారు:—కొరా దిగువభాగమునండి కార్పేటియా కొండలవరకు 250 మైళ్లదూరపు జర్మను సేనలను రుష్యావారికిని యుద్ధము జరుగుచున్నది. రెట్రోగ్రేడ్ లో యుద్ధముయిన తరువాత జర్మను సేనలు రుష్యనులమీదపడు నిమిత్తము కాలిక్ట, క్లెస్టో కొవా, టెల్ క్షజలకువచ్చి పడించుకలన వీరిని యెదిరించుటకై రుష్యావారు సేనలను ఏకముఖముగ చేర్చిరి. రుష్యనుపదాతులు ఫింగుల సహాయముతో నానాముఖమునండి వచ్చుచుండిన శత్రువులను యెదిరించుటకు వెళ్లినవి. ఇందునిమిత్తము రుష్యా సేనలు యెడలెడల వచ్చుచున్నప్పుడు, దారుణముగా రోడ్లమీదపడి, కెల్లవలై ప్రహరించుచుండినదలన దాటుచు 125 మైళ్ల ప్రయాణము చేయవలసినవైనను, సదులకు హాదలువచ్చుటచే కొండలలోయులు బురదచే నిండియుండినను. ఈ శ్రాంతిస్థానములను రుష్యావారు అక్టోబరు మధ్యకాలమున ఆక్రమించుకొనిరి. ఇదియుట్లు జరుగుచుండగానే జర్మను సేనలు ముందుగా నారంభించి, విస్సు లానది యెడమవైపున, స్థిరముగ నాక్రమించుకొని వారాని కొట్టలను సమీపించుచుండిరి. ఈ ప్రదేశములో జర్మనులకుండ కములను శ్రవ్యునిరి. మరియు ఎన్ని యోధిరంగులను తీసికొనివచ్చిరి. అక్టోబరు 18 వ తేదీ తరువాత జర్మనులు వారాని, కొజంట్ల ప్రాంతములను దువ్వను సేనలమీద పడట కారంభించిరి. ఇక్కడ జర్మనులకుచాలమంది మృత్యుకూడ వచ్చిరి. ప్లూ ఓయాన్ క్లెస్టో - దానలో జర్మను సేనలు నిలిచియు నెరుగుచున్న రుష్యను సేనల కడివిన శనివారము, ఆదివారములలో తీవ్రముగ నెదిరించిని. కానియవియన్నయు నిష్క్రమించుకొనినను లయించి - మెకాజీ, లోవెజు ప్రాంతముల తమకుమించిన రుష్యను సేనలమీద పడుటచేతను, తమకు ఎడమవైపున కెల్ల క్లెస్టో, ప్లో గాజుదిగువను నున్న సేనలలో రాక పోకలకు భంగముకలుగుటవలన, క్లెస్టో ప్రాంతము సేనలు గానా, కార్పేటియా ప్రాంతములలో విస్సు లానది నివాటితమ తుభయము కలిగించుటవలన, జర్మను సేనలు యెదిరినకు విప్రులముగ కొట్టయేర్పాటులను చేసికొనిన స్థానములను కడచిన మంగళవారము గాత్రీ వరలి వెళ్లి వెళ్లుట కారంభించినవి. రుష్యావారివచ్చు జర్మనుమీద పడుచున్నారెవరుకనుండి జర్మను సేనలు నిరోధించినప్పుడు వారిని సన్నీలతోపాడిచి గ్రాములనుండి పారదోలి రుష్యావారు ఖుషిలగు పట్టుకొనుచున్నారు.

జర్మనులు కనుకకు వెళ్లుట

లండను అక్టోబరు 22:— రషియాలో ప్రవేశించిన జర్మను సేనలు వెనుకకు వెళుచున్నవి యుద్ధభూమిలో నున్న రషియను అధికారులు తెలియజేసినారు.

అస్ట్రీయా

పడమటనున్న అస్ట్రీయను సేనలు.

లాహారు అక్టోబరు 22:— సివిల్ ఆండు మిలిటరీ గెజటు పత్రికకు ఈ క్రింది తెలిగ్రాము వచ్చినది:—ఇటలీ సహద్దులనుండి వెళ్లిపోయిన అస్ట్రీయను సేనలోని సైనికులు ఈ శ్రేణి సమగ్ర ప్రాంతమునండి ఇండ్లను ఉత్తరములు ప్రాసినారని యిటలీదేశమునందలి మిలాను పట్టణములోనున్న డెయిలీ క్రానికల్ పత్రికా విలేజింగు తెలిపినాడు.

ఇండియా-యుద్ధము

జర్మనుల వంచన.

లాహారు అక్టోబరు 22:— ఈ క్రింది తెలిగ్రాములు లాహారు పత్రికలలో ప్రచురింపబడినవి:— ప్రాన్సు దేశము నందలి డెన్ కిర్క్ అను పట్టణమునకు వెనుపల భాగ్యవంతుడగు ఫ్రెంచిదేశీయుడు 1918 సంవత్సరమునండి సెడ్లమేడను కట్టించుచుండెను. మేడనుకట్టుటకు జర్మనుకూలీలను పంపెను. పునాదులలో నేయుర్రాల్ లో జర్మనులు తుపాకిమందును వెట్టిరి. ఈకూలీలు యుద్ధము ఆరంభమైన వెంటనే వెళ్లిపోయిరి. క్రొత్తమేడనుండి డెన్ కిర్క్ కు తూర్పునకున్న కొట్లను, జర్మనీవారి ఫిరంగిగుండు ఎంతదూరము పోవునో అంతే దూరము.

విరోధముగర్హము.

సింహళీ పుస్తకము.

కొలంబో అక్టోబరు 22:— ఇంకొక, గొండి రణంగము నకు మొదటిసారి 227 మంది కెల్ల వంతులలో తిరిగి

నూరుమందిని పంపుటకు ఆలోచించబడుచున్నది. ఇంతియ గాక శ్రవణారము జనుల సేనలలో చేరుమిత్తము ఇంగ్లండుకు వెళ్లుచున్నారు.

ఎమ్మెస్సె యుద్ధనార.

డెయిలీ టెలిగ్రాఫుపత్రిక సలహా.

లక్నో అక్టోబరు 22:— ఎమ్మెస్సెను పట్టుకొను సందర్భములో ఇండియను డెయిలీ టెలిగ్రాఫ్ పత్రికయుట్లు తిరిగి నూచించుచున్నది:— ఎమ్మెస్సెను పట్టుకొనుట అవసరము. ఇందునిమిత్తము జపానువారి యుద్ధపుటోడల సహాయముకోరవలయును. అట్లుకాదేని చీనాప్రాంతములనుండి ఆంగ్లేయు నాకలను ఆలస్యముచేయుటందే గర్హించవలయును. వీరికగు ఖర్చులవిషయమై మంత్రి ఆలోచించుకొనవచ్చును.

జర్మనుల నిరుత్సాహము.

కలకత్తా అక్టోబరు 22:— ఈ క్రింది టెలిగ్రాము హాలండు రాజధానియగు ఆమ్స్టరుదాము నగరమునందలి ఒక పత్రికకు బర్లిను విలేజింగుడు పంపినాడు:— ఎయిరు యుద్ధములో జపాను కలుగక పోయినందున జర్మనులు నిరుత్సాహులై ఆంట్వర్పువారి ఆధీనమైన సునో పిం చుట లేదు: ఆంట్వర్పు జర్మనుల ఆధీనమై నప్పుడు పురవాసులు కొంచెము హెచ్చుతగ్గు అందును లేచిపోయిరి. దీనివలన నగర రక్షణను నిలవముండు సేవకు ఆహారపదార్థములు కొరకకపోవుట ఒకటి తరువాత, ఇది ఏమి. జర్మనులు ఆక్రమించుకొనగానే పురజనులు పారిపోయినారని ప్రపంచానికి జర్మనులమందు దురభిప్రాయము కలుగుట ఒకటి. ఇప్పుడు జర్మనులకు నష్టమే. అని నాతో జర్మను పార్టీ మెంటు సభ్యుడు ఒకడు చెప్పినాడు.

జపీనులు

ఇక జపీనులను గురించి:— ఈ విమానములు కేంద్రము పులోను, చులికాలములలోను పరీక్షించిన జర్మనులకు తెలియను. వారిని వై యుతువులలో ఉపయోగించిన నాశనమే పోవును. జర్మనీవారి కున్న సేనలలో చాలాభాగము ప్రాన్సు దేశపు యుద్ధరంగములోనే యుండవలయును. ఈ కారణము వలన జర్మనులు ఇంగ్లాండుమీదనుండెట్లు ఆసాధ్యమేమియు. ఇంగ్లండు చూరికి వెళ్లుటకు వెద్ద సేనకావలెను. వెద్ద సేన లేందే వెళ్లుట నీలులేదు. ఎయిరు వర్షునున్న జర్మను సైనికుల ఆశోక్యము చెడిపోవుచున్నది. కందకములలోనున్న సైనికుల స్థితి దుర్భరముగ నున్నది. విలేజింగులు, విమర్శనములతో బాధపడుచున్నారని అక్కడనుండి వచ్చి డాక్టరునామ చెప్పినాడు

దక్షిణహిందూస్థానము

మరరాను బ్యాంకు మోసపుకేసు

కాకిట్ అక్టోబరు 22:— కాలిక్ట్ లో అశిషులను డిస్మిట్టు మేజిస్ట్రేటుగనున్న వీ. పి. గావు. బి. సీ. యస్, గారు ఈకేసుకు నేను తీర్పుచెప్పినారు. కేసుం. కెసికోయర్ అనువాగ్మి మోసన రంకు సేనములను కొట్టి జేసివిడుదలచేసిరి.

23 వ కల్వస్తాను డల మహాసభ.

ఏలూరులో సమావేశ మగుట.

ఏలూరు, అక్టోబరు 24:— ఈరోజు ప్రాధున 8 గంటలకు 23 వ కల్వస్తాను డల మహాసభ టవును హాలు వెనుకవేయబడిన ప్రత్యేక పు పందిరి లో సమావేశమైనది. కల్వస్తాను జిల్లానుండలి 18 తాలూకాలలోను నొక తిరువూరుతప్ప మిగిలిన ప్రదేశములన్నిటి నుండియు 400 మంది ప్రతినిధులు వచ్చిరి. ఇంకసభను చూచుటకు వచ్చిన వారు 410 మందికలెనున్నారు. సభ్యావధివారి యేర్పాటులన్నియు కృత్రిమముగా నున్నవి. సభాధ్యక్షులను వారి నొనాసలనుండి బాండుబద్ధము తోడను, కెడ్ల ఉత్సవముతోడను, ప్రముఖులందఱుకీ సభాధ్యక్షులకు దీసికొనివచ్చిరి. ఉన్నతివీరము నలంకించినవారిలో ఆనగిలు నరసింహగజు, ప్రాధున లక్ష్మీనరను, డాక్టరు పట్టాభిసేనారామయ్య, బందరు నాలూకా బొడ్డు సైనికడంటు వేయూరుబాపూరావు, విన్నపి పేట జమీదారు మోతేగంగరాజు, ఏలూరు తాలూకాబోర్డు సైనికడంటు కూర్మావేంకటరెడ్డినాయుడు మున్నగుగార్లు ముఖ్యులుగా వివరింపదగి యున్నారు.

ఆనంజరము సభ్యాసభాధ్యక్షులగు ఆనంజర రావు బహద్దరు మోచర్ల రామచంద్రరావుగారు సభ్యులకు స్వాగత మొసగుచు, తెలుగువ్రాసిన గుంపనానాము జదిపి. ఇందు ఆంగ్లభాషయునుగూర్చి వ్రాయబడినభాగము సభ్యులకు ఆకా

గ్రంథముగావించినది. వీరియపనానాము ముగిసినకొద్దీ కల్వస్తాను జిల్లా పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరు కెడింబి హామంతరావు పంతులు గారిచే ప్రపోజు చేయబడి, మార్గ సారాంశం రాజగారిచే నెకండు చేయబడి, కే. వెంకటరంగయ్య గారిచే సపోర్టు చేయబడిన పిమ్మట పోలనగం జమీదారులగు ఆనగిలు శ్రీగాజు కే. ఆర్. వి. కల్వస్తానావు వీరిగారు సభాధి పత్యమువహించిరి. తరువాత సభాధ్యక్షులు పుష్పమాలా లంకృతులు గావించబడి తమయపనానా సము చదువసాగిరి. వీరు తమ యుపపనానాసమును ముగించునపుడు కల్వస్తానుగంటూరు మండలములవారి దేశపితైక శేవకమును గొనియాడి ఆంగ్లభాషయునుగూర్చి అంటి అంటుకుండ ముచ్చటించిరి.

కలకత్తా

“కమా గటామారు”.

బజ్జీబడ్డి గంగదగోళము.

కలకత్తా అక్టోబరు 22:—బజ్జీబడ్డి గంగదగోళమును విచారించుటకు ఏర్పరపబడిన కమిటీవారు అందఱును కలకత్తా చేరిరి. కిరందరుకలసి శుక్రవారమునాడు ఉదయమున సభిచేతురు. విచారణ నాడు ప్రారంభముకాను.

“ఎమ్మెస్సె” గంగదగోళము

జపనారవర్తకము పడిపోవుట.

కలకత్తా అక్టోబరు 22:—“ఎమ్మెస్సె” చేయుచున్న గోల్కలకత్తా జపనారవర్తకమునకి చాపుబ్రతుకులుగా నున్నది. మొన్న ఆమెరిగావారు జపనార కావలెనని ఇచ్చిన ఆర్డరు లన్నియు రద్దుచేయబడినవి. జపనార వెంటనే పంపుడని ఎక్స్ ప్రెస్సుచెప్పినది. తక్షణముపంపుటకు నీలులేనందున, మాకువద్దు మాకువద్దని ఇచ్చిన ఆర్డరును రద్దుచేసినారు. ఆర్డరుమైనదే యిలు ఇంతవరకు ఆర్డరును రద్దుచేయలేదు. కాని ఇంకను ఆలస్యమైన తప్పక రద్దుచేయుదురు. నవంబరునెల మొదటివారములో పంపువారి వారికి ఉపయోగపడును. కాని తరువాత ఆర్డరుమైన వారికి అక్కరలేదు. కాబట్టి ఇంకనువారము నోబులైన కలకత్తానండి నారవేసికొని స్ట్రీయరు బయలుదేరవలెను. లేట్లయిన ఆర్డరుమైన కలకత్తాలోను జరుగుచున్న వార వ్యాపారము పొడైపోవును. “ఎమ్మెస్సె” గోల్కలకల జపనార వ్యాపారము తీసికొని, పూర్వపుస్థితికి వచ్చును. చీనా జపాను దేశములుకూడ జపనారను విడిచిగా కొనుచున్నవి. ఇంకను కొంతకాలము బంగాళాభాతములో వర్తకనావలు ప్రయాణముచేయుట ఉపద్రవకరమైయుండు పక్షమున వారు కూడ ఆర్డరును రద్దుచేయుదురు. తయారుకాని ముతకవారకు ఇంగ్లండు మొదలగు దేశములనుండి చాల ఆర్డరువచ్చినవి. ఏమిలాభము! వర్తకము సాగుటలేదు. ముతకవార ధర పోయినవారము చేలుకు 5 రూపాయలు నెగినది. త్వరగాస్ట్రీయర్లతోవేసి పంపుదుమని వర్తకులు ఏర్పకైనను కొనుచున్నారు. “ఎమ్మెస్సె” గోల్కలకల గునుచారమునాడు ప్రాస్తవ 10 గంటలవరకే చేలుధర 8 ఆణాయగ్గినది. “ఎమ్మెస్సెను పట్టుకొననందుకు కాకున్న స్ట్రీయరువిజయముగా ప్రయాణము చేయవచ్చునని సమ్మతముగా చెప్పించుటకు వర్తకులొందరు దొరతనమువారి వైకోపమును బూనినారు. కొల

ఎమ్మెస్సెను స్ట్రీయర్లతోవేసి మార్గము ఉపద్రవకరముగా నున్నందున కలకత్తా వర్తకులు కోపముట వ్యాయముగానే యున్నది. తేనూకు వ్యాపారమునకు ఇప్పటివరకు పరనాలేదు. వచ్చు మంగళవారమునాడు తేనూకు ఎప్పటికలెనే అమ్ముబడును, టెంగాలువర్తక సంఘమువారి అసమ్మతము వర్తకస్ట్రీయర్లు ప్రయాణముచేయు మార్గములు తేనూము గానున్నవను విషయము దొరికినమువారు వివరములతో తెలుపకపోవుట, ఆతెలుపుదైనను ఆలస్యముగా తెలుపుట లాగులేదు. మేము ఇదివరకు చెప్పి నట్లువర్తక నావల వెంట కక్షణుగాను యుద్ధనావపంపు ఏర్పాటుచేసి వర్తకమును రక్షించవలెను. అని టెంగాలు వర్తకసంఘమువారు ఇండియా దొరతనమువారికి టెలిగ్రాఫుపంపిరి.

బొంబాయి.

సింధుముక్తనిధి.

కరాచీ అక్టోబరు 22:—వైస్రాయిగారు స్థాపించిన యుద్ధనిధికి సింధుదేశములో వెక్రటరీగనున్న ఆనగిల్ జహంగీర్ కొటారిగారు ఇప్పటికి రెండువేలరూపాయలను వసూలు చేసి పంపిరి.

గోక్షేగారు ఇండియాకు బయలుదేరుట.

శనివారమునాడు గోక్షేగారు తమకేర స్వాస్థ్యమునకై ఇండియాకు పయనమయ్యెదరు.

రాజద్రోహపత్రికల ప్రకటనము

పూనా బ్రాహ్మణులు పట్టుపడుట.

పూనా అక్టోబరు 22:—సెప్టెంబరు 22-వ తేదీన దోషవిచారణ సంఘమువారు రాజద్రోహసంబంధముగ పత్రికలనుగలవించువారిని పూనాలోపట్టుకొనిరి. ఈసంబంధముగల సీతారామ్ తుకారామ్ పార్శ్వ, హరిరామచంద్ర దేశాయి, కమలాకరరామచంద్ర సుమంత్ అనుమహాత్మ్య బ్రాహ్మణులను నేడు పూనా అసైన్మెంటుకలెక్టరు గాడ్సనుగారియొద్ద డిప్యూటీ సూపరింటెండెంటు ప్రభుగారు విచారణకుదెచ్చిరి. రాజద్రోహసంబంధముగ పత్రికలను ప్రకటించుట, యందు నమిత్తమైఒకరికొకరు సహాయముచేసికొనుట,వీరివై మోపబడిన నేరములు. హిందూదేశపు ప్రస్తుతస్థితిగల లవకూలముగాను స్పష్టమైన దొరతనమువై తిరగబాలుచేయుటకై ప్రయత్నించుటవలనదని బోధించుచు,లిబ్రియను నొకపత్రికనువీరుప్రకటింప యత్నించుచుండిరి.వీరినివాస్తవముల్యవేదకకపుడు చిన్నచేతి అమృతయంత్రముదొరకెడి. దీనివిద్యవైన వివరింపబడిన లిబ్రిపత్రిక యొక్క చివరపుట విగింపబడియుండెను.ఇదిగాక రాజద్రోహసంబంధముగ నితరపత్రికలనుగూడ దొరకెడివి. ఒకటంటు పెట్రెలో రెండుకవర్లుప్రకటించి. వీనిలో బాంబుయోగము వ్రాయబడినది. విప్లవసంబంధముగ రహస్యసభల నిబంధనలు మదకలాల్ దింగ్రా యననతడు లండనులోఇచ్చిన స్టేటు మెంటు వినాయకచామోదర సావార్కరుచరిత్ర, డిల్లీ బాంబు విషయమై యుగాంధ్రప్రకటన, రాండుహాస్య విషయమై ఒకచిన్నపుస్తకము, బాంబులను సులభముగా చేయుట అనువిషయమై వ్రాయబడిన 32పత్రికలనుగూడ దొరకెడివి ఇవిగాక హంతకులుగను, అరాచకులుగను పేరపొందిన వారి పొట్టిగ్రాఫులనుగూడ కొన్నిపట్టుపడి చామోదర,చావేకరు, వినాయక సావార్కరు, కుదీరామబోసు, ప్రభులదక్షిణుగ్గురు వారిటపములయన్నవి.ముగ్గురు సాక్షులు విచారింపబడి కేసు వాయిదా వేయబడినది.

హోటలుమేనేజర్లకు జరిమానా.

బాంబయి అక్టోబరు 22:—ఆసియాఖండములోనివారు గాక తక్కినదేశములలోనివారు తమగృహములందున్నయెడల నట్టివారినిగురించి పోలీసు కమిషనరుగారికి తెలియజేయవలయునని ఇండియాదొరతనమువారు సెప్టెంబరు 11 వ తేదీన ఒకతిర్మానమును ప్రకటించియున్నారు. దీనికి విరుద్ధముగ మెజిస్ట్రేట్లవాట్లను కార్లటనుహాటలల మేనేజర్లును, అదైక్కు తీసికొనిన యద్దర గృహయజమానులును, నేడు బాంబయి పోలీసుకోర్టులో చాట్టేచేయబడిరి. హోటలుమేనేజర్లు గృహయజమానులుకానందున వైతిర్మానపు నిర్వచనములోనికి రారనియు, నింతియగాక ప్రతిహోటలులోను భోజనముచేయువారి రిజిస్టరు ఉండవలయునని, దీనినిపోలీసువారు తనిఖీచేసివారనియు పీఠపక్షమున వాదించబడినది. ఇక గృహయజమానుల విషయమై వాదించుచు గృహయజమానులగా తుంటుంబయజమానులనియు, కాననకర్తల అభిప్రాయము ఇంటిని అదైక్కుపుచ్చుకొనినవారును, కాపురముండినవారును విదేశీయులుండినయెడల తెలియజేయవలసిన బాధ్యతయియున్నారనియు తెలియచేయబడినది. ఇవిరలకు భయమునిమిత్తము ప్రాసిక్యూషను తీసికొని రాబడినదని పోలీసుకు తెలియజేసిరి. హాట్లను, కార్లటను హోటలుల మేనేజర్లు చరి ర రూపాయల జరిమానా విధింపబడినది. వాట్లనుహోటలులను సంబంధించిన కానడే అను నానికకూడ ర రూపాయల జరిమానా వేయబడినది. మెజిస్ట్రేట్ హోటలు మేనేజరునిది కేసు వాయిదా వేయబడినది. తక్కినవారిని మందలించి వదలిపెట్టిరి.

గోపాలకృష్ణగోక్షే జీవితము.

గుజరాతిగ్రంథమును దొరతనమువారు స్వాధీనముచేసికొనుట. బాంబయి అక్టోబరు 22:—గుజరాతీ భాషలో గోపాలకృష్ణ గోక్షేజీవితము అను గ్రంథముయొక్క మొదటి భాగము అచ్యుతదాబాదులోని సత్య ప్రకాశక ముద్రాలయములో ముద్రింపబడినది. డి. కె. దేశాయిఅను వారిచే ప్రకటింపబడినది. ఈ గ్రంథములోని కొన్ని పదములు దొరతనమువారియందు జలకు తిరస్కారమునుగాని ద్వేషమునుగాని కలుగజేయు భోగిగ నున్నవని, ముద్రణ కాననము ప్రకారము బాంబాయి ప్రభుత్వము వారు వీని ప్రతుల నన్నిటిని స్వాధీనము చేసికొనిరి.

ఇంగ్లాండు-హిందూదేశపుటాలు.

బాంబయి అక్టోబరు 22:—యధ్యమవలస హిందూదేశము ఇంగ్లాండులవద్య పంపబడుచున్న టపాలత్తెగ్గినవి. వ్యాపారము పడిపోవుటవలన ఉత్తరప్రత్యుత్తరము లంతగా జరుగుటలేదు. ఇందువలన టపాలుత్తెగ్గినవి. కడచినసంవత్సరము ఈజోబులలో సీమనుండి 2100 సంచలలో పత్రికలును, ఉత్తరములును కచ్చుచుండెను. ఇప్పుడు వారమునకు మొత్తముమీద 2 వేలకువైగా సంచలలోవచ్చుచున్నవి. బాంబయినుండి విరోహాకు కడచినసంవత్సరము 900 సంచలలో ఉత్తరములు, పత్రికలుపోవుచుండెను. ప్రస్తుతము 600 సంచలు మాత్రమే పంపబడుచున్నవి. కడచినసంవత్సరమున 27500 సంచలలో బంగీలు వచ్చుచుండెను. ఇప్పుడు క్క 15200 సంచలలో మాత్రము వచ్చుచున్నవి. ఇక్కడనుండి కడచినసంవత్సరము 10700సంచలలోబంగీలువెళ్లుచుండెడివి.ప్రస్తుతము5900,సంచలలో పంపబడుచున్నవి. ఇందువలన హిందూదేశములోని పోస్టాఫీసులలో పనిమందగించినది. కాని, బాంబయిలోమాత్రము తగ్గలేదు. కారణమేమనగా యధ్యమచేయుటకు హిందూదేశము నుండి సైనికులువెళ్లిరి. వీరికి నానాభాగములనుండి ఉత్తరములు బాంబయికివచ్చుచున్నవి. వీనిని ఆయాదేశములలో యధ్యమచేయుచున్నవారికి పంపబడియున్నది. సైనికులకు వ్రాయు ఉత్తరములన్నియు బాంబయిలోని వెసిడెన్సీ పోస్టుమాస్టరుగారికి పంపబడుచున్నవి. ఇక్కడనుండి వీరు, ఆయాదేశములోని వారివారికి పంపుచున్నారు. ఇందుచే ప్రత్యేక మొకడిపార్టుమెంటు యేర్పాటుచేయవలసిన అవసరము కలిగినది.

పంజాబు.

ఫిల్లికుట్రనేరము

అక్టోబరు 22:—ఈకేసులో బాలముకుందు, అమీరుచెండ్, అబ్దిల్ బిహారీ అనువారికి మరణశిక్ష విధింపబడినది. వీరితరపుననిన్న పంజాబ్ హైకోర్టులో ఆపీలువాఖై నది. విచారణ ఎప్పుడుజరుగునో తెలియదు.

అంబలా బాంబు

లాహోరు అక్టోబరు 22:—అంబలాలో రైలుమీద ఎవరో బాంబు వేసివారని డిల్లీ నగరమునందలి మార్సింగు పోస్టుఅను పత్రిక ఒకవార్తను ప్రకటించినది ఇది చిలిపితనము వలన పిల్లలుచేసిన పని, బాంబుకాదు. అని లాహోరు పోలీసు అధికారులు అనుచున్నారు.

జర్మనులమార్గములు.

తెగగట్టుటకు ప్రయత్నములు.

లాహోరు అక్టోబరు 22:—జర్మనులకు వారిదేశము నుండి నేనలు యుద్ధసామగ్రి, ఆహారపదార్థములు వచ్చుచున్న రైలుమార్గములను తెగగట్టుటకు లాలిబల్లీఅను ఫ్రెంచి పత్రిక ఈక్రింది సలహాలను ఇచ్చుచున్నది. ఈసలహాల ప్రకారము చేసి, జర్మనులు బెల్జియములోని లీజుపట్టణమునుండి మా బ్యూగ్ మీదుగా ప్రాన్సుదేశములోనికివచ్చు రైలుమార్గమును ఉపయోగించుకొనుటకు వీలుండదు:—ఈ మార్గములో రైలు పోవు సారంగములేవు. చిన్ననంతెనలను పడగొట్టితే జర్మనులు వెంటనే మరమ్మతుచేసికొందురు. చివరే నీమునుండి లోకనుండి మెజియర్లకువచ్చు రైలుమార్గములలోనున్న సారంగములను పడగొట్టవచ్చును. దక్షిణముననున్న ఈమార్గములమీదుగా సప్లయలు గాకుండపోవునేమో? అను భయమువలననే జర్మనులు ఎన్నికొంటాలు పడియెను, లిల్లీని నిలుపుకొనవలెనని ప్రయత్నించుచున్నారు.

ఒరిస్సా.

కోదుల గందరగోళము.

నాయకులు పట్టుకొనబడుట.

రంచి అక్టోబరు 22:—ఒరిస్సా కమిషనరుగారు దస్పశానుండి యిట్లు తింటి పంపుచున్నారు:—తిరుగబాలు చేసిన నాయకులు చాలుమంది ఆయాధములతోకూడ పట్టుపడిరి. కోదులు పారిపోయినారు. రెండుమాడు దినములలో నిక్కడకు వచ్చినసైనికులు పంపివేయ బడవచ్చును.

ఎమ్ డెక్.

ఒకస్టీమరు కెప్టెనుచెప్పక.

ఈయధ్యక్షునివారి యుద్ధసాయగు ఎమ్ డెక్ మంచి స్టీమరుల తొలూకు 18 నుండి ఉద్యోగములును, 67 గురు లాస్కరులును,నిన్నటిబ్రాధరు కొచ్చినుండి సెంట్రల్ స్టేషనుకు

వచ్చిరి. వీరిలోకొందఱు బాంబాయికి, మఱికొందఱు కలకత్తాకు సాయంకాలము పయనమైపోయిరి. ఎమ్ డెక్ మంచిన స్టీమరులవలన చెన్నపురిలోని కొన్ని వర్తకసంఘములవారికి చాలాప్రము సంభవించింది. వీనియందు చెన్నపురికి రావలసిన చాలవరకు లండనేవి. చెన్నపురినుండి బయలుదేరవలసిన వైద్యకాల ఒడవును గొంతయిబ్బంది కలిగినది. దీనికి గావలసినపాల డబ్బాలన్నియు నిపుడు పట్టుకొనబడిన స్టీమరులగుంచే యుండినవి. క్రొత్తగా తయారుచేసిపంపిన డబ్బాలన్నియు పోవుట చేగలిగిన నష్టముకులభముగా పూరికాబాలదు. బెంగులూరులో మందులను విక్రియించు డి. బి. ఫారస్టురు కంపెనీవారికి, కిస్కొతులు మున్నగు తినుబండారములను విక్రియించు బక్కాల కంపెనీవాంకిని రావలసినవరకులు ఎమ్ డెక్ వైమై

సెంట్రల్ స్టేషనుకువచ్చిన మనుష్యులలో బ్రిటిష్ ఇండియాకంపెనీ స్టీమరు చిల్కానా కెప్టెను ఆర్చిడీకెయను నాయకుడగుండెను. ఈయన మదరాసు టుముప్పత్రికా విలేఖరుని కీసంగతులు తెలియజేసినాడు:—

మాస్టీమరు చిల్కానా ఏడొకేపు శనివారములోజున బయలుదేరినది. అప్పుడు గాలినిర్మలముగా నుండెను. స్టీమరు పోవచ్చును, భయములేదని చెప్పినదానినే మేముప్రయాణము ప్రారంభించితిమి. సోమవారముబ్రాధరు మిస్సికాయి దాటి టితిమి. చిన్నజిల్లుపడుచుండెను.7.30గంటల సమయమునదూరముగా నొకక్రూగురును జూచితిని. ఇంతలోమాస్టీమరు చెంపవైకోకు గుండుపడినది. ఎమ్ డెక్ వచ్చినదనుకొంటిమి. ఆదెబ్బ కొంటుటతోడనే మాస్టీమరును నిలిపి జరుగవలసినది జరుగక మానదనివేచియుంటిమి. ముప్పవీనిమిషములయినది. ఒకలెప్టి సెంటు కొంతపరవారముతో చిన్ననావపైసెక్కి మాస్టీమరులో ప్రవేశించెను. ఈలెప్టి సెంటు క్రమముగా నేను కూరుచుండిన గదిలోనికివచ్చి, మీరందరు సెంటుంటు ఎగ్జర్టు స్టీమరులోనికి పోవుటకై తమకెప్టాక్ యుత్తరవిచ్చెనని చెప్పెను. ఈసంగతులన్నియు మిక్కిలి స్నేహపూర్వకముగా చెప్పెనుగాని తిరస్కారముతోగారు. మాగుడ్లు, పెట్టెలు సద్దుకొనుటకును గావలసిన క్యవధినిచ్చెను మావెంట నాలుగు. చిన్న నావలుండినవి. మామూటలన్నటిని వీరిలో వారెట్టిం చిరి. ఈపడవలలో నెక్కువలసినవారందఱు నెక్కినతరువాత మారెండవ ఇంజనీరును, నేనును, చిట్టచివరపోతిమి. మేము పడవలలో నెక్కుచుండగా జర్మనులు మాస్టీమరుమీద “గాలి వార్తల”ను జంపుయంత్రములను, సాధనములను విప్పివారి బొగ్గుఒడవును ఎక్కువధులలో నమర్చురాచుండిరి. రెండవ బొగ్గు ఒడవును బూరెక్కునకును నిదియేవిధమున ఫాయిల్ స్టీమరు సాధనములను దీసికొనిపోయి అమర్చిరి. మాగాలి వార్తాయంత్రములను మాత్రమే గాక మాయొద్దనున్న ఆహారపదార్థములనుగూడ లాగుకొనిరి మేముంక అయిమాస్టీమరునుండిదిగితరువాతిఎమ్ డెక్ లెప్టి సెంటును, మఱియిరువురుగులని మాస్టీమరులోనివరకులను పరీక్షచేయసాగిరి. ఈసరకులు చాలభాగము చెన్నపురికి చేరవలసినది గానున్నది.

ఎగ్జర్టు స్టీమరులో 850 మంది మనమ్యుండిరి వీరిలోనొక స్త్రీనూడగలదు. మాస్టీమరులోనున్న జర్మనులు దిగివచ్చిన తరువాత ఎమ్ డెక్ వచ్చి నాలుగుగుండ్లు వేసినది. వెందటిగుండు కలనగలిగి నష్టముచేచు స్వల్పము నాల్గవదెబ్బకు చిల్కానామునుగ నారింభించెను. ఇదియే యాస్టీమరు యొక్క ప్రథమప్రయాణము. ఇందునేను పనిచేసిన కాలముకొద్ది. మొదటిగుండు తగిలిన 4 “నిమిషములకు మాస్టీమరు మునగ నారింభించెను, అప్పుడుగారు గలిగినవిచారము నకుమేరలేదు. ఇదిట్లుండగా ఎగ్జర్టును కొచ్చికిపొమ్మనిరి. మేము కొచ్చికివెళ్లుమీ, లేదో చూచుటకు కాబోలు చాల దూరముకాదు ఎమ్ డెక్ మావెంటవచ్చి తరువాత మఱి పోయెను. ఎగ్జర్టు కొచ్చిరేవులోపుట తోడనే అచ్చటి వారు మమ్ముల ననేకవిధముల నాదరించిరి. ఇందునకు వీరికి మాకృతజ్ఞతను తెలియ జేయుచున్నాను.

కెప్టెను ఆర్చిడీకె తనకథచెప్పుచుండగా, “ఎమ్ డెక్ వచ్చి ఆగుమునుటతోడనే మంచినడిగా పరుగెత్తుకొనిపోయి దాని నొక్కపోటు పొతుకగాదా?” అని ప్రశ్నించితిని. “అబ్బో! పొతుచుటా? యము ఎమ్ డెక్ దగ్గరకు పోకముందే అదియే వచ్చి ఒకపోటుతో మనలను ముంచివేయును. ఈవిషయ మిట్లుండ అసలు ఎమ్ డెక్ మనకువ్యవధి నేయియ్యదు. ముందు మనస్టీమరు చెంపలమీద నొకగుండువేసి, తరువాత చుట్టు గిరగిరితిరిగి వెనుకకువచ్చును” అని ఆయనచెప్పెను. మఱియొక ప్రశ్న కిట్లు జవాబిచ్చెను:—అవును. ఎమ్ డెక్ ను పట్టుకొనుట అంతసులభముకాదు. ముందుగనే సంగతులన్నియు గాలి వార్తలవలన దెలిసికొనుచుండును. బొగ్గుస్టీమరుల భారమేమియు దీనికిలేదు. ఒక్కరహస్య సలమనందంచి, తానిదోపిల్లకు బయలుదేరుచుండును. కాని యాదిభముగా మనస్టీమరును పాడుకొల్పిచుండ మిక్కికుండుట నాకేమియు బాగుగ లేదు. సరకుల కొను స్టీమరులవెంట కొన్నియుద్ధసావలుండవలయు. డెక్ మాస్టీమరులను ముంచునయమున కొలంబో రెండు అంగ్లయుద్ధ నావలుండినట్లు తెలిసినది. మో తెలియదు.”

THE GREAT EUROPEAN WAR.

THE GREAT WORK OF THE NAVY: ADMIRALS' DESPATCHES.

Pathetic Letters from Wounded Germans.

THE KAISER'S THREE DISAPPOINTMENTS.

GERMANY'S TERRIBLE LOSSES IN BELGIUM AND POLAND.

BRITISH WARSHIPS AID ALLIES.

(REUTER'S AGENCY.)

Our War news to-day is not important in details. The general endeavour is proceeding and the Allies are making satisfactory progress in some quarters and a satisfactory stand in others. One British submarine is believed to have been sunk. Another state entry of the Kaiser contemplated to take place on the 15th October has failed in the repulse at Warsaw. On his behalf the President of the Prussian Diet made a compensatory speech at the opening of the assembly that immeasurable sacrifices will still have to be made and that Germany will bring the war to a victorious issue and prove the unconquerable power which the consciousness of a just cause can bestow on a united people. The naval engagements on the Belgian coast still proceed and the German Commander at Brussels has warned the returned German families resident therein to leave again within forty eight hours. Putting all things together it is to be hoped that the Germans are after all likely to concentrate, as has been long anticipated, on the Antwerp-Lieges-Namur Line. We have an announcement of the safe arrival of Indian troops in France. This probably is the second Contingent. Lord Crew has paid a tribute to the quality and character of the Indian services and described them as the key to India's present attitude of loyalty and devotion, of course His Lordship knows that this is a fact under the liberal and generous direction of his Majesty Emperor George the fifth and his trusted advisers Lord Crew himself and Lord Hardinge the beloved of the people.

RUSSIA.

The Fighting in Poland.

Splendid Fighting of Siberian and Caucasian Regiments.

LONDON, October 22.

The Siberian regiments which detained in the suburbs of Warsaw were almost immediately engaged in battle. They fought splendidly with bayonet, taking a number of prisoners. The Caucasian regiments also showed extraordinary courage in the eight days' fighting along the Vistula in deep fog. The trenches were continually being flooded and exposed to German heavy artillery. All German attacks were repulsed, though the enemy had the advantage of ground. The situation often seemed desperate, but the Caucasians rose equal to it. The great battle south of Przemyśl has already lasted ten days. It is being directed by General Broussiloff.

Enormous Austrian Losses.

The Austrian losses are enormous. Both Austrian and German prisoners are terribly disheartened.

The German Retreat.

LONDON, October 23.—(1.5 A.M.)

PETROGRAD.—An official announcement says:—The rapid retreat of the Germans from Warsaw continues. A general retirement of Austrians and Germans is also apparent in Ivangorod and new Alexandra roads. The enemy's heavy guns did little essential damage to the fortifications of Ivangorod.

Fighting in Galicia.

Desperate fighting continues in Galicia. We captured two-thousand men during our advance between Przemyśl and Vistula.

Serious Operations Developing.

Serious operations continue to develop in our favour south of Przemyśl.

German Miscalculation.

LONDON, October 22.

PETROGRAD.—Intercepted documents show that the Germans counted on taking Warsaw by October 15.

FRANCE.

The Great Battle.

Enemy's Violent Attacks Repulsed.

LONDON, October 22.—(5.10 P.M.)

PARIS.—A communique states:—On the left wing the German forces continued their violent attacks, notably around Dixmude, Warneton, Armentieres, Radinghem

and La Bassée. The Allies held their positions. There have been only isolated attacks on the other parts of the front. All were repulsed. They occurred particularly at Ercourt eastward at Albert plateau and westward of Craonne, also in the region of Souain in Argonne. At Four de Paris, southwest of Verdun in the region of Malincourt in Woëvre, near Champlon and south-west of Saint Mihiel. We have made slight progress in Argonne and Southern Meuse and in the forest of Mortmaré.

The Fighting on Thursday.

LONDON, October 23.—(1.5 A.M.)

An official statement issued in Paris at eleven o'clock yesterday evening said:—Yesterday's activity on the part of the enemy was not slackened to-day. The battle between the sea and La Bassée continued with undiminished violence without the Germans having succeeded in forcing back the Belgian army or the French and British troops.

Similarly between Arras and the Oise the enemy has made great efforts which have been nowhere successful.

We progressed in Argonne between Saint Hubert and Four de-Paris, gained ground north of Verdun, on Saumont and at Brabant-sur-Meuse.

We repulsed an attack on Champlon in Woëvre.

German Interest in Lille.

Tunnels must be Destroyed.

LONDON, October 23:

"La Liberte" prints suggestions by means of which the Germans should no longer be able to utilise the railway into France from Liege via Maubeuge. It admits there are no tunnels to blow up and that simple bridges would be easy to repair, but hints that tunnels on the lines from Rheims and Leon to Mezieres may be destroyed and suggests that this scarcity of southern lines accounts for German interest in Lille.

GERMANY.

Opening of the Prussian Diet

The Emperor's Greetings.

LONDON, October 23.—(3.10 A.M.)

The Prussian Diet has been opened, Emperor William sent greetings and wishes for good progress in the work for healing the wounds of war.

War Bills Passed.

The Diet then passed war bills, including one for seventy-five millions sterling.

The President's Speech.

President Count Schwerin said they should be happy to live in these great and noble times. Immeasurable sacrifices would still have to be made, but Germany would bring the war to a victorious issue and prove the unconquerable power which the consciousness of a just cause can bestow on a united people.

INDIAN TELEGRAMS.

(Associated Press Agency.)

Training ship for Indian Seamen's Sons.

A Mahomedan Gentleman's Offer.

BOMBAY, October 23.

A Government press note states:—Mr. Mahomed Yusuf Ismail of Bombay has intimated to the Government his intention of starting and maintaining at his own expense a small training ship in Bombay harbour for the sons of Indian seamen irrespective of caste and creed. The object is entirely charitable, and the boys will be trained free of charge on a scientific basis. If the experiment proves successful Mr. Mahomed intends to make a permanent endowment to ensure its continuance. The Government of Bombay heartily welcome this scheme, which is charitable and practicable and calculated to raise the status and accomplishments of Indian seamen. They have therefore decided that every possible facility should be accorded to Mr. Mahomed. They have ordered that the training ship should be allowed free entry into all the ports of the Bombay Presidency and should be exempted from certain customs regulations and formalities. The Trustees of the Port of Bombay have also agreed to waive all their dues in respect to the training ship.

Budge-Budge Inquiry.

Proceedings to be Private.

CALCUTTA, October 23.

At the preliminary meeting of the Budge-Budge Inquiry Committee, Sir W. Vincent presiding, it was decided that the proceedings, shall be private. The enquiry commences to-morrow.

A Trans-Border Raid.

Bhutanis Attack on a Town in Bannu.

SIMLA, October 23.

Last Monday night some sixty trans-border raiders, believed to be mainly Bhutanis, attacked Lakki town, in Bannu district, killing one Hindu and carrying off a small sum from a Hindu banker. Troops and Frontier constabulary are in pursuit.

The 23rd Kistna Conference.

Well Attended by Delegates.

The Andhra Movement.

(From Our Own Correspondent.)

ELLORE, October 23.

The 23rd Kistna District Conference met at eight this morning in a spacious pandal specially erected just behind the Town Hall. Out of thirteen Talukas all but Tiruvur were represented. About four hundred delegates and 400 visitors attended. The arrangements of the Reception Committee are satisfactory. The President elect was brought to the pandal with band followed by a procession. Among the prominent leaders who attended the conference were the Hon. Mr. Narasimharaju, Prof. Laxminarasu, Mr. Pattabhi Sitaranish, and Mr. V. Subbarow.

Imposition of Punitive Police.

In Hanthawaddy District.

People to pay Rs. 4,50,736 for 5 Years.

RANGOON, October 24.

Since Hanthawaddy District has been found to be in a disturbed state it has been thought necessary by the Lieutenant-Governor to mulct the inhabitants with the cost of Rs 4,50,736 for an additional police force consisting of 12 Sub-Inspectors, 53 Head Constables and 123 Constables to be entertained in the district for five years.

Modern Town Planning.

A Professor from England.

A Series of Lectures and Tours Arranged.

COONOR, October 24.

The Madras Government have issued an important order to all the Municipalities relating to modern town planning in relation to municipal administration and healthy conditions of life which are attracting great attention. The Government have invited Professor Gaddes, expert on this matter, to visit the Presidency. Bengal and Bombay Governments have also taken advantage of the Professor's presence. The Professor arrives in Madras in the course of the next two months and starts work in this presidency after visiting typical towns and acquainting himself with Indian conditions. He will deliver a series of lectures in Madras illustrated by extensive exhibition of town planning which he collected. The lectures will commence in the middle of December and will last till the second week of January to which each Municipality and District Board is invited to send representative members including Chairmen. The Professor's stay in the Madras Presidency is for three months.

Landslides Getting Repaired.

COONOR, October 24.

The train from West Coast arrived here this morning at correct time, the passengers being transhipped between Rummymede and Hillgrove. A large gang of coolies are working on the scene of ships. The Major portion having been cleared the mail train from Ootacamund to Madras is expected to pass through.

TELEGRAMS.

GREAT BRITAIN.

British Naval Operations.

Despatches from the Fleet.

LONDON, October 22.—(10-55 P. M.)

The first despatches from the Fleet, issued to-night by various Admirals, mainly concerning the Heligoland engagement mention many officers and men for gallant conduct. They give interesting details of fight and say that the smoothness of the sea made the detection of submarines easy. The battle-cruiser "Queen Mary" was twice attacked and avoided the torpedoes by the use of the helm. The Light Cruiser "Lowestoft" also avoided three attacks. The battle-cruiser "Lion's" firing was very accurate. Two salvoes sank the enemy's cruiser. Commanders Hayes reported that three hours after the outbreak of the war two submarines made a reconnaissance of the Heligoland. Eight the "Larcher" and the "Kirkcubright." The eighth submarine flotilla, day and night, without rest, protected the transportation of the Expeditionary force.

His Majesty has awarded honours and medals to twenty-four officers and twenty-four men.

The Submarine Flotilla.

GREAT DARING OF THE OFFICERS AND MEN.

Fitting Rewards.

LONDON, October 22.

The Submarine Flotilla was afterwards necessarily employed on the enemy's coast in Heligoland Light and elsewhere and obtained invaluable information. It occupied the enemy's waters and reconnoitred his anchorages in spite of severe anti-submarine tactics. It was often hunted for hours at a time by destroyers and attacked by gun fire and torpedoes. It participated in the Heligoland engagement. The despatch specially mentions Lieut-Commander Leir of "E 4," which rescued the British boats in the night. His action in remaining in the vicinity of the enemy was altogether admirable. The despatch also specially mentions Lieut-Commanders Talbot of "E 6" and Horton of "E 9." The latter torpedoed the "Helm" and a destroyer. Commander Talbot had an amazing experience. He found the moorings of a mine when was a difficult and dangerous matter to clear without exploding the mine, but he achieved it after half-an-hour's patient work. It was fortunate on the part of the submarine Commanders to maintain their positions off Heligoland during exceptionally heavy westerly gales. The submarines have few opportunities, the enemy's vessels practically never emerging from fortified harbours. Prior to September 15th only one submarine had been within the range of a cruiser.

Air Department.

A brief memorandum issued by the Naval Department relates to the air attacks on Lussendorf, and records a new attack on the Cologne railway station. Commander Grey discharged a bomb, inflicting considerable damage. He emerged the city at a height of 600 feet under fire.

Decorations of Naval Officers.

LONDON, October 22.—(11-35 P. M.)

The following decorations on naval officers are announced.

COMPANION OF THE BATH.—Captain Tyrwhitt.

DISTINGUISHED SERVICE ORDER:—Captain William Bunt; Commanders Mearns, Frank, Ross and Charles Sanson; Lieut-Commander Max Horton; Lieutenant Williams Freeman; Air Commander Grey, and Lieutenant Charles Connel.

DISTINGUISHED SERVICE CROSS:—Lieutenants H. Moran, C. Chapman, and C. Peploe.

PROMOTED TO BE COMMANDER:—Lieutenant-Commanders M. Goldsmith Leir and C. Talbot.

NOTED FOR EARLY PROMOTION:—Lieut-Commander Max Horton.

Admiral Beatty's Praise of The "Lion."

LONDON, October 23.

Admiral Beatty's despatch says that the effect of the two salvoes fired by the "Lion" was most creditable, as the weather was misty and the enemy was steering at high speed at right angles to the "Lion," who was herself steaming at twenty-eight knots.

The Casualties on the "Severn."

It is stated at Dover that the death of Lieut. Wise and other casualties on the monitor "Severn" were the result of a gun accident due to a shell blowing back.

British Submarine Sunk.

In the North Sea.

LONDON, October 23.—(1-5 A. M.)

The Admiralty announces that submarine "E 2," Commander Chomondorey, is considerably overdue, and it is feared that she has been sunk in the North Sea.

A German wireless message stated that she had been sunk on the 19th instant.

British Casualties.

LONDON, October 21.

The following casualties are announced:—

KILLED.

Lieut. G. G. F. Paget, Northampton.

TELEGRAMS.

DIED OF WOUNDS.

Lieut. V. C. Downes, Bedford.

Capt. W. A. Fuller-Maitland, Coldstreams.

Fighting on the Belgian Coast.

British Warships Bombarding German Flank.

Germans Suffering Terribly.

LONDON, October 22.

AMSTERDAM.—From the dunes of Ostend the British warships were seen on Newport co-operating with the French against the Germans from Mariakerke and Middelkerke. The gun fire was continuous, the British aviators locating the enemy's positions and the French and the Belgians repelling the Germans along the Yser, where the dykes have been opened, submerging the surrounding country. These obstacles have checked the Germans, who are suffering terrible losses. Perpetual streams of wounded are passing through the north of Belgium. Heavy German guns have arrived for the bombardment of British warships. All the villages in the zone of battle are in ruins.

Press Bureau's Report.

LONDON, October 22.—(11-35 P. M.)

The Press Bureau says that, at the request of the allied Commanders, the Admiralty sent a naval flotilla with long range guns to the Belgian coast, and since the 19th instant the continuous bombardment of the German flank has been in progress, and naval balloons have been making observations. Substantial losses have been inflicted on the enemy, but we have suffered practically no damage owing to our superior range. Rear-Admiral Hood is in command.

An Eye-Witness's Report of Operations.

Good Bayonet Work.

LONDON, October 23.

According to an eye-witness at Headquarters the British are now in two fighting spheres, on the Aisne end at Neuport and southwards. The results in both spheres without being decisive have been entirely satisfactory. Our left wing on the Aisne has advanced considerably in the face of some opposition, and the right wing has been maintaining pressure. Tactical details of actions from the 10th to the 16th of October are similar to those of previous engagements, though the artillery has been less in evidence owing to mist and rain. There has been only one night attack, which ceased suddenly. Our patrols have done good bayonet work at night. The eye-witness emphasises that the fighting in the north is of a preparatory nature. It is taking place mainly in an industrial region comparable to our own black country interspersed with tenland, high hedges, ditches and hopfields.

INDIA.

The Kaiser's Ambition.

Unrealised State Entries.

Three Disappointments.

The following are the "Civil and Military Gazette's" cables:—

LONDON, October 22.

The Kaiser is reported to have awaited at Spalabars shooting box, southward of Lodz, the moment for his State entry into Warsaw.

The "Times" points out that this is the third State entry planned and unrealised. The Kaiser was to have ridden into Paris in August. Later he assembled a brilliant cavalcade for his entry into Nancy. Warsaw is yet another disappointment.

The Fighting in France.

Recapture of Lille Premature.

LAHORE, October 23.

The following are the "Civil and Military Gazette's" cables:—It is reported that the recapture of Lille was apparently premature. The Allies are some eight miles westward. Nevertheless all correspondents agree that the Allies are making gratifying progress.

Germans on the Coast.

The "Morning Post's" Military correspondent says that it has become fairly evident that the Germans cannot re-establish themselves on the coast within the range of our warships guns.

German Residents in Brussels.

Warned to Leave.

The Amsterdam "Telegraph" learns that the German Commander in Brussels warned the German families formerly resident there, who had returned, to leave again within 48 hours.

Austrian Troops Near North Sea.

The "Daily Chronicle's" Milan correspondent mentions a report that the Austrian troops removed from the

TELEGRAMS.

Italian frontiers have written home from the neighbourhood of the North Sea.

Command of Irish Recruits.

The "Daily Telegraph" states that the Irish recruits are commanded by Lieutenant-General Parsons, formerly Inspector-General of Artillery in India.

The New Armies.

In Training.

ALLAHABAD, October 23.

The "Pioneer's" London correspondent cables:—The allegations made against the conditions under which men of the new armies are quartered and fed are unfounded by my enquiries. The men everywhere say that the food was at first indifferent but is now very good. Warm civilian clothing is ample until khaki is available. The troops are still under canvas and feel the cold, but all are going into billets or huts. The first new army is well forward in training, musketry instruction being given by National Rifle Association experts. Some of the men already shoot well. Fire delivery is going to be a main feature in the fitness of the new units. The Irish Volunteers for service will make four divisions and two in reserve.

Mentioned in Despatches.

It is understood that the Scots Greys, 16th Lancers and the Highland Light Infantry are among the Regiments mentioned for conspicuous work in despatches.

The Indian Expeditionary Force.

Army Head-quarters' Communique.

SIMLA, October 23.

Army Head-quarters communique:—Information has been received that the Indian troops have arrived safely in France. We are glad to be able to state that no casualties among the men and very few among the horses occurred during the voyage. As some time must elapse before the letters can arrive from the troops in France this information will doubtless be welcomed now by relative and friends.

Secretary of State's Cable to Viceroy.

SIMLA, October 23.

The following is the Secretary of States cable to the Viceroy, despatched at 1-25 P. M. yesterday:—

Throughout yesterday the enemy made vigorous counter-attacks against the Allies' front but was beaten back, suffering considerable losses. The Belgian army in particular distinguished itself by a spirited and brave defence of its position.

Somaliland.

A German Report Contradicted.

The Secretary of State's cable to the Viceroy:—It is announced that a statement from German sources that there has been a rebellion in Somaliland and that Bar-bera has been captured with all British officials is entirely without foundation. The situation in the Protectorate remains unchanged since the outbreak of the war.

The Troubles of the Germans.

Retreat Becoming Impossible.

LONDON, October 23.

The "Times" correspondent in France says:—News is entirely satisfactory. The enemy's rush for the sea has landed him in difficulties requiring all the strategy of the general staff to surmount. The Germans at Aisne are very dissatisfied realising the dangers if a complete retreat should be obligatory. Failure in the North would make retreat through Belgium impossible but Luxembourg route is almost equally impracticable.

The Monitors Built.

For Brazil.

CALCUTTA, October 23.

A "Statesman's" special cablegram states:—The monitors "Severn", "Humber", and "Mersey" are shallow draught vessels each of 1,260 tons with two six-inch guns. They were being built for Brazil before the outbreak of the war. There are no others of this type in the Navy.

TELEGRAMS.

Letters from Wounded Germans. Interesting Extracts.

SIMLA, October 22.
The following extracts from letters written to their relatives which are found on wounded Germans have reached Simla:—

"Gallant Regiment only a Fragment."

Letter of a Lieutenant, dated from Rheims the 11th September, 1914:—"My dear—As you see, I have been away from my Regiment for several weeks engaged in a very bloody battle, which has lasted since Sunday. I have been wounded. My Regiment, which started with 60 Officers, has now only five. More than 7,000 men are 'hors de combat,' with the result that my gallant Regiment is only a fragment. It is the same with the gallant Saxons fighting at our side. I beg you not to speak of our great losses, which can only lead to useless rumours being spread. To speak candidly, the Army to which I belong has passed through terrible experiences during the last four weeks. Let us hope it will soon be over."

"Masses of Carnage."

Letter from a Lieutenant of the 26th Regiment of Field Artillery:—"For the last five weeks we have undergone colossal fatigue, lack of sleep and desperate combats. The Tenth Corps has been constantly on the move since the first day of the campaign. My Battery especially is always with the advance guard. Our horses are for the most part worn out. We are now using Belgian and French horses. There are movements when they simply cannot go on, then they just lie down. From 5 A.M. to 8 P.M., we are under the enemy's fire without being able to eat or drink. I was so tired I could not keep on my horse even at a walk. Towards midday our Battery was literally plastered with the enemy's shrapnel and shells. We could not make the least movement behind our guns without running the risk of being shelled. There was a murderous battle, which lasted from Sunday, the 6th, to Wednesday, the 9th, September. The Tenth Guard Corps were the chief sufferers. Let us hope that we shall soon have a decisive battle, and so end these masses of carnage. Even in bivouac at the night the troops are not safe. Out of one Battery of our brigade an aviator dropped four bombs on the Cantonment. Three of these were effective, with the result that twenty horses were killed, ten wounded, four men killed and three wounded. We no longer get any letters. The Post Office motor car of the Tenth Corps has been burnt."

"Like Hell, But A Thousand Times Worse."

The following is an extract from a letter found on a prisoner of the Fourth German Infantry Regiment:—"For four days I was under Artillery fire. It is like hell, but a thousand times worse. On the night of the 9th the order was given to retreat, as it would have been madness to attempt to hold our position with our few men, and we should have risked a terrible defeat the next day. The First and Third Armies had not been able to attack with us. We had advanced too rapidly. Our 'morale' was absolutely broken. In spite of unheard of sacrifices we had achieved nothing. I cannot understand how our Army, after fighting three great battles, and being terribly weakened, was sent against a position which the enemy had prepared for three weeks, but naturally I know nothing of the intentions of our Chiefs. Our First Battalion, which has fought with unparalleled bravery, is reduced from 1,200 to 194 men. These numbers speak for themselves."

"We Cannot Get Rid of the French Airmen."

The following is an extract from a letter found on a German Officer of the 7th Reserve Corps, dated Cerny, south of Laon, 17th September:—

"My dear parents.—Our Corps has the task of holding the heights south of Cerny in all circumstances till the Fifteenth Corps on our left flank can grip the enemy's. On our right are other Corps. We are fighting with the English Guards, Highlanders and Zouaves. The losses on both sides have been enormous. For the most part this is due to the too brilliant French Artillery. The English are marvellously trained in making use of the ground. One never sees them, and one is constantly under fire. The French airmen perform wonderful feats. We cannot get rid of them. As soon as an airman has flown over us, ten minutes later we get their shrapnel fire in our position. We have little Artillery in our Corps. Without it we cannot get forward. Three days ago our Division took possession of these heights, and dug itself in, etc., two days ago. Early in the morning we were attacked by immensely superior English forces, one Brigade and two Battalions, and were turned out of our positions. The fellows took five guns from us. It was a tremendous hand-to-hand fight. How I escaped myself I am not clear. I then had to bring up supports on from—(my horse was wounded and the others were too far in the rear); then came up the Guard Jager Battalion (a) 4th Jager, (b) the 55th Regiment, (c) Reserve Regiment 13, (d) Landwehr Regiment 13, (e) and 16, (f), and with the help of the Artillery drove back the fellows out of the positions against (us). Our machine guns did excellent work. The English fell in heaps. In our Battalion three iron crosses have been given, one to the C. O., one to the Captain, one to the Surgeon. Let us hope that we shall be the lucky ones next time. During the first two days of the battle I had only one piece of bread and no water, and spent the night in the rain without my great coat. The rest of my kit was on the horses which have been left miles behind with the baggage (which cannot come up into the battle), because as soon as you put our nose out from behind the cover, the bullets whistle. The war is terrible. We are all hoping that the decisive battle will end the war, as our troops have already got round Paris. If we first beat the English, resistance will soon be broken, and Russia will be very quickly dealt with. Of this there is no doubt. We received splendid help from

the Austrian heavy Artillery at Maubeuge. They bombarded Fort Cerfontaine in such a way that there was not ten metres of parapet which did not show enormous craters made by the shells. The armoured turrets were found upside down. Yesterday about 6 P.M. in the valley in which our Reserves stood there was such a terrible cannonade that we saw nothing of the sky but a cloud of smoke. We had a few casualties"—Mail.

(Reuter.)

Lord Crewe's Tribute to Indian Services.

A Key to India's Loyalty.

Indian Troops Would Teach Lessons.

LONDON, October 22.

Lord Crewe on the 26th inst received the new appointees to the Indian Services. He sympathised with those who wished to serve in the army but were not allowed to. They nevertheless were fortunate in undertaking an urgent and indispensable work for the King and the Empire. He asked them to consider the true meaning of the outburst of enthusiasm with which the whole of India came forward in the defence of our common interests, besides being a source of pride Lord Crewe believed that this reflected an important fact, namely, that we must look to quality and character of the Indian Services for the key to India's present attitude of loyalty and devotion. It was owing to them and to the manner in which the country had been administered that British rule was regarded as a kind and just rule.

He concluded with a reference to the Indian Troops who would soon be taking their place in the firing line. It was a matter for pride that our Indian fellow-subjects felt themselves identified with ourselves in the present quarrel. He fully expected that before the war ended the enemy would learn several not unneeded lessons from the Indian Troops. Lessons of chivalry, humanity and respect for persons and homes of the poor and the humble.

German Depression.

Aisne Struggle Hopeless.

Diarrhoea and Typhus Increasing.

CALCUTTA, October 22.

A Berlin correspondent of an Amsterdam paper says:—The Germans depressed by the Aisne struggle have become silent even the capture of Antwerp proving insufficient to neutralise their depression. A Reichstag Deputy told the correspondent that the exodus of Antwerp population was a heavy blow to Germany both on account of the difficulty of provisioning the occupying army and the excessively bad impression it had created throughout the whole world.

Zeppelins Useless.

The correspondent continues:—The Germans are unable to disguise from themselves the fact that Zeppelins are worthless in autumn and winter. Their use may mean a debacle and therefore their season is past. Moreover the battle of the Aisne must cripple any expedition against England all the troops being needed in France.

Invasion of England Impossible.

It is impossible to risk invasion of England without a mass of troops. He concludes:—A Doctor who was for a long time on the Aisne states that the worst feature is that the health of the German troops is significantly declining. The situation in the trenches is becoming indescribable Diarrhoea and typhus are increasing.

Obituary.

LONDON, October 22.

The death is announced of Mr. R. William Tattersall, [The deceased is a leading cotton trade expert, statistician and Editor of the "Monthly Cotton Trade Circular" of Manchester.]

Boxing.

LONDON, October 22.

BOSTON.—Langford knocked out Gunboat Smith in Three rounds.

INDIAN TELEGRAMS.

(Associated Press Agency.)

The Delhi Bomb Case.

Appeals Filed.

LAHORE, October 22.

The appeals of Balmukund, Amirchand and Abad Behari from sentence of death passed in the Delhi conspiracy case were duly filed in the Punjab Chief Court yesterday. No dates have been yet fixed.

The Ambala Bomb.

Of no Importance.

LAHORE, October 22.

Regarding the bomb alleged to have been thrown at the railway train at Ambala published by the "Morning

Post" the Police head-quarters here regard the incident as some mischievous boyish prank and attach no importance to it.

Goods on Board the "Chilkana".

OOTACAMUND, October 22.

On board the "Chilkana" one of the steamers sunk by the "Emden" was stationary and other goods of the value of £200 belonging to the "South of India Observer" Press. The goods were insured at War risk.

The Ceylon Contingent.

COLOMBO, October 22.

The first Ceylon Contingent for the front comprises 227 men, but there is likely to be at least one other, as a scheme is afoot to send 100 in November, while men are leaving the island every week to enlist, some travelling third class, others working their passages.

Must Capture the "Emden."

A Suggestion.

LUCKNOW, October 22.

As the capture of the "Emden" is imperative, the "Indian Daily Telegraph" repeats its suggestion that the Japanese squadron should be asked to co-operate in Indian waters. Failing that, the British squadron in China waters should be based on India without delay. The question of naval contribution could be settled hereafter.

The Shia Conference.

Business Enterprise.

LUCKNOW, October 22.

The Shia Conference has passed a resolution urging the community to organise trading concerns from joint funds for giving scope to business enterprise. The speaker who supported the resolution remarked that if the scheme was impracticable the fault lay with the community.

The Budge-Budge Enquiry.

CALCUTTA, October 22.

All the members of the Budge-Budge Enquiry Committee have assembled in Calcutta and a preliminary meeting will take place on Friday morning at the old Legislative Department building. No witnesses will be then heard the proceedings being informal.

The Madras Bank Case

Accused Acquitted

CALICUT, October 22.

Mr. V. P. Row, I. C. S., Additional District Magistrate, pronounced judgment to-day in the Madras Bank cheating case acquitting the accused K. M. Kadri-koyar in both cases.

Steamer Loadings.

KARACHI, October 22.

There is yet but little doing although rates are slightly easier. One charter is reported the S. S. "Harven" November loading at 16,6 while on the berth the only bookings are 1,500 tons, November hull at 16,6 and 500 tons December, Liverpool at 16,6.

Aniline Dyes.

Licenses to Manufacturers.

India will not Suffer.

SIMLA, October 22.

The following press communique has been issued:—The Board of Trade announce that they have granted general licenses to certain manufacturers of dyeing stuffs in the United Kingdom to export certain scheduled dyes on condition that the reasonable requirements of the consumers in the United Kingdom are first supplied. Subject to the same condition special licenses are also granted on application for permission to export dyes not included in the schedule. There is therefore no reason to anticipate that Indian importing firms will suffer inconvenience from the prohibition recently imposed on the export of aniline dyes from the United Kingdom.

Sind War Fund.

2 Lakhs Sent.

KARACHI, October 22.

The Hon'ble Mr. Jehangir. M. Kothari, Honorary Treasurer and Secretary of the Sind Branch of the Imperial Indian War Relief Fund has so far remitted two lakhs of rupees to the Bombay Presidency Head-quarters of the fund.

Collision of Engines.

SAIDPUR, October 24.

The District Traffic Superintendent, on the 23rd the out going Down good engine collided with a shunting engine out of its own facing points blocking the main line. The down engine derailed at 23.20 and the line was clear at 23.40. Up train Darajeeling Mail and 7 Up train, x and 1½ hours respectively.

మర్యాద.

పై నికరల మర్యాద ప్రయత్నము

గుర్తి అక్టోబరు 20:— బోరా తెగవాడగు నొక బొంబాయి ప్రభుత్వ మెయిల్ టెయిన్ లో చెప్పి పురినండి బొంబాయి కేసు చూడెను. రైలుబండి 14వ తేదీ యాదయము 7 గంటలకు గుంటకల చేరినది. మైసూరుపటాలమునకు చేరిన యిద్దరు నీళ్లు మాయము వాండ్రును రొట్టెలను తినుచుండిరి. ఆవర్తన దుబుసుపోకకు వారిసమీపమున కేగెను. వారిలో కేవల మాటలాడెను. మేమిచటనుండి యాజివున కేగి అచటనుండి యుద్ధగంగమున కేగెదమని వారనిరి. యుద్ధమునకు పోయినవారు మరలరావని యర్థమిచ్చుమాటల నతడు చెప్పెను. (వియుద్ధమో వివరింపలేదు) వారిలో నొకడు సేనానియగు మేజరు హేండ్ ర్స్ ను గారియొద్దకు పరిగెత్తి కందమాచరించి యావృత్తాంత మెరిగించెను. ప్రాయశముగ వాడు భయపడియుండవచ్చును. ఆ సంగతి విని నంతనే మేజరు న కాగ్రహము కలిగి యుద్ధమున కేగిన వారచటనే యుండిపోయెదరని యావర్తకుడు తన వైసికలకు దుర్భాషచేసెనని తేలు తెచ్చెను. రైల్వే పోలీసువారావర్తకుని వెంటనే పట్టుకొనిరి. నేను రాజభక్తుడనేయని యావర్తకుడు మొరజెట్టుచు వేడుకొనెను. మీరు వెనుక తిరుగక కడవరకును పోరవలెనని మాత్రమే హెచ్చరించివినని యావర్తకుడు. ఆవర్తకుడు మేజరు చేతులను బట్టుకొని బ్రతిమాలసాగెను. మేజరున కాగ్రహము మరింత హెచ్చి వానిని లెట్టుచు వెడరించెను.

పోలీసువారతి చురుకుగా బనిచేసిరి. ఎక్కడనో పత్తి టూలిలోనున్న గుమ్మెజిట్టుకొరకు పోలీసు సబుయిన పై క్రిందవై ఆయన నచటికి గొనివచ్చెను. రైలుపోకడకు ఆలస్యము కలుగకుండునట్లు మేజిస్ట్రేటు మిక్కిలి చురుకుగా విచారణ సాగించెను. నీళ్లు వాండ్రొద్దయొక్కయు మేజరు యొక్కయు వాజ్మాలములను పుచ్చుకొనెను. ఫీర్యాదనకును సాక్ష్యమునకును కొంతభేదము కలిగినది. కాని అది నిరుపయోగము. రెక్కనేమితిగిదిగాదు. ఆమాటలు వినుటవలన యుద్ధమునకుపోయినవో చచ్చిపోదుమనిమాకుతోచినదని నీళ్లు వాండ్రు చెప్పినట్లుగ మేజిస్ట్రేటు స్వయముగ వారిని ప్రశ్నించినాడు. వెంటనే నందితుని పరీక్షించెను. తీర్పుగూడ నచటనే చెప్పి యుండునగాని ఆసేరము జిల్లాజిడ్డీగారు విచారించవలసినది. అంతకు కొంతమేరవలసినవో ద్వీసాంతరవాసమే విధింపవలసియుండెను. తాను బుద్ధిపూర్వకముగ తెచ్చి తెచ్చుకొనిన యీముప్పునకావర్తకుడు గజగజపడుచు మరియొక పోలీసు కానిస్టేబులను సాక్ష్యముకొరకునెను. అతనిని విచారించుట యావర్తకునుకుచేసినవర్తకుని నెవ్వనొకప్పుడనుభవంపుట కభ్యంతరముకలిగినది. వానిని గురికెడిసికొనిపోయి విచారణలో తైది గానుంచె. ఈబొంబాయిమహమ్మదీయవర్తకుని వృత్తాంతమును వినుటవలన గుంటకలలో దుకాణదారుడుగానున్న మేర్వాంజి కినికరముపుట్టినది. కాననతడు గౌరవనీయులగు కేశవప్పగారి వానిందితునిపక్షమున వాదింపు ప్రారంభించెను. పర్యవసానము—సిడ్లీ గారు మేజిస్ట్రేటు గారికచ్చేరికవెల్లి యీవిషయము జిల్లా మేజిస్ట్రేటు గారికి తెలియవరచుట యావర్తకుని నూచించిరి. మీరు ప్రయత్నించి కేసు మార్పింపవచ్చునని మేజిస్ట్రేటు చెప్పెను. ఆ కానిస్టేబులు పోజులేకందున విచారించుటకు వీలు కలుగలేదు. కేసు మార్పింపకొనుటకు ముద్దాయికి గడువు నిచ్చుట యవసరమని మేజిస్ట్రేటుకు తోచలేదు. అదృష్టవశమున జిల్లా మేజిస్ట్రేటు జె. మేక్లేమరు ఐ. సి. యచ్. గారు 17వ తేదీని గుత్తికవచ్చిరి. ఆయన దగ్గరకు అట్టి తెట్టుకొనగ ఆకేసును ఆయన విచారణకు మార్చునట్లు తీర్మానియ్యబడెను. నీళ్లు వాండ్రు తమ ధర్మమును మరచునట్లు వాండ్రును భయపెట్టుటయును ముద్దాయిని బయలుపరచుటకు వీలుగానుండునట్లు సాగ్యమగువరకు న్యాయశాస్త్రమును సువ్యయింప చేయుటకు ప్రయత్నించుటయును ప్రస్తుతసమయమున హైందవ వైసికలకు సంగ్రామ రంగమున కెగుట కత్తుతానాముతోనున్న దేశీయుల మానసములకెట్టి నిరుత్సాహమును న్యాయసంకల్పమును అసంతృప్తి ప్తి కలిగించుటకు కారణమగునో జిల్లా మేజిస్ట్రేటు గారికి విన్నవింపబడెను. ముద్దాయి నెప్పుడెవ్వనవాడనియను రాజభక్తి కథలో తన సంఘమువారిలో కలిసి పనిచేసిన వాడనియను తెలియ గలిగి. మేర్వాంజి ముద్దాయికి బామి నొసగుట కంగీకరింప న ఆయనకుని పూచీవిద నావర్తకుని వినుచుటకు జిల్లా మేజిస్ట్రేటు సమ్మతించెను.

ఈవర్తకుడు మునుగుర్ని కొంత తెలిసి కొనగరి నకు ఆయాదావేసిరి. పర్యవసాన ముప్పులే.

సుమిత్ర ద్వీపము.

పెద్దభూస్థల స్త్రీగ రసింహముగారు.

చెన్నపట్టణమునుంచి స్త్రీమరుకెక్కి గమ్యద్రమువైని రూర్కగం బ్రయాణము చేయునెడల పోనుపోను భూభాగము కనిపించును. ఇదియే క్రమశిక్షణ “బర్మా” యనబడుచున్న “బర్మాదేశము.” ఈదేశమున కిప్పుడు రంగుణ్ణ పట్టణము రాజధానియై మన యంగ్లేయప్రభువుల పరిపాలనలో నుండుటయే గాక హిందూదేశములోని భాగముగ నిపుడు పరిగణింపబడుచున్నది. భూగోళపటమును జూచునెడల నీ బ్రహ్మాదేశమునకు దక్షిణముగ విశేషనిడివియును, న్యూపువెడలును మాత్రము కలిగి పర్యవసాయమైన “మలయ”దేశ మొకటిగ కనపడుచును. మలయదేశమునకు “సింగపూరు” (సింహపురి) ముఖ్యపట్టణము.

“మలయ”దేశదక్షిణాగ్రమున కనవిదూరంబున హిందూ మహాసముద్రములో “సుందాద్వీపము” అనియు, “మలయ ద్వీపము” అనగా, జేరువడిన ద్వీపసముహమున్నది. వీనిలో “సుమిత్రద్వీపము” “యదద్వీపము” బావా, భరణిద్వీపము బోన్నియో “శలభద్వీపము” సెలిదీన్; శలభాకృతిగ నుండ నది అను లంకలు (ద్వీపములు) ప్రధానమైనవి, “సుధురద్వీపము” “బలిద్వీపము” “సంభవ” మున్నగునవి చిన్నవగుటచే నంత ముఖ్యముగఁ బరిగణింపఁబడవు.

ఈ ద్వీపములన్నిటిలో సుమిత్రద్వీపమే మలయదేశ దక్షిణాగ్రమున కతిసమీపములో నున్నదగుటచే దీనిగుర్ని ముందగ వ్రాయవలసినవిషయము; కాని, హిందూదేశ చరిత్రకు విశేషసంబంధము కలది యదద్వీపమే. సుమిత్రద్వీపము వాయవ్యములనుండి ఆంగ్లేయమునకు పొడవెక్కువగను వెడలుపు తక్కువగ నుండును.

దీనిపొడవు వాయవ్యమునుంచి ఆగ్నేయమునకు, 1047 మైళ్లుండును. ఎక్కువ వెడల్పుగానున్నచోట దీని వెడల్పు 250 మైళ్లుండును. దీనివైశాల్య మిండుమై. చుగ 161,612 చదరపుమైళ్లుండును. అనగా, మైసూరు, తిరువాన్కూరు మొదలగు సంస్థానములతో కలిసి చెన్నపురి రాజధానియొక్క వైశాల్యము రహస్యమి 178 00 చదరపుమైళ్లుగటచే నీ ద్వీపము చెన్నపురి రాజధానికంటె కొంచెముమాత్రమే చిన్నది. ఈ ద్వీపముయొక్క జనసంఖ్య 3,200,000; అనగా, జనసమృద్ధ సముదాచుతక్కువ.

ఈ ద్వీపముయొక్క ప్రైవేటిభాగముందు సముద్రతీరము పొడుగున “బటతిరుంగం” (అనగా పర్యవసాన గొలుసు) అను పగవృత్త పక్షికలదు. ఇందులో “ఇంద్రపురి” యను ఖిరము 11,800 అడుగుల యెత్తున్నది. ఇందనేక యగ్నిపర్వతములు కలవు. ఈ ద్వీపమునందు (1) ఇంద్రగిరి (2) జంబిరేక, హరినది (3) అసహా (4) కూబు (5) పాణి (6) శ్యాక (7) తమింగు (8) సింపంగు (9) కంపా (10) మూసి (11) పాలెంబంగు మొదలగు నడలన్నియును బటతిరుంగం పర్వతములలోఁ బుట్టి యీశాన్యముగఁ బ్రవహించి సముద్రగర్తముగు చున్నవి. తోమర, చుణీచుడి, శంకర మొదలగు ననేకపరమస్థులున్నవి.

ఈ ద్వీపమునందు వడ్డు, చేరకు, కాశీనిత్తులు విశేషముగఁ బండున. కొబ్బరిచెట్లు, తాటిచెట్లు, యాకచెట్లు పోకచెట్లు, చింతచెట్లు, నారింజచెట్లు, దానిమ్మచెట్లు బామచెట్లు, మొదలగునవి దట్టముగ నున్నవి. మొక్కజొన్నలు, పెండ్లెం, బంగాళాదుంపలు, ఏలకులు, బాజికాయలు, లవంగాలు మున్నగునవి విరివిగ ఫలించును. దండకాణ్యముతోఁ బోల్చుదగిన మహాకణ్యంబు లిందుగలవు. ఆసంఖ్యాకంబులగు వానరంబు లిచ్చట విచ్చలవిడిగ సంహరించుచుండుటచే నీ ద్వీపమే రామాయణములోని కిష్కింధ కావేపునని కొందరు హిందువులున్నారు.

ఒటహులు లేక ఒటకులు, కూబులు మొదలగు నీ వనాగరకపు తెగలవాండ్రుట నున్నారు. వీరుమనదేశమందలి యెరుకల యానాదులఁ బోలియుండురు. ఇప్పటికి 40 సంవత్సరములక్రిందటివరకును వీరు, పొడుగాటి గోకొలు పెట్టుకొనుచుండిరే కాని వస్త్రముల ధరించుట నిట్టివల నారంభించిరి. ఈ తెగలవారి ద్వీపపుఁ బ్రాచీనవాసులు. ఓరిపుడీ ద్వీపపువ్యవసాన బర్హతప్రాంతముల నున్నారు. వీరు పూర్వకాలంబున నరనూంస భక్షకులట. ఈ ద్వీపమునకు హిందువులు వెళ్లకపూర్వ మినారాంతకు లొక రిథో నొకరు పోట్లాడుకొని కొట్టుకొనుచుండిరి; కాని, వీరిలో నిప్పటికైన నైకమత్యత యుద్ధలేదు. వీరిలో ఒటహులు

మాత్రము నల్లని బూడిదవస్త్రముగల శరీరులు. వీరు చిన్నచిన్న తెప్పలను నావలను వేసిమని యెంతదూరమైనను సముద్రము మీద నతిసులభముగఁ బ్రయాణము చేయుచుఁ జేపలు మొదలగు జలచరములఁబట్టి భుజించుట వీరి కనాదినండియ నాచారమై యున్నది. మనదేశములోని యెరుకలు, యానాదులవలె వీరును మూఢులుగనండి చిన్నచిన్న చుట్టుగుడిపెలలో గాపురముఁ జేయుచుఁ బేకుచెట్ల ఆకులను కాపినములు (గోమల) గ నుపయోగించుకొనుచు దింబరి వేషముతోఁ దిరుగుచుండిరి; కాని, క్రమశిక్షణ పాశ్చాత్యులస్థితిఁ జూచి వీరును వస్త్రముల ధరించుచున్నను విశేష తెలివితేటలు కలిగియుండలేదు.

క్రైస్తవ శకారంభమునకుఁ బూర్వమునగ నిప్పటికి షుమారు రెండువేల సంవత్సరముల క్రిందటివర కీద్వీపము యొక్క చరిత్ర యేమియు మనకుఁ దెలియదు.

క్రైస్తవ శకారంభ ప్రాంతముల నాగ్రు లతున్నత సిలిలో నుండుటయే గాక మగధరాజ్యమును వైతిము వశపరచుకొని పరిపాలించిరి. ఆరెరుణములో ననగా క్రీ. శ. 78 వ సంవత్సర ప్రాంతమునుంచి “యవ” ద్వీపములో నొకశక మారంభమై యిప్పటికిని వాడుకలోనున్నది; దీనికి “అదిత్య” లేక “అజ” శకమని పేరు. ఒటహుళః కాలివాహాశకముతో నిదియు నారంభించుటచే నిదియును కాలివాహాశకముతో నొకటియై యుండ నోపును. ఆదిశేఖరుడ ను హిందువాకఁడవుడ చటికిఁ బ్రవేశించుటచే నాశకమేర్పడినట్లు యవద్వీపవాసు లిప్పటికిని జేషుదురు. కాని, సుమిత్ర ద్వీపమును దాటినఁగాని హిందూదేశస్థులు యవద్వీపము కేగియుండరు గనుక క్రీ. శ. 78వ సంవత్సరములోపుగనే హిందువులు సుమిత్ర ద్వీపమును చేరియుండిరి. మఱియు, యవద్వీపములోని పురాతన దేవాలయముల నిర్మాణముఁ బట్టియును, వాని యాకారాలంకారాదులఁ బట్టియు, శాసనములవైపున్న “వేంగి” (ఆంధ్ర) భాష, సంస్కృతభాషలను బట్టియును కూడ నిది వాస్తవమై యుండుననియు, ప్రధమమున సుమిత్ర ద్వీప యవద్వీపములకు (తెలింగదేశములోని కృష్ణానదియొక్క ముఖద్వారము (సమీపమున నున్న శ్రీకాకుళము)నుండి కొందరు ప్రావ్యాణులు వెళ్లి రినియుఁ బిమ్మట కొంతకాలమునకు, ఘూర్జర (గుజరాత్) దేశమునుండి వాఘులకూడ వెళ్లిరియు జేమ్సు ఫర్గుసన్ (James Fergusson.) దొరగారు చేసిన యూహా సరియైనదని యిప్పటి యాంగ్లేసు శోధకు లొప్పుకొనుచున్నారు మాంటు స్ట్యూఆర్టు యల్ఫిన్ స్టన్ Mont Stuart Elphin stone దొరగారిట్లు వ్రాసిన్నారు. “కన్యాకుమారి అగ్రమునకుఁ దూర్పున బంగాళాఖాతమునుంచి గంగానదికిని సముద్రాద్వీపమునకును పెద్దచెాడలు ప్రయాణముచేయుచుండెనని “వెల్ఫెన్” అను గ్రంథములో వ్రాయబడియుండుటచేత పశ్చిమ (అరేబియా) సముద్రతీరవాసులకంటె కొరమాండలో కొన్లు (తూర్పుసముద్రము లేక, బంగాళాఖాతతీరము)న నున్న వారే నాకా ప్రయాణములందు నిపుణులని చెప్పవచ్చును. ఏకారణముచేతనైన నేమి హిందూదేశ తూర్పు సముద్రతీర వాసులలో నుత్తరమున నున్నవారే పూర్వముగ సముద్రము మీదఁ బ్రయాణముఁజేసిరినియును, “కలింగము”నుంచి హిందువులు యవద్వీపముఁ బ్రవేశించి అచటి జనులకు నాగరకత నేర్పితమ ప్రవేశకాలమునుంచి యిప్పటి కచట వాడుకలోనున్న శకము నేర్పరచిరినియు. నా శకము క్రీ. పూ. 75 వ సంవత్సరము మొదలుకొని యేర్పడినదనియును యవద్వీప చరిత్రకలన స్పష్టమగుచున్నది. యవద్వీపములోని గొప్ప హిందూదేవాలయముల వల్లను, అచటి సామాన్యభాష మలయభాషయైనను చరిత్రలు, గ్రంథములు, శాసనములు సంస్కృత భాషలోనే వ్రాయఁ బడియుండుటవల్లను ఈపై విషయము యథార్థమని తోచుచున్నది.” కాని, యవద్వీపములోను సుమిత్రద్వీపములోను వాడుకలోనున్న శకవిషయములో యల్ఫిన్ స్టన్ దొరగారు పొరబాటు పడిననుట స్పష్టము. ఏలయున నచట వాడుకలోనున్న శకము క్రీ. శ. 78 వ సంవత్సరములో ప్రారంభించినదికాని క్రీ. పూ. 75 వ సంవత్సరములో ప్రారంభించలేదు. మఱియు నక్కాలంబున గృష్ణానది మీది శ్రీకాకుళముకూడ కలింగదేశములో చేరియుండెను. కాఁబట్టి కృష్ణాజిల్లాలోని శ్రీకాకుళమునుంచియే యిప్పటికి షుమారు రెండువేల సంవత్సరములక్రిందట మలయద్వీపమును కాంగ్రులు ప్రథమమున వలసపోయిరిని యిప్పటి చరిత్రకారు లంగీకరించుచున్నారు.

అద్వైత ప్రాప్త మతములు.

కర్మభాసనముచేయవలయు.

బాప్సాదే వేంకటప్పయ్యపంతులు గారిట్లు వ్రాయుచున్నారు.

సామ్యమర్థమునే కర్మగా గీతాశాస్త్రము కర్మించి యున్నందున గర్మపదమువలన గామ్యకర్మయే గ్రహింపబడుచున్నది. కామ్యకర్మదేశ్యము స్వలాభాపేక్ష, స్వాభిమానము మాఁపునకే జన్మప్రాసంగ్యముననే యుత్పత్తి యగుచున్నది. మాఁపును కైశవదశయందు దన్న తిప్ప నవ్యుల నెరుగదు. తన శుభిహాసాదిబాధల ననంతం చేయుచున్న తన కల్పిని సయితమువాదజనించినకొంతికాలమువరకును క్రిందబాలవంధును. కాలక్రమేణ తనకు బలవిధముల సంకతురాలుగ నుండిన కల్పిని దెలిసి యామెను క్రమించును. తరువాత తన బంధులగు తండ్రి నహోదరీపహోదరులు మొదలగు స్నేహబుధులవలనను గుర్తించి క్రమించునాగును. ఈ ప్రేమ "తనవారి" "తనది" అని యెంతవరకు జెప్పదగియుండునో అంతవరకే వ్యాపించుచుండును. దీనినే వేదాంతశాస్త్రమున మమత్వ మనిరి. ఈ మమత్వము స్వాభావిక మని యొప్పుకొనక తప్పదు. దీనికి "నేను" అనునది బీజాంబరము.

మమత్వము నాకొక్కనికే కలదిగాదు. ప్రపంచములోని సమస్త ప్రాణికోటికిని గలదు గనుక నాయొక్కయు నావారి యొక్కయు నాదానియొక్కయు యోగ జేయమును నేను విచారించుకొనునటులనై, యితర ప్రాణులను దయయొక్కయు దమవారి యొక్కయు యోగ జేయముల విచారించుకొను నని నేను మరల వరదాదు. గనుక స్వాభిమానముచే స్వలాభము నపేక్షించు నేను స్వాభిమానము చే దమలాభము గాక్షించు నితరుల యోగ జేయము నకు భంగము కలిగింప బ్రయత్నింప గాదు. అటులప్రకృతియనెడల బలవద్విరోధమును సంపాదించుకొందును. ఇట్టిప్రయత్నముల నాపుటకే యద్వైతము, ప్రభుత్వపురస్కారులు ప్రభుత్వపుపద్ధతియందలి మార్పులు గలుగుటకు గాఢజయివది. అందువలన నితరుల కుపద్రవమును గోపాదేశమును గలిగింపదగిట్టి కాగ్యములవిడనాడి ప్రతివారను దయయోగ జేయములై ప్రయత్నింప కలయునను సిద్ధాంతము కలయెత్తినది. ఈసిద్ధాంతము నెలకొల్పుటయే ప్రభుత్వముయొక్క యద్వైతముగాన "నాకే యాగోగ్యము నాకే యైశ్వర్యము" అనియిరుల గమనింపక ప్రవర్తించువారు దుఃఖమునే పొందవలసివచ్చునగాన దుఃఖమే ప్రయోజనముగాగల నీయజ్ఞానవృత్తియందు బ్రవేశింపక పరులకుపద్రవమును గోపాదేశమును గలిగింపకుండగ ప్రవర్తించవలయును. ఈధర్మమునకే వేదాంతశాస్త్రమున బ్రస్తుతిధర్మమును నామయ్యబడినది. అభ్యుదయము అగా వ్రాపించునుము. ఈధర్మము యొక్క ముఖ్యప్రయోజనము.

అభ్యుదయప్రాప్తి గలిగించు ప్రస్తుతిధర్మము ననలంబించివారల జ్ఞానముయొక్క మొదటమెట్లునందే యుండునటుల నూహింపబడుచున్నాడు. ఏలయనగా జ్ఞాని తనప్రేమను కాదులతోనందజాలడు. అనుభవ సమదాయముచేత నేర్పడిన పదార్థమునందలియణువు లెలుల నాపదార్థ స్థితికిని ధర్మ సర్వాసాకమునకును సహాయపడునో యటులనే యాప్రపంచ సహజసాక్షమున కణుదగుతాను దానిస్థితికిని ధర్మసర్వాసాకమునకు సహాయపడవలయునని జ్ఞానితెలియుచున్నాడు. సమీపము దూర మనువిద్యుత్తేక ఒకపదార్థమునందలియణువులు పరస్పరము సహా సంబంధమును గలిగియున్నటులనే తనకు సహజముననున్న వారలై బంధువులని స్నేహితులని జ్ఞానితెలివజాలడు. ప్రపంచమే తాననియు ప్రపంచమునందలి సర్వ ప్రాణులు తనబంధువారు మనియు వ్రాపించిక పదార్థములన్నియు దనదరియు తానుతలచక యుండవలెను. మానవులందరిని యిట్టి జ్ఞానలహరీ తేముటకే మతములన్నియు నుద్దేశింప బడియున్నవి. అభ్యుదయమే ప్రాపంచికసుఖము. కాశ్యతమగు ఆముష్మికానందము నపేక్షించి దీనిని (ప్రాపంచిక సుఖమును) బాటింప రాదని మతములన్నియు నైక కంత్వముగ బోధించుచున్నవి. దీని ననుసరించి చేయుటకు కర్మ విహ్యకర్మ. ఇక్కడ కామము సంపూర్ణముగనశింపలేదు. కార్యమునందు బ్రవర్తించేయుటకుగా నుద్దేశింపబడిన కామ మెన్నటికిని నశింపదుకాని సమీపములే తనబంధు మిత్రుల నియం తాను ప్రపంచమునకులై భిక్షునియొ ప్రపంచమునందలి యొకభాగము తానుకాదనియు దలచి చేయుకర్మలకు గామ్యకర్మలనియు బ్రపంచమే తాను, ప్రాపంచిక పదార్థము

లన్నియు దనవేయనియు కలచి చేయు కర్మలకు నిహ్యకర్మలనియు వేదాంత శాస్త్రము గర్మ వికతుత చేయుచున్నది. కనుకనే "ఆత్మకాయత్వే చాప్తకాయతా. ఆత్మాచరణ్యాత్మను గోగుః పే (వ్రాపించిక) కామము తృప్తినిందించుచున్నది. ఆత్మయొగ బ్రహ్మ"మని యాచార్య స్వామిలవారు తైత్తిరీయోపనిష ద్విక యందు సిద్ధాంతము చేసియున్నారు. కనుక గామ్యకర్మలకును జ్ఞానమునకు నాసమన్వయ మెన్నటికిని కలువాలదు. కామము జ్ఞానలక్షణము కావాలదు. సామ్యమర్థము వాదానికింప దగినది.

సామ్యమర్థము నాచరించు జ్ఞానియందు "నేను" అనుబీజాంబరమెవరికనించినది ఈవికాస మజ్ఞానియందు గుటిలత్వమును బొందును. ప్రస్తుతిధర్మము ననలంబించిన వాని యందును అసంపూర్ణముగ నింకాను జ్ఞానియందు సంపూర్ణమగును. ఈ జ్ఞానిధర్మము నివృత్తిధర్మ మనబడును. నివృత్తినిర్వాహానందమునందును నివృత్తిమే దీర్ఘప్రయోజనము. మనఃస్థులందరి నిటుల జ్ఞానలహరీ తేముటకే వేదాంతము కృషి చేయుచున్నది.

తేయాకు.

తేయాకు పానీయము తేయాకు వేయడమన్న సమయమునందే జర్మనులకు సామ్యము కావ్యవారంభింతురనియు, జర్మనులకు గల యీ దుఃఖభాగమువలన మనవైనికలు చాల నీకాకు పడుచుండురనియు యద్వైతమున నుండి నచ్చునక్షోములలో మనముచువుచుండుము. తేయాకు పానీయము నందు రష్యా వారికివలె మాకు (ఆంగ్లేయులకు) గూడ సధికాభిమాన ముండుట సాంఘికాచారమయి యున్నది. కాటకులు యద్వైతము నెందలగునది తెలిసింపకపడ్డు వీరలు మొట్టతేయాకును బాగ్రజ్జిచేసి కొందురని యొకవర్తక రహస్య పరిజ్ఞానేత్ర చెప్పియున్నాడు. యద్వైతమునందు తేయాకు మరలక విశేషముగ వాడబడుననిగూడ వాడుతు తన యూహాను తెలిపియున్నాడు. వైనికలుకందకములలో నున్న వృక్షము వాకి తేయాకు పానీయ మనపరమను సంకల్పి సాంగ్రామిక కార్యాలయము వారు మరచియుండులేదు. వారు తేయాకును విశేషముగ యద్వైతమునకు పంపి చేయుచున్నాడు. రసాయన శాస్త్రజ్ఞులు తేయాకునందు కోకోలోకన్న కొవ్వుకేరోవైద్రాక్షునను విలవల పదార్థములున్నవి. చెప్పిమాటలు గీటున బుచ్చుచు సాంఘికులు పశ్చిమభ్యుత్థానైవేద్యమునకు కడపటి సారీ పోయినప్పుడచ్చట వారికి తేయాకే చాలమేలుచేసినట్లు తెలియుచున్నది. ధృవమునకపోవు చిన్ని చిన్ని తెలచారికి భోజన పదార్థములును నైడి (మంతు గూడ చక్రములలేకుండ లాగబడు తేప్పకంటి సాధనము) మీద వేయవలెనట్లు మును గూర్చి వ్రాయుచు "కోకోకు నెమోడ్డుగా తేయాకునుంకలని వచ్చినప్పుడు వాంఛ తేయాకునందే యధికముగ లగ్నమగునని స్కాటునుడిని యున్నాడు. మొదల నుద్దేశముకలిగించి ఆయుద్దేశము లగ్నకే కనుసీసమును కలిగించు స్వగభాము తేయాకునందు కలదన వాదము సంకరంచుచు తేయాకునందు పాక్షికముకలిగి యుండుటకు తెలిపి చాల కలదని నేను చెప్పవలసినవాడ నగుచున్నాను. తేయాకు పానీయమును మ్రొంగుటలలో కలిగియున్నామము తగ్గవారంభించునపుడు తలచావు నిరుత్సాహమును గాఢనిద్ర వలన కాంతింప చేయగలవారు ప్రయోజనముయందును తన మాత్రముత్సాహమును కలిగింప జాలు నీనానీయము నేల తాగగూడదనిస్కాటు వ్రాసెను. మరల తిత్తు 9920 అనుగుల ఎత్తునకు పోయి కిలోష్టాస్థి నున్నకు 25 డిగ్రీలు తక్కువగా నున్న యాప్రదేశమునందు తేయాకు యొక్క నవనాగమును మరింతకొనియాడెను. నైడినిద్ర "మేము మిత్రావరమును భుజించిన పిమ్మట నైడిని ములువుగా లాగగలగుచుండుమి. దీనికిదానిగిద బదులు, నిలువరకలను తగ్గుకొంతవరకు కారణమైనను తేయాకు పానీయమును త్రాగుటవలన మాకు కలిగిన యామిత్సాహమే విశేషములైన కోణమని జనవరి 15న లేచి నితరు నిర్యయ ముద్దేశమందువ్రాసెను. భూగర్భ వస్తుపరిష్కారము పోయిన మరియొక సంఘమునకు నాయకుడగు నేయిలారు కోకో గుండు పాక్షికవైయున్నాడు. నైడిలాగువానికి కోకో విధాయకముగ పానీయమని అతడు వ్రాసెను. కాని అతడు కోకో తేయాకునుగూడ కోణవిడిచి కోణ త్రాగుచుండుటచే తక్కినవారు కెంకని యిబ్బంది కలుగక యుండెను.

ప్రపంచమునందు సామ్యవారు ఆస్త్రియావారు యంగ్లీ మువారుమాత్రమే తేయాకు పానీయము నధికముగ త్రాగు వారుగానున్నారు. రష్యావారు వేలయందు నాపానీయ

ములు విశేషముగ త్రాగుదురు. ప్రతిభోజనమునకును ముందు భోజనసమయమున భోజనానంతముగూడ నాస్త్రిలియావారు పానీయమును త్రాగుదురు. మరి యితరవేలలోగూడ దాని సధికముగ త్రాగుదురు. తేయాకునందును కాఫీయందును నుత్సాహమును గలిగించు ధర్మి కాఫీన్ని, యను పదార్థము లుండుట వలననే నాని కట్టికత్తి గలిగియున్నది. ప్రపంచమున నీ మందు దినములనే యధికముగ వాడుచున్నారని వ్రాయదగును. ఈ యదేశమును కలిగించుగుణముగల యేదో యొకమందుదినమునుపయోగించుటకు చీనామొదలు పెరువరకును గల అన్నిదేశములవారునుగూడ నలవాటుపడియున్నారు. ఈగుణమును గలిగించుపదార్థము కాఫీలోను తేయాకులోను మాత్రమేగాక పరశ్వైద్యముల ఆస్త్రికాదేశములలో ప్రత్యేకముగ కెంకెను వేయ వేయ కోకోలలోగూడ నీగుణముకలదు. ముఖముదగ్గమును పాతాత్రుగా కనుగొనగలిగియుండును. పంచదారగుల ప్రతిద్రవమును మద్యగుక్రింద మారగలదు. ఉత్సాహము కలిగించుగుణముమాత్ర మటుల నన్నిటియందును కనుగొనుట సాధ్యముకాదు. మనము దీక్షితో పక్షించి చాకచక్రములలో గ్రహింపవలసియుండును. కోకోలో ధియోబ్రామైనను పదార్థముండునుగాని అది శరీరమున కుద్దేశమును కలిగింపవలదు. తక్కినవిషయములందరి యెట్టిమేలుచేయగలిగినను యానిషయమునందుమాత్రము కోకో నిష్పన్నయోజనమనియే పరిగణింపబడినది.

1870-1914 భేదము

1870 లో జర్మనుల కనేకయుద్ధములలో సంపూర్ణ విజయముకలిగినది. ఇప్పటికి నప్పటికిని ఎంతమాన్యు కలిగినదో తలపోగు నుత్సాహకరముగనన్నది. మరల పరాసు జర్మనునే న లొంగింట్టిని దాకుచున్నది.

యుద్ధనీతి:—1878 లో ఫ్రాన్సు దేశమునకు సహాయము లేరు. బెలిజయమును పట్టుకొనుటకు మూడవ సెరోలియను తనసలహాప్రకారము చేసిని బెలిడిటి సందిని చిస్మార్గు. ప్రకటింపుటచేత ఆంగ్లదేశమువారు విముఖులగునండిరి. రష్యావారు వైరభావము గలిగియుండిరి. 1914 లో ఆంగ్ల రష్యా బెలిజం నెస్వియా-చిన్న దైన మాంటిన్గ్రో దేశములవారందరును ఫ్రాన్సు దేశమునకు సహాయముగా నున్నారు. యుద్ధములో ప్రజేతంపని దేశములవారందరికిని గూడ ఫ్రాన్సుపట్ల సదభిప్రాయము కలిగియుండెను.

వైస్యములకూర్పుట:—1870 లో జర్మనీ వైస్యము లెట్టి యంతఃకలహములు లేనంత సమకూడెను. పరాసు సేనలు సమకూడుటలో భిన్నభావములు కలిగిచెడిపోయెను. 1914లో పరాసువారు తమ వైస్యముల నన్నిటిని నియమిత కాలమునకు సరిగా సమకూర్చగలిగిరి. తలచుకొన్న దానికంటె పరాసు వైస్యము నూటికి పదిరెట్టిధికముగ సమకూడినది.

యుద్ధరంగ వైస్యము:—31-7-1870 తేదీని యుద్ధము ప్రారంభమయినపుడు సమర్థులగు జర్మను యుద్ధభటులు 450,000 మంది యుండిరి. పరాసు వైస్యము 238,500 మంది మాత్రమేవారి నెదుర్కొబోయిరి. 14-8-1914 న మొదటివరుసలోనున్న సుమారు 400,000 జర్మనువైనికులను పరాసు బెలిజియమువారికి నిలువనైస్యములను రెండవవరుసలోని వారు నెవ్వరును లేకపోయినను మొదటివరుసలోని 1,200,000మంది పరాసు బెలిజియమువైనికులు ఎదిరింపగలగుదురు.

ఫిరంగులు:—1870లో పరాసువారికి, 740 యుద్ధ ఫిరంగులును 144యంత్రపుఫిరంగులును గలవుగాని వారియుద్ధ ఫిరంగులు పూర్వ కాలపు పద్ధతి కలదియును వానిగుండు దూరమునకు పోవాలనివిగా నుండెను. వారి బాంబులు మంచివిగా నుండెను. జర్మనీవానికి పరాసువారి ఫిరంగులకంటె నెక్కుడుదూరము నుండు పోవునట్టి 155ఫిరంగు లప్పుడుండెను.

1914లో పరాసు బెలిజియముసేనల ఫిరంగులు జర్మనుల ఫిరంగులకు తీసిపోవునవికావు. ఫ్రెంచివారికి శీఘ్రప్రయోగ యోగ్యములగు ఫిరంగులుగలవు. యూరోపు దేశమున పరాసువారి ఫిరంగులతో మరియెవరి ఫిరంగులును సమానము కావు. వారిఫిరంగులు చురుకులాడక పోవుటచేతనే మధ్యమధ్య నాగకుండ నెంటునెంటునే బారలు వికవచ్చును. వానిగుండు చాలదూరమువరకును పోవును. పరాసువారి బాంబులూడ చాలమంచివి.

వైస్యాధిగనులు శరీరదృష్టమును బుర్రుకులతయను గూడ చాలినంతలేనివాడును మరణమునకు సిద్ధముగా నున్నవాడునగు మూడవసెరోలియను 1870లో వైస్యాధిపతిగా నుండెను. అతడంతలప బొత్తిగా తగినవాడు. గిరల నేర్పరుచుకొని అప్రకారము సమరమును నడి

సమర్థులగు వైద్యాధికారుల సహాయముగూడ లేకుండెను. 1864వ డిసెంబరులోదను 1866లో ఆస్తియాలోదను యుద్ధముచేసి ప్రవీణతను బడసిన మోక్షగారు జర్మనుసేనానిగా నుండెను. అతనిసహాయములుగూడ యుద్ధనిపుణులు.

యుద్ధవిషయములను గురించి సంవత్సరముల కొలది వ్యాసంగ మొనరించినవాడను సర్వసమర్థుడని అందరివలన నెన్నబడినవాడునుగు అతిరథశ్రేష్ఠుడు 1914వ పరాసు వైద్యములను నడపుచున్నాడు.తమతమ విధానములను చక్కగా నిర్వహించుటకు నేర్పుగల మహారథులు, అర్థరథులు, సముఖులును సేనానులతనికి పాసటగానుండి మోలెట్టివంటియను భిక్షాదగుసేనాని జర్మనుల కివ్వచేస్తున్నాడనియు. ఉన్న సేనానుల లెవరినైనను కెనుజరెట్టి యభ్యంతరములు కలిగించు నోయని వెరచుచుండును. నిరోధించుసమర్థు 1870లో మొదటివరసలోని పరాసు సైనికులను జర్మనులు శోధించిన వెంటనే వారిని నిరోధించుటకు జాలినవారెవరును లేక పోయిరి. శ్రాత్రవైద్యములను పరాసు వాతెన్నరచుటకతాళమే లేకపోయినది.

1914లో జర్మనుసైనికులు పరాసు వైద్యముల నోడించుటయే అసంభవము. ఒకవేళ నట్లు జరుగుచునొనినను వారి నెదుర్కుటకు వెనుకప్రక్క రువ్యములున్నారు. అంతేయులు తమవైద్యములను తండ్రిపలిండ్రములుగ బెల్జియములోనికి దింపి జర్మనుల రాకపోకలు నిరోధించుచున్నారు. జర్మనీకి మాడు వైపులపోరు తటస్థించినది. జర్మనీ సమద్రవ్యాపారమును అంగ్లాకాదేశము నిరోధించినది. అందువలన జర్మనుపక్షము లన్నియును నిలిచిపోవును.

పసలపూడి యూనియన్.

రోడ్లవిషయముల స్థితి.

రామచంద్రపురం, ముచ్చమిల్లి, కొత్తపూరు, పసలపూడి యాగ్రామాదులు రామచంద్రపురం యూనియనులో చేరియున్నవి. ఈ యూనియనుకునుమారు రెండు వేలరూపాయలురాబడి గలదు. సదరు మొత్తములో మూగ్రామములలో నుమారు రు.1200 లుచెచ్చును. ఇంతసొమ్ము వసూలగు గ్రామము యూనియనులోలేదు. మూగ్రామము నుమారొకమైలు పొడవు,మాడు నాల్గు పల్లాంగులువెడల్పుగల గ్రామము. ఇట్టి గ్రామమునందు వర్షకాలమున ఇంటిలో వారు బయటకు వచ్చుటకు నీలులేదు. మూగ్రామము యావనంద్రి రైతులుగానున్నారు. వీరందరు ప్రాద్దిన పొలమునకుపోయి సస్యములు మాదుకొనవలయును. అరుగు దిగుసరికి మోకాలులోకు బురద ప్రతిబిధినిగలదు. ఇచ్చట పెద్దపీడి ఒకటిగలదు. సదరు పెద్దపీడినిబట్టి మేడపాటిపాపి యిండ్లనొద్దగల బాధజూచినవారికి విశదముకాగలదు. సదరు పీడినివలన కెరె వేంకయ్యగారి యిల్లు లగాయికు నైపుల్లేట చివరవరకునుండు బాధ యంత అంత అని చెప్ప నలవిగాదు. సదరువారి సమీపభూమికి బోవుమార్గము అయిఉన్నది. ఈ కాలమున నెనరైన నోకకు చనిపోయిననాళకమును తీసికొని పోవునపుడు భూమిమీద అడుగువేయుసరికి మారలోకు దించుకొనిపోవును. సమీపమునకువెళ్లుసరికి తిరిగి తల్లిగర్భమున జనించినామని తలచకమానరు. ఈగిలి యిటులుండగా మన సబుగారి వీధిలోని యొక చెప్పనలవికాదు. మధ్యమధ్యను పెద్దనాల్గు. ఇది కార్లకరిగిలి మనుష్యులు పడుబాధ చెప్ప నక్కరలేదు. మాయూనియన్ చేర్ మేకగారు మూగ్రామము వచ్చి మబాధలనుమాచి నివారణచేయరైరి. ఇది మాదురద్య ప్తము. లాంతెన్నకూడ సరిగాలేవు. ఇంతగ్రామముకు పరిలాం తగ్గునంటే గాస్తీలేవు. మాసొమ్ము తీసికొనిపోయి యింతగ్రామ మునకు ఖచ్చునొట్టుటయేగాని మూగ్రామముకు వినివెనాగించుటలేదు. ఈమధ్య మూగ్రామములో ముప్పవయ్యలయ్య యింటి యొద్ద లాంతెన పడి నుమారు రెండుమాసములు అయినప్పటికి రాజాలంతరుచేసినారు కారు. వాడేవు నారాయణమూర్తి పంతులు, పోతంకెట్టి రామరాజుగారు కొవ్వూరి రామిరెడ్డి గారు పోతంకెట్టి రామన్నగారు, మాయూనియన్ మెంబర్లగు నున్నారు. వీరు అయినను మీటింగులోకి గ్రామప్రజలకన్న ములు విన్నవించి నాని నివారించ బ్రయత్నించుటలేదు. నోడ్లీగొరవారు వైద్యవ్యాపారములన మూగ్రామము వచ్చుటకు వీరికి లేకపోయినప్పటికి మూగ్రామ మెంబర్లు అయినను తగినంత శ్రద్ధవహించి మూగ్రామముయొక్క బాధ త్వరలో నివారణగలలోని నమ్ముచున్నాము.

అమెరికావారు.

జర్మనువ్యాపారము.

మాంచెన్నరు గార్షియను డెయిలీ తెలిగ్రాపు పత్రిక లకు న్యాయాధ్యక్షులను విశేషముడు నెప్టెంబరు 17 నయిటుల తింటిచ్చెను.

ఈ ప్రకటనయందు యుద్ధమువలన వర్తకమునకు విశేష నష్టము కలిగినది. జర్మను విదేశవ్యాపారము నసించినదని యెల్లవారును విశ్వసించుచున్నారగాని దీనివలన చివరకు యింగ్లాండుదేశమున కధిక లాభము కలుగునో అమెరికాదేశమున కధికలాభము కలుగునో యెవ్వరును చెప్పట కంగీకరింపకున్నారు. దక్షిణ అమెరికాలో నివివరకు జర్మనులు చేయుచున్న ప్రాచీన వ్యాపారము దధికభాగము అమెరికావారి వశమగు నని యిచ్చట నభిప్రాయము కలచుగాని యింగ్లీషువారుగూడ నాపిషయమున పోటీకిరాకమానరని తలచుచున్నారు. ఈ సందర్భమున బ్రిటిషు దీవులలో జరుగుచున్న ఏర్పాటులను మించవలెనని అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల యందంత కన్న నెన్నడు కరుకు దనముతో నీతరుణమున వ్యాపారుల ప్రవీణియును వర్తక సంఘమువారును పనిచేయుట యత్యవసరమని అమెరికావారు తలంచుచున్నారు. అమెరికాలో నీ విషయమున కోరికని జరుగుచున్న మాట వాస్తవమేగాని యిప్పుడు జరుగుచున్న పనులు అవసరమగునంత విశేషముగ జరుగు చుండుటలేదని వర్తక వార్తాపత్రికలు వ్రాయుచున్నవి. జరిగిన నిప్పుడు జరుగ నేరదని అమెరికా దేశపు వాణిజ్యవార్తా పత్రికలో నొక ప్రధాన పత్రిక వ్రాయుచున్నది. “దురాశలవాదు కోరికకు దానికన్న నధికమగు విత్తమిప్పుడు మీ వాస్తవముకా నున్నది. ఇట్టి యద్భుత సమయము మగల నెన్నటికిని కానేరదు. దక్షిణ అమెరికా దేశమందలి పెద్ద పెద్ద వర్తక స్థానము లెవరి కళము కానున్నది? సహజముగ వీనిని వైవశము చేసుకొనద దేశము అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రము ఆదేశమున కవిలభించునన్న బ్రిటిషు దేశమునకే ఆవిదక్కగలవు. అని ఆ బత్రిక వ్రాసెను.

ఈ యుద్ధమువలన కలిగిన నష్టముకన్న కలిగిన కష్టముల కష్టముగ బ్రిటిషు అమెరికా దేశముల వారికి ప్రస్తుత వ్యాపార విభిరముకత వలన లాభము రాకమానదని యా దేశమందన్న వ్యాపార పోషింబందరును నమ్మకముతో నుడువుచున్నారు.

పాణెంగ్రామస్థులకష్టములు.

కర్నూలుజిల్లా కలెక్టరుగారి కొకవిన్నపము. ఇది ప్రకటనార్థమై మాకు బంపబడినది. మాయూనిక పడమటివైపున యెల్లమలయనపర్వతము కలదు. ఈపర్వతమధ్యమున చిత్తూరునుండి కర్నూలునకు వెళ్లుటకై మూగ్రామముమీదుగా నొకరోడ్డు వేయబడియున్నది. మాయూనివారి కీకొండలమధ్యముననే చాలభూములున్నవి. గడ్డి, కల్లెలు, నీళ్లు, మొదలగు వసతులుకూడ నిచ్చట విశేషముగ గలవు. ఇందువలన రాత్రింబవలు రోడ్డువెంట పశువుల మేపుకొను నిమిల్లెమున, గడ్డి కల్లెలు తెచ్చుకొనుటకును, ప్రజలుపోవుచుండును. అయినను, నిచ్చట దొంగలబాధ విశేషముగకున్నది. ఈనెల 15, 16 వ తేదీలయందు మూగ్రామము వారు కొండలును, మతీకొండలు బాటసారులును వారివారి పనులమీద నీరోడ్డుమీద బోవుచుండిరి. సర్కారువారి మెట్టుకు కొంచెమావలనున్న తొండమానిమిట్ట యన స్థలము చేరిరి. అప్పుడు పట్టపగలు పది పరకొండు గంటలును. అంతట, నొక దొంగలగుంపు గొడ్డెల్లును, గండ్రగొడ్డెల్లును, ఇనుపకట్లు వేసిన లాటిలును, బుచ్చుకొని వీరవైబడి చావగొట్టిరి. వీరి యొద్దదొరకిన సాతునంతయు దోచుకొనిరి. స్త్రీలను, పురుషులను పలువిధముల బాధించుచుండ, వీరికేకలు ఆప్రాంతముల యందు పొలములలో నెచ్చుజనులు కొందఱువిని పరుగెత్తుకొనవచ్చిరి. వీరిని చూచుటచేతనే దొంగలు పారిపోయిరి. అప్పటి నుండియు నీరోడ్డువెంట జనులనడుచుటకు భయపడుచున్నారు. ఆచారని పోకమీటరి. పోతున్న అచ్చటిచేలలో వేయబడిన నైపులన్నియు వాడగును. ఈ సంగతులు మాకలెక్టరుగారు విచారించి యా దొంగలబాధను నివారించెదరని నమ్ముచున్నాము.

హస్త్యలహరి

మనకు:—ఏమిటిని నేనాలాగు మైదురచి నిద్రపోకుంటే ఎందుకు లేవడం.

భార్య:—అబ్బా! మీగురుగుడ్డగుబలొదలాగు విశేషరికి భయంపెన్నాంటే నే నేదించెయ్యెను.

నాయనమ్మ:—అయ్యో,అయ్యో, అదేమిటా,అలాగు సిగరెట్లు కాలుస్తున్నావు మీనాన్నమా నే చావాచితక కొట్టడట్రా.

మనసుడు:—సిగరెట్లెక్కిడివనుకున్నా వేమిటినాన్న నే బులోజే.నన్నెందుకొడ్డతాడు. నాన్న కాల్చడం లేదామిటి.

బాటసారి:—(భోజన మయినతరువాత కడుపు తిడుము కొనుచు) సరే బాగానేవుంది. వంట రోజూ యాలాగేవుండే మాటుంటే నేను మీబసలోనే భోంజేస్తానుగాని నెలకేం యియ్యటాలో చెప్పండి.

పూటహుల్లవాడు:— అయితే మీ భోజనపుష్టి ప్రతి పూటా యాలాగే వుంటుదన్న మాటేనా.

వా:—ఏమిటాలాగు తప్పువున్నావు. ఎందుకోనవని.

కూ:—దబ్బుకోసమయ్యా దబ్బుకోసం.

వా:—అలాగే దబ్బు నీకెప్పుడు దొరుకుతుంది.

కూ:—శనివారంనాడయ్యా ఆవాళ కూలియస్తారు.

వా:—కూలా, పాతనుకొన్నాను.

మూల శంక కు తైలము.

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-12-0
మూలశంకవలన అసనముదగ్గర చర్మము లావుబారి క్రమముగ చిన్నచిన్న మొలలు ఏర్పడును. ఇదిపైత్యకోశపు మందతవలన (Torpid liver, గలుగును అతికాక, బడలిక, విశేషకాలము ఒక చోట కూర్చుండుట, మలవారోధమువలన బహిర్దైశమునకు పోయినపుడును ఇతర సమయములందును రక్తముపడును. విడువక కొంతకాలమువాడిన మూలశంకరోగము తగ్గగలదు.
ఆమృతాంజనము డిపో ఫోర్టు, బొంబాయి.

దీనినెవ్వరును చదువకండి

ఒకనియోగించిన వాడు చక్కనివాడు - న్యూల్స్ డె నలుపాపైనాడు - గొప్పకుటుంబము లోనివాడు - పెండ్లి కుమార్తె-పదియేండ్లమించినకన్యక కావతెను. కొలదిపాటి యలంకారము లుంచబడును - విశేషములు తెలియగోరువారికింది చిరునామాకు వ్రాసి కనుగొనవచ్చును. ‘వివాహము’
C/o V. S. R.
ఆంధ్రప్రదేశ్ కాఫీసు, మద్రాసు.

నోటీసు.

సరసాపురం యిన్ డెప్రీయర్ యింపుపుమెంటు కంపెని లిమిటెడ్, సరసాపురం.

ఈకంపెనివారివల ఆ 1912 సం॥ నవంబరు 4 తేదీని యేర్పాటుచేయబడి అంగీకరించబడినటువంటిన్ని 25వ తేదీని భూయవర్చబడినటువంటిన్ని సైన్వల్ రిజల్యూషనుప్రకారం యాకంపెని స్వేచ్ఛాసమాప్తి చేయబడుటకు యేర్పాటుచేయబడినది.

2. ఈకంపెని వారివల తయారుచేయబడ్డ ఆ.సి.విని యోగపరుపబడ్డవిధముగా తెలియజేయునట్టి తక్కును చూడడమునకును, నేదయిన వివరణమును వినుటకును జనరల్ మీటింగు నర్నాపురం కంపెని రిజల్యూషన్ ఆఫీసులో నవంబరు నెల 30 తేదీ వరకు 2 గంటలకు యేర్పరచవయినది. గమక భాగస్థులు రాగోరబడినారు.

తేది 25 నెప్టెంబరు 1914 } A. Venkata Subbarayulu, Liquidator

కావలయును.

అచ్చు అక్షరములను పోత పోయు వాడు కావలయును. పనిబాగుగ నెలిసియుండవలయును. యోగ్యతాపత్రములతో తీరమును తెలుపుచు యాక్రింది ఆద్రెస్సుకు వ్రాసి, కొనవలయును.

కొత్తను ప్రింటింగువర్కును.

మైసూరు.

అమృతాంజనము AMRUTANJAN.

అమృతాంజనమునకు సాటియైనమందు అమృతాంజనమే.

అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతివలన దేశమునందంతటను

అమృతములు అంజనములు వెలసిచని.

ప్రతియింటను నుండుదగిన చక్కనిమృదు. చక్కనిడబ్బితోసహా సీసా 1-కి 0-8-0 డబ్బా 1-కి 5-4-0.

వాగపురవస్తుప్రదర్శన శాలయందు దియ్యబడిన పతకము.

గొప్పగొప్పవారివలనను గొప్పడాక్టరులవలనను

యోగ్యతాపత్రములు పొందినవి.

వారమునకు వేలకువేలు సీసాలు విక్రయము.

ప్రతిదూకాణమునందును చిక్కగలదు.

పంచభాషి చీటిని చూచుకొనిన మోసముండదు.

అమృతాంజనము

తలనొప్పుల మాన్పును.

వాయువుపోట్ల బాపును.

పార్శ్వపు నొప్పుల

బార దోలును.

ఉబ్బినమునకు ఉత్తమము.

వాపులను ఖండించును.

అమృతాంజనమును కొననివారు లేరు.

వెల స్వల్పము ! ఫలమధికము!!

అమృతాంజనము

బెణుకుల బేధించును,

దగ్గును తగ్గించును.

దురదను దొలగించును.

తేలుబాధను తీసివేయును.

గాయము వుండ్లకు

ఘనమయినమందు.

అమృతాంజనము జగత్ప్రసిద్ధినిగాంచినది.

సువాసన గలిగియుండును.

దంతచూర్ణము

పంటినొప్పులకు మంచిపోడుము. సువాసన గలిగియుండును. వెల స్వల్పము.

డబ్బా 1-కి వెల 0-2-0 మాత్రమే.

దంతశూలహరి

నొప్పిగలచోట దూదిని మంచుతోతడిపి పెట్టిన నొప్పినివెంటనేమాన్పును.

సీసా 1కి వెల 0-8-0 మాత్రమే.

జీర్ణరసాయనము

ఆకలిలేకపోవుట, అగ్ని మాంద్యము, మలబద్ధము మొదలగువానికి మంచిమందు.

25 మాత్రలుగల డబ్బా 1కి వెల 1-4-0

గజికితైలము

చిన్న పిల్లలకు మంచిమందు. ఈతైలము నాలుగుపూటలు రాచినతప్పక పనిచేయును.

డబ్బా 1కి వెల 0-8-0 అణాలు

పగుళ్ళకు తైలము.

అజీర్ణము, అజీర్ణములు, చర్మము, కారకమువలనను శీతగాలివలనను పగిలిసిన కాయలు, జలపుట్టుటయు సంధించును.

ఈతైలమును రాచిన పగుళ్ళుమాని జలపోయి మంచిచర్మము రాగలదు. పగుళ్ళనొప్పియు నయమగును. స్వల్పక్రయము.

వెల డబ్బా 1-కి రు. 0-8-0. వి. పి. వేరు.

మోహినీ తైలము.

మెదడుకు, కండ్లకుచలువజేయును. మెదడుకులు నునుపుచేయును. కురులుపురుగును.

5 తులముల నూనెగల సీసా వెల 0-12-0

మూలశంకకు తైలము

మూలశంకవలన ఆసనమునంద చర్మము లావు బాకమొలలువర్ష కి యమిత బాధగలుగును. డబ్బా 1-కి వెల 0-12-0 మాత్రమే.

కలరా మాత్రలు.

కలరాతగిలినవెంటనే మందుతీసుట ఆవశ్యకము. కలరాకు బహుశ్రేష్ఠమైనది.

12 మాత్రలు డబ్బా 1-కి వెల 0-6-0

తేలు మందు.

ఈ మందును కుట్టినచోట రాచిన బాధ మాయమగును. ప్రతియింట నుండుదగినది. సీసా 1-కి వెల 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

వజ్రగుళికలు.

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, రక్తవృద్ధికి, శక్తికి, వజ్రాయుధము.

20 మాత్రలుగల డబ్బా 1కి వెల 1-0-0

రోగహరి.

ఈభస్మమును నీటితో గట్టిగా కలిపి పట్టించిన, రోగములు రెండు నిమిషములలో మొదలంట రాచిపోవును. దీనివలన చర్మము నలుపెక్కదు. మంటయుండదు.

డబ్బా 1-కి రు. 0-8-0 వి. పి. తో 0-12-0

తామర తైలము.

తామర, తీట, ఏనుగుగజ్జి, దురద, రసి కాయలు మొదలగునాటికి మంచిమందు.

డబ్బా 1-కి వెల 6 అణాలు మాత్రమే.

జ్వరహరి.

చలిజ్వరము, ప్రళయజ్వరము, మన్యజ్వరము మొదలగునవి స్తజ్వరములకుదివ్యోషధము

సీసా 1కి వెల 0-12-0 అణాలు.

చుండుకు నూనె.

ఈనూనెను రాచిన చుండు, పొట్టరాలుట, జల, గోకుసుపుండు మొదలగునవి మానును. దీనివలన మెదడుకులకు హాని గలుగక చక్కగ, బెరుగక గలవు.

సీసా 1-కి 0-6-0 వి. పి. సహా 0-10-0

కర్ణశూలహరి

5, 6 బొట్లను చెవిలోపోసిన బాధతగ్గును. మంటయుండదు. త్వరతో మాన్పును.

సీసా 1కి వెల 0-6-0 అణాలు మాత్రమే.

సుఖిభోగి మాత్రలు.

కొడుకు సనామేహములకు ఈమాత్రలు బాగుగ పని జేయును. వీనిని తినుచు పుండువడిన చోట తైలమును రాయవలయును. ఇవి రక్తశుద్ధికి మేహకారక బాధ్యములకు కూడ చాల ఉపయోగకారి.

20 మాత్రలుగల డబ్బా 1-కి వెల రు. 1-0-0

చిరునామా:— అమృతాంజనండ్రిపో, ౬, ౭ తంబుళెట్టివీడి, జి.టి. మదరాసు.

పి. యజ్ఞ. సింహాంధుకంపెని,
26, ఆదియప్పనాయనిగోడ, మద్రాసు.

మేల్కొనూరి తులం 1-కి
రూ. 80-0-0
నెం. 2. రూ. 25-0-0
గోరంపేట తులం 0-8-0
కాశీరపు తులం 1-4-0
నూర్యమర్కం తులం 1-4-0
సింగపూరు మేల్కొనూరి

కర్నూరు తులం 1-కి రూ. 2-0-0. సింహం లూడియానా
పాల యంగున 12 తులముల దబ్బా 1-కి రూ. 1-0-0
సింహం సుందరకర్కపాడి దబ్బా 1-కి రూ. 0-8-0
కేటలాగులు కలయవారు వ్రాసి తెప్పించుకొనడు.

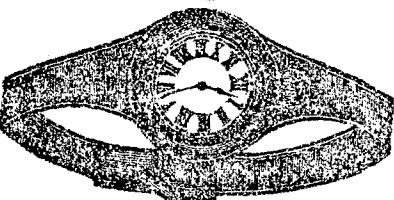
విక్రీలు వెండి హంటింగు గడియారము.

ఈ గడియారము బహుభుద్ధియు
ను సుందరమయిన పనితీరుగలదిన్ని
మేల్కొనూరి తులం 1-కి రూ. 80-0-0
నెం. 2. రూ. 25-0-0
గోరంపేట తులం 0-8-0
కాశీరపు తులం 1-4-0
నూర్యమర్కం తులం 1-4-0
సింగపూరు మేల్కొనూరి

సిక్కిల్ వెండి లేడిస్ రిస్సువాచి.

శ్రీమత్తు, పురు
మొన్ను చేతిలో
కట్టుకొనుటకు ఉప
యోగముగ సిక్కి
ల్ వెండితో చేయ
బడినది.

సిక్కిల్ వెండి లేడిగడియారము. ధర రూ. 8-8-0.
వెండిగడియారము. ధర 4-8-0.
విక్రీడియావాచ్ కంపెని, సాకారుపేటపాళె, మద్రాసు.

శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్యము.

రెండవ కూర్పు.

“సుతమతియైన యాంధ్రకవి భూర్జుడి పల్కుల కట్టు
గల్గెనీ, యాతలిత మాధురీ మహిమ” యని శ్రీకృష్ణదేవరాయ
లచే శ్లాఘింపఁ బడినది. ఇప్పుడు రెండవకూర్పు చక్కగా నవ
రించి వెదకుతున్నందులతో ఆంధ్రవాల్మీకి రామాయణమున
సుధద్రావిడయ నాటకమువలె ముద్రింపఁ బడినది. ఆంధ్ర
వాల్మీకి రామాయణ కృతికర్తలగు బ్ర. శ్రీ. వావిలికొలను
మల్పరావుగారు వ్రాసిన టీకయు వీరికే తేర్చబడినది. ఇందు
శ్రీ కాళహస్తికృత్యనివృత్తియు గలదు.
నగము కాలికో రూ 1-0-0 పూర్తికాలికో 1-4-0
అటు ప్రతులొక్కసారి కొనువారికి 1-0-0 కు 0-4-0 అ
మగు ప్రోత్సేహము. పంపినవారు.

శ్రీ రామజయమందిరము.

తిరుకల్లెక్కోటి, మద్రాసు అనివ్రాయవలెను.

ఈ పుస్తకము కలిగించునట్టి, ఉడికించునట్టి అన్నిరకముల
“ప్రభు”లను మద్రాసు రాజధానిలోని అన్ని కంపెనిలకన్న
మాకంపెని గొప్పదియై, నమ్మకమయినదియు నయ్యున్నది
ఇది మాకు ముఖ్యమయిన పనియగుటవలననే మాఖాతాదారు
లకు మిక్కిలి స్వల్పధరలకు మేము యివ్వగలిగియున్నాము.
సర్వసాధారణములగు కొన్ని మాదిరిలను

గమనింపుడు.
నెం 100 (detachable) (కట్టుకొనుటకు ఉపయోగముగ) 2 బర్లులు నహా యివ్వబడును. ఈన బర్లుల కిగున నట్టి యుక్త్యోగము లకు కను ముఖ్యము టిక్కెట్ల సహా రూ 8.
నెం 11 (detachable) చాలాబలిష్ఠమయినది. ఎక్కువకాలం పనితీరు గలిగినది. మిక్కిలి పొడవైనది. గన్నది. టిక్కెట్ల సహా వెల రూ. 9-8-0
నెం 45, 48 గు మాత్రముగా లెహురుచేయబడినది.
నెం 11 గు మాదిరి గానుండును. టిక్కెట్ల సహా వెల రూ 8.
నెం. 200 పాకెట్ స్టాప్ చిన్నదియై తేయి ఇమిడ్చు గలదియు, టిక్కెట్ల సహా వెల రూ. 8-8-0
కే. ఎస్. పి. వేడ్, 181/18 బ్రాడ్వే, మద్రాసు.
వర్తకులకు ప్రత్యేకపుధరలు యివ్వబడును.

శుక్లనష్టము

గుణమియసిచో

సొమ్ము తిరుగ నియబడును.

100% మూలముగల సీసా రూ. 2-0-0

బొమ్మలన్నియువగయిరా ప్రత్యేకము.

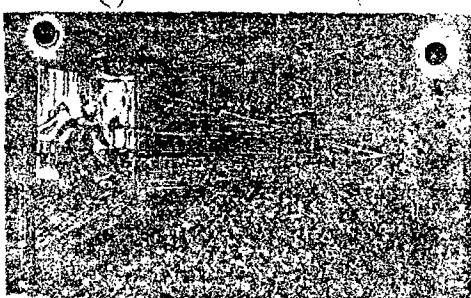
నమ్మకమయిన మండులు యింకిను కలవు.

కేట్లాగు ఉచితముగ పంపబడును.

లవర్ అండ్ కో,

ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

కాక్ బయస్కో-పుట్టదెకుఫిలములు

వేషీయవెల రూ. 275. శీలములు అడుగు 13-రు. 6-2-0
ఈ యంత్రము లో తింజుట తానువెలిగో ఎల్లప్పుడు
దీపము ఆచుర్చబడియున్నది తెరవయిన 5 అడుగులబొమ్మ
కలిగించును. ఒక్కొక్క ఫిలుము 400 అడుగులందెను. ప్రతి
ఫిలుములోను 1 లేక 2 కిథలుండును. మూడవ బయస్కో-పు
కోనేవారు స్వల్పచందాలను చెల్లించి ప్రతివారము వారి ఫిలు
ములను మార్చుకొనచ్చును. ఇది క్రొత్తయేర్పాటు. పూర్తిగా
తెలుసుకొనగోరువారు. బుద్ధి రాజు ఈశ్వరప్ప పంతులుగారు.

ఉర్లాం గంజాంజిల్లా అనివ్రాయవలెను.

ఈమంచుల కొనువారికి ఏటికో పంచ 1-కి అక్షరారాధ
టమున కొరవైన కొండ్రెడ్డ ప్రభావము అను నూతన గ్రంథ
మొకటి కూడా ఇనాముగ పంపబడును.
మంచిమాయము! తనవేల కచ్చపడినది!! నమకదారకపు!!

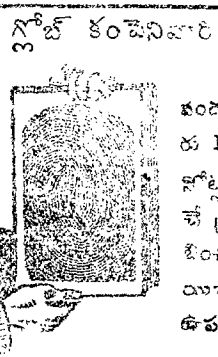
మేలైన జపాక పట్టు పంచలు

అనేక మంచుల కర్పు పంచులను
ప్రస్తుతం ధరలు తగ్గించి యివ్వబడును.
వాచనలూర! శృంగారమున్న
నాగరికతయున్న గలమేలైనఅలలో
పట్టుపంచలు పంచుగిరినముల అను
దముకొరకు తెప్పించి విక్రయించినది
లో మిగత కొద్ది మంచులూరతే
యొప్పుది. ఇందులో ఎరుపు, పచ్చ
ఆరు పచ్చ, రోజా, మేళువర్షం
ఇత్యాదిరంగులు గలవు! క్షాభునీయమైనట్టివి. త్వరపడుడు.
గృహగదిదిన్ని 24 మార బెడలుల పట్టుపంచ1-కి 2-0-0
పంచ 1-కి రిచాలిపుట్టులు 0-4-0
డిటా వెంటుపంచలు కొనువారికి రిచాలిపుట్టు ఇనాం.

జి. నీలారావు మొదలియారే,
కి, కందప్ప మొదలి వీధి, తిరువల్లి క్షే.టి, మద్రాసు.

గ్లోబ్ కంపెనివారి బొటాన వెలి ముద్దపెట్టెలు.

చాలా ప్రసిద్ధిగాంచినది. పండితు
వందలు విక్రయము. వెల పెట్టె 1-కి
రూ 1-4-0 పొట్టుపుట్టు చేరు. ప్రాంతి
నోట్లు మొదలగువాటివిద వికారిపాక
చే ప్రేమియైన వేయట సర్వత్ర అవలం
కించుచున్నాడు. వర్తకులు, డి. డి. డి.
యిచాందారు మున్నగు వారికి మిగుల
ఉపయోగము.

గ్లోబ్ కంపెని, గుంటూరు.

పండ్లపొడి :—బంజీనుపల్లెలకు దివ్యోదయము.
సువాసనగలిగి ఉండును. డబ్బీ 1-కి వెల 0-2-0.
అమృతాంజనము డిపో సోదరు శాంతానాథులు.

పోస్టేజి సహా ఉచితము.

వీరవర్మరాజును మాలినియును.

ఒకవిచిత్రమైన కథ—చదువుటచే
మూసనాల్లాసము కలుగ జేయుటయే
గాక ఆరోగ్యమునకు కావలసిన
స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను
అందుచెలిపి యున్నాము. కోరువారికి
ఉచితముగా పంపబడును.

బాగునేయక తక్షణమే వ్రాయుడు.

వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవిందజి.

ఆలంక నిగ్రహ బోధశాలయము.

22, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

వజ్రగుళికలు.

దీని వెల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-0-0

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, ప్రాణమునకు రక్త
పుష్టియు, నరపటుత్వమును కారణములు. రక్తపు
ష్టికి మంచి ఆరోగ్యము మూలము. ఆరోగ్యము
బహిరంగ శరీరవ్యాయామమువలనను, జీత్యోద్రి
యత్వమువలనను గలుగును. వ్యభిచారము, సుఖ
రోగములు, దురభ్యాసములు, విశ్రాంతి లేకుండు
టయు, ఆరోగ్యమునకు హానినిజేయును. దీనివలన
శుక్లనష్టము, స్థలనము, శక్తిలేకుండుట, అగ్ని
మాంద్యము, భయము, కంపము, చురుకుదనము
లేకుండుట మొదలగునవి గలుగును. వైజబ్బులకు
వజ్రగుళికలు ప్రభావముధమువంటివి.

అమృతాంజనం డిపో, 109, ప్రెస్ రోడ్డు, బాంబాయి.
(9, నాగోదరునిగ చెప్పబడును.)

కొత్త నవల! మనోహరమగు నవల !!

ఇందుమణి.

వంగదేశ కవిసార్యభాములలో నొకరైనట్టియై, జగ
ద్విఖ్యాతించినట్టియై శ్రీరమేశచంద్రజిత్తుగారి “యం
దీయక మాంటిక్రిస్టో” యను నవలనుసరించి యశ్వంత
మృదుమధురమైన రచింపబడినది. కథానందగ్ధ మతిమనో
హరమై, నూతన భావనిలీతమై యద్భుతముగ నుండును.
ఇదిలి దేశభక్తి, దైవభక్తి, భగ్వానురక్తి, స్వాధ్యాయము,
దీనరక్షణ పరాయణత్వము చెప్పవలసికాదు. పరిశ్రమతాటికం
బగు కథానాయక లోనయినందున లలిసంతోభకరములై
యుండును. దేశోన్నత్యమునకు హానికరములగు దురాచారము
లిందు ఖండి పరచెడివి. ఈనవల జడపప్రార్థించిన ముగిం
చునటకు విడువనోపయ. డెమ్మిన్స్ట్రాజులో చక్కని కాగితము
లపై మిక్కిలి యందముగముద్రింపబడి 204 పుటలను గలిగి
యున్నది. వెల 10 అణాలు. పోస్టేజిప్రత్యేకము.

మల్లారావు హేజీబు రామారావుగారు,
ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా అనివ్రాయవలెను.

నూ ప ధూచనవెట్టి.

ఈ మందు 2 నుంబులలో కలగాను పోగొట్టును. బం
ధించిన మూత్రమును వెదలించును. తగిన వేడిని హెచ్చించును.
ఈ మందును వాడినవారచేతులు స్వస్థత పొంది సుఖముగ
నన్నారు. వెల 12 మాత్రలుగల సీసా 1-కి 0-6-0.

యోజన వేటి

అతిమృతస్వాధివలన, మూత్రము తగుచుగా వెదలుట
విదాహము ప్రణమ మెనలగు గోమము లేవడి తరణనయ
స్కూలు సయితిము మృత్యుదేశతవత బడుచున్నారు. ఈ
మూత్రలను సేవించిన కొద్దిదినములలో గుణము గన్పించుటయే
గాక పుంస్త్రమునకూడ హెచ్చించును.

వెల 12 మాత్రలుగల సీసా 1 కి 2-4-0.

గూత్ర సంజేవిని వేటి.

నలి జ్వరము, జీర్ణ జ్వరము, సంధి దోషము గల
జ్వరముకు మాన్యుట కీ మూత్రలు సంజేవిని వంటివి.

వెల 12 మాత్రలుగల సీసా 1 కి 1-6-0.

ఈ బోషధములు నూరు సంవత్సరములనండి వంశ
పారంపర్యము శాస్త్రానుభవ భానముగల ఆయుర్వేద వైద్య
లచే నమ్మకముగా తెయారు చేయబడినవి. ఇతర వ్యాధులకు
గూడ వ్రాసిన, తగిన యావధములు పంపబడును.

ధ్వంత్రియోక్తము, కె. కె. రావు.

1-24 కిర్రామన్ వీధి, తిరువల్లి క్షే.టి, మద్రాసు.